

Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"

**Навчально-науковий Інститут економіки
Фінансово-економічний факультет**

Кафедра економічного аналізу і фінансів

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи
ступеню бакалавр

студентки Орлової Марини Сергіївни
(ПІБ)

академічної групи 072-16-1
(шифр)

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код і назва спеціальності)

освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

на тему: «Обґрунтування структури та обсягів депозитних операцій комерційних банків (на прикладі АТ "Укрсиббанк")»

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
Кваліфікаційної роботи	ст.викл. Замковий О.І.			
Рецензент				
Нормоконтролер	доц. Доценко О.Ю.			

Дніпро
2020

**Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

завідувач кафедри
економічного аналізу і фінансів

(повна назва)

О.В.Єрмошкіна

(підпис)

(прізвище, ініціали)

« _____ » _____ 2020 року

**ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню бакалавр**

студентці Орловій Марині Сергіївні академічної групи 072-16-1
(прізвище, ініціали) (шифр)

спеціальності **072 «Фінанси, банківська справа та страхування»**

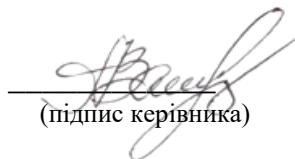
(код і назва спеціальності)

На тему: «Обґрунтування структури та обсягів депозитних операцій комерційних банків (на прикладі АТ "Укрсиббанк")»

затверджену наказом ректора НТУ "Дніпровська політехніка" від _____ 20 р. № _____ -Л

Розділ	Зміст	Термін виконання
ВСТУП	Актуальність теми, мета, завдання, об'єкт, предмет дослідження, інформаційна база	04.05.2020- 07.05.2020
Розділ 1	Методичні підходи до теоретичних засад депозитних операцій	08.05.2020- 17.05.2020
Розділ 2	Аналіз системи залучення депозитних коштів в АТ "УКРСИББАНК"	18.05.2020- 26.05.2020
Розділ 3	Планування шляхів удосконалення залучення депозитних коштів банками України	27.05.2020- 02.06.2020
ВИСНОВКИ		03.06.2020- 04.06.2020
Демонстраційний матеріал	Підготовка демонстраційного матеріалу до захисту	05.06.2020- 07.06.2020

Завдання видано

(підпис керівника)

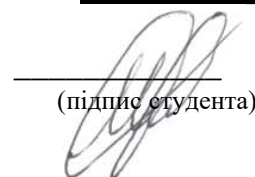
Замковий О.І.

(прізвище, ініціали)

Дата видачі завдання 21.04.2020 р.

Дата подання до екзаменаційної комісії 08.06.2020 р.

Завдання прийнято до виконання

(підпис студента)

Орлова М.С.

(прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Орлова М.С. «Обґрунтування структури та обсягів депозитних операцій комерційних банків (на прикладі АТ "Укрсиббанк")». – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра за напрямом підготовки 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» – Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», 2020.

Мета роботи присвячена організації ефективного планування структури та обсягів депозитних операцій банку.

У першому розділі роботи був викладений сучасний стан проблеми, обґрунтована актуальність теми і конкретизовано завдання кваліфікаційної роботи. На підставі огляду літературних джерел, були визначені основні теоретичні та методичні підходи до депозитної політики в сучасних умовах розвитку української банківської системи.

У другому розділі був проведений аналіз структури залучених депозитних коштів банком і її динаміку у 2017 – 2019 роках та порівняльні особливості структур залучених депозитних коштів в інших комерційних банках, розглянуто процес функціонування та управління залученими депозитними коштами в АТ «Укрсиббанк»;

У третьому розділі на підставі проведеного аналізу діючої практики управління залученими депозитними коштами в комерційних банках розвинутих країн світу основі розрахунків побудованої моделі запропоновано шляхи удосконалення оптимальної структури залучених депозитних коштів в АТ «Укрсиббанк» для підвищення рівня рентабельності роботи банку. Зроблено висновки про ефективність усіх запропонованих заходів.

Отримані результати можуть бути використані банком для забезпечення прибутковості своєї діяльності в майбутніх періодах.

ДЕПОЗИТ, ВІДСОТКОВА СТАВКА, ВІДСОТКОВА МАРЖА, ЗАЛУЧЕНІ КОШТИ, ЗАПОЗИЧЕНІ КОШТИ, ЗОБОВ'ЯЗАННЯ БАНКУ

ABSTRACT

Orlova M.S. Substantiating the structure and volume of deposit operations of commercial banks (in terms of "Ukrsibbank" JSC). – Manuscript.

Qualification work for obtaining an educational qualification level for a bachelor's degree in the field of preparation 072 "Finance, Banking and Insurance" - Dnipro University of Technology, Dnipro, 2020.

This work is devoted to the organization of effective planning of the structure and volume of deposit operations of the bank.

In the first section of the work, the current state of the problem was stated, the relevance of the topic and the specific task of the qualification work were substantiated. Based on the verification of literary sources, the main theoretical and methodological approaches to deposit policy were determined in the current conditions of the development of the Ukrainian banking system.

In the second section, we had made an analysis of the structure of attracted deposit funds by the bank and its dynamics in 2017 - 2019, and compared the structural features of that property as well as the structure of the attracted deposit funds in other commercial banks. Also the process of managing fixed assets in JSC Ukrsibbank is considered.

In the third section, on the basis of the analysis of the current practice of managing attracted deposit funds in commercial banks of developed countries and also the calculations of the constructed model, ways to improve the structure of attracted deposit funds in JSC Ukrsibbank to increase the level of profitability of the bank are suggested. Conclusions are drawn about the success of all the proposed measures.

The obtained results can be used by the bank to ensure profitability of its activities in future periods.

DEPOSIT, INTEREST RATE, INTEREST MARGIN, ATTRACTED FUNDS,
BORROWED FUNDS, BANK OBLIGATIONS

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ТЕОРЕТИЧНИХ ЗАСАД ДЕПОЗИТНИХ ОПЕРАЦІЙ.....	10
1.1 Сутність і характеристика залучення депозитних коштів комерційними банками	10
1.2. Методика умов залучення депозитів комерційними банками.....	20
1.3 Методика формування відсоткових ставок і показників ефективності та ризиковості депозитних операцій.....	25
Висновки до розділу 1.....	39
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СИСТЕМИ ЗАЛУЧЕННЯ ДЕПОЗИТНИХ КОШТІВ В АТ «УКРСИББАНК»	41
2.1 Характеристика діяльності АТ «УКРСИББАНК» у 2017 –2019 роках	41
2.2. Аналіз стану динаміки структури, строковості та ставок залучених депозитних коштів в АТ «УКРСИББАНК».....	52
2.3 Аналіз вартості залучення та рентабельності використання залучених депозитних коштів в АБ «Укргазбанк»	58
Висновки до розділу 2.....	67
РОЗДІЛ 3. ПЛАНУВАННЯ ШЛЯХІВ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАЛУЧЕННЯ ДЕПОЗИТНИХ КОШТІВ БАНКАМИ УКРАЇНИ.....	69
3.1. Визначення проблем розвитку ринку депозитних послуг в банківській сфері України	69
3.2 Світовий досвід з акумулювання депозитних ресурсів комерційними банками та ефективність депозитних операцій у вітчизняних умовах.....	76
3.3. Визначення перспективних моделей використання депозитних коштів в концепції інтегрованого управління активами та пасивами банку.....	93
3.4. Визначення економічного ефекту від впровадження обґрунтованих заходів для збільшення депозитних ресурсів банку	99
Висновки до розділу 3.....	108
ВИСНОВОК.....	110

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	120
ДОДАТКИ.....	128

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Доцільність проведення досліджень для оцінки стану та перспектив розвитку методів управління залученими депозитними коштами в комерційних банках полягає в необхідності впровадження методології комплексного аналізу ефективності діяльності комерційного банку не тільки в внутрішньому мікросередовищі, але і при порівняльному аналізі положення банку у банківській системі України (макросередовищі), оскільки формування попиту та пропозиції на залучені кошти є результатом конкурентної взаємодії банків банківської системи України і загального фінансового стану юридичних і фізичних осіб в Україні, який формує їх схильність до пропозиції тимчасового збереження вільних коштів в банківській системі.

Залучені (на міжбанківському фінансовому ринку) та запозичені (на загальному фінансовому ринку юридичних та фізичних осіб) кошти комерційного банку є платними ресурсами, ціна на які залежить від їх виду, суми, валюти та строку залучення (запозичення).

Об'єктом дослідження є діяльність комерційного банку по залученню депозитних коштів юридичних та фізичних осіб на прикладі діяльності АТ «Укрсиббанк» та інших комерційних банків України першої групи рейтингу Національного банку України.

Предметом дипломного дослідження є комплекс системи управління вартістю та рентабельністю залучених депозитних коштів в АТ «Укрсиббанк», а також в інших банківських установах банківської системи України.

Метою дипломного дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні важливості інтегрованого управління активами та пасивами комерційного банку для визначення алгоритму управління залученням депозитних ресурсів(пасивів) у юридичних та фізичних осіб, розкриттю діючої практики залучення депозитних коштів в АТ «Укрсиббанк», а також пошуку напрямків удосконалення розвитку програмних моделей управління оптимальністю структури залучених депозитних коштів в комерційному банку.

Для досягнення поставленої мети в дипломній роботі вирішуються такі завдання:

- досліджено сутність та класифікацію ресурсної бази комерційного банку, як структурний розподіл коштів на власний капітал, залучені кошти юридичних та фізичних осіб у вигляді поточних та строкових депозитів, запозичені кошти у інших комерційних банків та Національного банку України у вигляді короткострокових та довгострокових кредитів;

- досліджено структуру залучених депозитних коштів в АТ «Укрсиббанк», її динаміку у 2017 – 2019 роках та порівняльні особливості структур залучених депозитних коштів в інших комерційних банках першої групи рейтингу НБУ;

- розглянуто процес функціонування та управління залученими депозитними коштами в АТ «Укрсиббанк»;

- проведено аналіз діючої практики управління залученими депозитними коштами в комерційних банках розвинутих країн світу;

- проведена розробка регресійної багатовимірної математичної моделі розрахунку впливу структури депозитних коштів (пасивів) комерційного банку на рентабельність його роботи;

- на основі розрахунків побудованої моделі запропоновано шляхи удосконалення оптимальної структури залучених депозитних коштів в АТ «Укрсиббанк» для підвищення рівня рентабельності роботи банку;

Інформаційно-методологічними джерелами дипломного дослідження є звітні документи АТ «Укрсиббанк» за 2017 – 2019 роки, статистичні матеріали Національного банку України, Асоціації українських банків, Держкомстату України.

Впровадження пропозицій і рекомендацій щодо шляхів оптимізації структури залучених депозитних коштів в комерційному банку, наданих в дипломній роботі, дозволить:

- зосередити увагу банківських установ на доцільності оптимальних структурних обсягів залучення депозитних коштів відносно рівня статутного капіталу з точки погляду на максимальний рівень досягнення дивідендної рентабельності роботи комерційного банку;

- звернути увагу акціонерів комерційних банків на необхідність оптимального нарощення власного капіталу, оскільки результати дипломного дослідження доводять, що максимум частки ринку залучених коштів не є основою для максимуму дивідендної доходності акціонерного капіталу банку.

Прикладна цінність отриманих результатів дипломного дослідження полягає в наданні службі депозитного менеджменту АТ «Укрсиббанк» нових комплексних рішень та підходів по аналізу ефективності політики застосування фінансового важеля зростання рентабельності статутного капіталу за рахунок залучених та запозичених коштів юридичних та фізичних осіб, які доцільно застосувати для корегування стратегічних напрямків в структурі депозитної політики банку.

Апробація результатів роботи. Основні положення, результати, висновки та пропозиції роботи обговорено та схвалено на студентській науково-практичній Інтернет-конференції «Розвиток фінансової системи країни в умовах глобалізації», яка відбулася 18-20 квітня 2020 року у м. Дніпро.

Особистий внесок. Власним внеском автора є розробка системи удосконалення процесу управління кредитуванням у АТ «Укрсиббанк» на основі економіко-математичного моделювання. В ході аналізу результатів, одержаних від моделювання було запропоновано удосконалений та обґрунтований вибір оптимальної методики управління маркетинговою діяльністю банку. Результати дослідження мають високе практичне значення та можуть бути використані банківськими установами для прогнозування майбутнього обсягу кредитування, яке необхідне при обранні кредитної політики банку.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків, викладена на 125 сторінках друкованого тексту. Матеріали роботи містять 20 таблиць, 24 рисунки, список використаних літературних джерел налічує 77 найменувань.

РОЗДІЛ 1

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ТЕОРЕТИЧНИХ ЗАСАД ДЕПОЗИТНИХ ОПЕРАЦІЙ

1.1 Сутність і характеристика залучення депозитних коштів комерційними банками

Ресурси комерційного банку – це сукупність грошових коштів, що знаходяться у його розпорядженні і використовуються ним для виконання активних операцій. Операції, завдяки яким комерційні банки формують свої ресурси, мають назву пасивних [25].

Згідно з джерелами утворення банківських ресурсів в існуючій банківській практиці ресурси комерційних банків поділяють на власні, залучені (або депозити) та запозичені (або міжбанківські депозити та кредити).

Функціональною задачею власних ресурсів банку (статутний капітал, прибуток та резерви) є [37]:

- по-перше, забезпечення придбання основних та нематеріальних необоротних коштів, які становлять робочу інфраструктуру банківської установи, що дозволяє виконувати всі банківські операції з грошовими коштами як в Україні, так і за кордоном в банках - нерезидентах;

- по-друге, виконання страхової функції нейтралізації банківських ризиків, пов'язаних з неотриманням доходів (вкладення коштів в збиткові операції) та втратою коштів в активних операціях (неповернення кредитних коштів);

- по-третє, інвестування тимчасово вільних власних коштів банку в інші види бізнесу з підвищеним ризиком та дохідністю, де ризикування коштами клієнтів практично недопустимо.

У загальному обсязі ресурсів, якими володіє комерційний банк, переважають зобов'язання банку.

Під зобов'язаннями банку слід розуміти вимоги до активів банківської установи, що зобов'язують її сплатити фіксовану суму коштів у визначений час у

майбутньому. У бухгалтерському обліку до зобов'язань включають кошти на поточних рахунках клієнтів; кредиторську заборгованість, заборгованість за нарахованими процентами та відстрочену дебіторську заборгованість за доходами, але не включають доходи, прибуток та внутрішньобанківські розрахунки.

Рис.1.1. Структура зобов'язань комерційного банку [22]

В економічній літературі зобов'язання заведено поділяти на залучені та запозичені кошти. Залучені кошти є найбільшою частиною зобов'язань банку. Це основне джерело формування ресурсів банку, які спрямовуються на проведення активних операцій.

До залучених коштів банку, згідно класифікації роботи колективу авторів під керівництвом проф. Герасимовича А.М.[22], належать залишки коштів на поточних, бюджетних рахунках клієнтів, депозитні вклади фізичних та юридичних осіб, вклади до запитання, залишки на пластикових платіжних картах, кредиторська заборгованість тощо.

В табл.1.1 узагальнена класифікація ресурсів комерційного банку з точки зору рівня вартості з використанням бухгалтерсько-облікової класифікації статей пасивів згідно «Плану рахунків» [13].

Таблиця 1.1

Бухгалтерсько-облікова класифікація ресурсів (пасивів) банку [13]

Безплатний власний капіталу (статутний капітал + фонди + прибуток)	Низьковитратні залучені кошти до запитання фізичних осіб	Високівитратні залучені строкові депозити фізичних осіб	Низьковитратні залучені кошти до запитання юридичних осіб	Високівитратні залучені та запозичені строкові депозити юридичних осіб	Платні технологічні пасиви (кредиторська заборгованість, власні ЦП, відсотки за депозити)
1	2	3	4	5	6
Статутний капітал банку	Кошти на вимогу фізичних осіб	Строкові кошти фізичних осіб	Кошти на вимогу інших банків	Короткострокові кредити, що отримані від Національного банку України	Кредиторська заборгованість за операціями з банками
Емісійні різниці	Кошти виборчих фондів	Короткострокові ощадні (депозитні) сертифікати, емітовані банком	Бюджетні кошти клієнтів, які утримуються за рахунок місцевих бюджетів	Довгострокові кредити, що отримані від Національного банку України	Кредиторська заборгованість і транзитні рахунки за операціями з клієнтами банку
Загальні резерви та фонди банку	Ощадні (депозитні) сертифікати на вимогу, емітовані банком	Довгострокові ощадні (депозитні) сертифікати, емітовані банком	Кошти спеціального фонду бюджетів АРК, областей, міст Києва і Севастополя	Кредити, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій	Цінні папери власного боргу, крім субординованого боргу
Результати минулих років			Кошти позабюджетних фондів	Строкові вклади (депозити) інших банків	Інші пасиви банку

Продовження таб.1.1

1	2	3	4	5	6
Результати звітного року, що очікують затвердження			Кошти на вимогу суб'єктів господарювання	Короткострокові кредити, що отримані від інших банків	Банківські резерви на покриття ризиків і витрат
Результати переоцінки			Кошти небанківських фінансових установ	Довгострокові кредити, що отримані від інших банків	Субординований борг банку
Результат поточного року				Строкові кошти суб'єктів господарювання	

Найбільша частка ресурсів банку, наведених в табл.1.1, у банківській практиці називається - залучені, або депозитні зобов'язання:

- низьковитратні залучені кошти до запитання фізичних осіб;
- високовитратні залучені строкові депозити фізичних осіб;
- низьковитратні залучені кошти до запитання юридичних осіб;
- високовитратні залучені строкові депозити юридичних осіб;

Класифікація депозитів за категоріями вкладників, економічним змістом, строками, валютою, згідно роботи [22], наведена на рис.1.2

Депозит (вклад) — це зобов'язання банку за тимчасово залученими коштами фізичних і юридичних осіб або цінними паперами за відповідну плату. Депозити утворюються за рахунок вкладу в банк суми грошей готівкою або у безготівковій формі, у вигляді цінного папера, що належить до оплати. Практично всі клієнтські рахунки в пасиві називаються депозитними. Депозитним може бути будь-який рахунок, відкритий клієнтові в банку, на якому зберігаються його грошові кошти [22]. У світовій практиці їх частка в структурі пасивів становить від 60 до 80 %.

Депозитні операції відіграють значну роль у діяльності банку [22]:

- депозитні операції є головним джерелом проведення активних і,

насамперед, пасивних операцій. Від характеру депозитів залежать види кредитних операцій і, відповідно, розмір доходу банку;

- правильна організація депозитних операцій забезпечує ліквідність комерційних банків;
- депозитні операції сприяють прискоренню безготівкових розрахунків;
- ресурси, сформовані за рахунок депозитних операцій, зазвичай дешевші міжбанківських кредитів.

Водночас депозитні операції мають певні недоліки:

- операції щодо залучення коштів у вклади пов'язані зі значними маркетинговими зусиллями, грошовими і матеріальними витратами комерційних банків. Це не дає змоги комерційному банку в разі необхідності оперативного отримувати грошові кошти для проведення активних операцій, здійснення непередбачених платежів;

- мобілізація коштів у вклади (депозити) в більшості випадків залежить від вкладників, а не від комерційного банку, якому часто важко, а то й неможливо досягти додаткового залучення коштів;

- загальний обсяг тимчасово вільних грошових коштів у рамках окремого банку або району об'єктивно обмежений.

Оскільки частка депозитів у зобов'язаннях найбільша, то потрібно окремо проаналізувати їх структуру. Класифікацію депозитів банку за різними класифікаційними ознаками наведено на рис. 1.2 [22].

Ефективність формування ресурсної бази банку залежить від раціонального поєднання трьох чинників: стабільності (стійкості), вартості та строковості. Розглянемо переваги та недоліки окремих складових ресурсної бази за цією ознакою.

Депозити до запитання є найдешевшими залученими ресурсами серед платних ресурсів. Витратність цього виду ресурсів коливається в межах 1—2 % річних за залишками на рахунках клієнтів. До депозитів до запитання (або онкольних депозитів) відносять: залишки на поточних рахунках клієнтів; кошти місцевих бюджетів та позабюджетних фондів; кошти на коррахунках інших банків (рахунках «лоро»); кошти в розрахунках (невикористані залишки за акредитивами,

лімітованими чековими книжками, кошти замовників на спеціальних рахунках, розрахунках по капітальних вкладеннях в цілому за об'єкт); вклади населення до запитання.

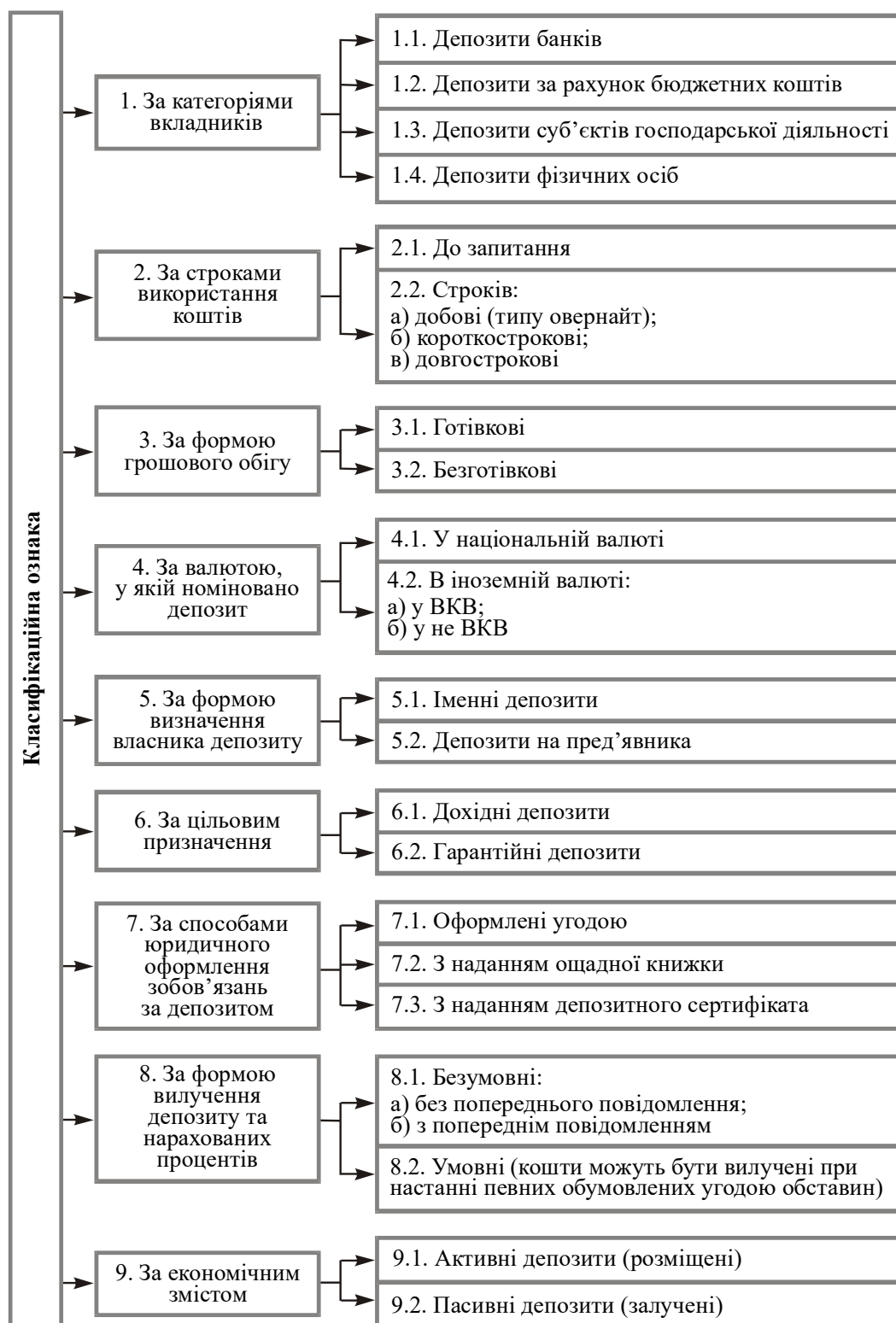

Рис.1.2. Класифікація депозитів [22]

Депозити до запитання розміщують у банку на поточних рахунках клієнтів.

Вони використовуються для поточних розрахунків власника рахунка з його партнерами. На вимогу клієнта кошти з поточного рахунка у будь-який час можуть вилучатися через видачу готівки, виконання платіжного доручення, сплати чеків або векселів. До вкладів до запитання прирівнюються вклади з попереднім повідомленням банку про намір зняти гроші з рахунка (за умови, що термін повідомлення не перевищує одного місяця).

Вклади до запитання є нестабільними, що обмежує можливість їх використання банком для кредитних та інвестиційних операцій, тому власникам поточних рахунків сплачується низький депозитний процент або не сплачується зовсім. В умовах відсутності (як правило) плати за депозити до запитання банки намагаються залучити клієнтів і стимулювати приріст поточних внесків за рахунок надання їм додаткових послуг та підвищення якості обслуговування. Це, зокрема, кредитування з поточного рахунка, пільги вкладникам в одержанні кредиту, використання зручних для клієнта форм розрахунків: застосування кредитних карток, чеків, розрахунково-консультативне обслуговування тощо.

Для покриття операційних витрат, пов'язаних з веденням поточних рахунків, банк стягує з клієнта комісійну винагороду. Комісія може утримуватись з депозитного процента. Деякі банки не стягують комісії з безпроцентних рахунків за умови зберігання на них стабільного залишку не нижче встановленого рівня. До депозитів до запитання можна віднести і кредитові залишки на контокорентних рахунках.

На цьому рахунку відбиваються всі операції банку з клієнтами, тобто видача позичок і здійснення платежів за дорученням клієнтів, а також надходження виручки від реалізації продукції та інших грошових переказів на користь клієнта і на погашення позичок. Інакше кажучи, контокорентний рахунок — це активно-пасивний рахунок, що поєднує в собі ознаки поточного і позичкового. Кредитове сальдо за контокорентним рахунком означає, що клієнт має у своєму розпорядженні власні кошти, дебетове — що у клієнта виникла заборгованість перед банком за позичками.

Формою залучення банком вкладів до запитання є також поточний рахунок з

овердрафтом. За режимом функціонування цей рахунок подібний до контокорентного. Проте, якщо останній відкривається надійним клієнтам, які активно кредитуються, при овердрафті таке позичання допускається від випадку до випадку, тобто має нерегулярний характер. Для цього рахунка характерний кредитовий залишок. Особовий рахунок з овердрафтом може відкриватися тільки у відносинах банку з юридичними особами. Отже, особовий рахунок з овердрафтом має ширшу сферу застосування.

Одним із видів депозитів до запитання є залишок коштів на кореспондентських рахунках, відкритих у даному банку іншими банками, який можна назвати міжбанківським депозитом. Як свідчить практика, оптимальний рівень депозитів до запитання в ресурсній базі — до 30 %.

Строкові депозити — це грошові кошти, які розміщуються в банку на строго обумовлений термін і можуть зніматися після закінчення цього терміну або після попереднього повідомлення банку за встановлений період. Строкові депозити поділяються на депозити від юридичних та фізичних осіб (вклади населення). Банку вигідно залучати строкові депозити, бо вони стабільніші і дають змогу банкові розпоряджатися ними тривалий термін. Незважаючи на зростання процентних витрат, збільшення частки строкових депозитів у загальній сумі зобов'язань є позитивним моментом, оскільки вони є найстабільнішою частиною ресурсів. Саме вони дають змогу кредитувати на більш тривалі терміни, але в результаті за ними вищий процент. У зв'язку з тим, що на сьогодні вільних оборотних коштів у підприємств майже немає, у структурі строкових депозитів значною є частка вкладів населення (депозити фізичних осіб). Витрати на залучення вкладів населення дещо нижчі, тому вони є вирішальним елементом стабільних ресурсів банку.

Однією з форм строкових вкладів є сертифікати. Ощадний (депозитний) сертифікат — це письмове підтвердження депонування банком грошових коштів, яке засвідчує право вкладника на одержання після закінчення встановленого строку суми депозиту і процентів за ним. Доходи за ним нараховуються у вигляді процентів на номінал, фіксованої премії чи виграшу або як різниця між ціною розміщення та ціною погашення (сума дисконту) цінного папера. Депозитний сертифікат може

використовуватись його власником як платіжний засіб і обертатися на фондовому ринку.

Основною задачею залучення депозитних коштів комерційними банками є створення пасивних джерел виконання банками активних операцій з залученими коштами з метою отримання прибутку від активних операцій, який перевищує витрати на залучення депозитних коштів.

Основною задачею запозичення коштів на міжбанківському ринку є покриття тимчасових касових розривів між грошовими потоками власних платежів банку і платежів за дорученням клієнтів та грошовими потоками надходження платежів в банк у власних операціях та операціях клієнтів.

Згідно з визначенням роботи [24], метою аналізу в сфері управління зобов'язаннями банку є залучення достатнього обсягу коштів з найменшими витратами для фінансування тих активних операцій, які має намір здійснити банк і підтримка достатнього рівня ліквідності.

Згідно з визначенням роботи [61], метою фінансового аналізу у сфері управління зобов'язаннями банку є залучення достатнього обсягу коштів з найменшими витратами для фінансування тих активних операцій, які має намір здійснити банк. Отже, у процесі формування ресурсної бази менеджмент повинен враховувати два основні параметри управління — вартість залучених коштів та їх обсяг.

Для забезпечення бажаної структури, обсягів та рівня витрат за депозитними зобов'язаннями менеджмент використовує різні методи залучення коштів, які загалом поділяються на дві групи — цінові та нецінові методи управління залученими коштами.

Сутність цінових методів полягає у використанні відсоткової ставки за депозитами як головного важеля в конкурентній боротьбі за вільні грошові кошти фізичних і юридичних осіб. Підвищення пропонованої банком ставки дозволяє залучити додаткові ресурси. І, навпаки, банк, перенасичений ресурсами, але обмежений небагатьма прибутковими напрямками їх розміщення, зберігає чи знижує депозитні ставки.

Нецінові методи управління залученими коштами банку базуються на використанні різноманітних прийомів заохочення клієнтів, які прямо не пов'язані зі зміною рівня депозитних ставок.

Нецінові методи управління базуються на маркетингових дослідженнях того сектору ринку, який обслуговується банком, вивченні потреб клієнтури, розробленні нових фінансових інструментів та операцій, що пропонуються клієнтам. У цілому застосування нецінових методів потребує деяких (іноді й значних) витрат.

Згідно визначень роботи Л.О.Примостки [61] - до залучених коштів банку належать залишки коштів на поточних, бюджетних і розрахункових рахунках клієнтів, ощадні та строкові вклади фізичних і юридичних осіб, вклади до запитання, різні види депозитних рахунків, таких як умовні, заставні, брокерські, цільові депозити, депозити в іноземній валюті, а також кошти на кореспондентських рахунках інших банків (лоро-рахунки). У банківській практиці всі рахунки клієнтів, відкриті в банку, у цілому називають депозитами, а залучені кошти — депозитними зобов'язаннями.

Згідно визначень роботи А.М. Арістової [24] - до депозитів (залучених коштів) банку належать залишки коштів на поточних, бюджетних і розрахункових рахунках клієнтів, ощадні та строкові вклади фізичних і юридичних осіб, вклади до запитання, різні види депозитних рахунків, включаючи такі як умовні, заставні, брокерські, цільові депозити, депозити в іноземній валюті, а також кошти на кореспондентських рахунках інших банків (ЛОРОрахунки). Усі ці джерела коштів поділяються на дві групи: транзакційні та ощадні депозити. Ознакою транзакційних депозитів є право клієнта на переказ грошей в іншу банківську установу та використання цього права на регулярній основі. Тому транзакційні депозити є найбільш рухливою частиною банківських пасивів. Ощадні депозити не мають цієї ознаки, вони стійкіші як джерела фінансування, але їх залучення коштує банку більше (відсоткова ставка).

Основними завданнями щодо управління залученими коштами банку, за думкою Арістової А.М. та Шульги Н.П. [24], на сучасному етапі розвитку банків України є:

- дотримання нормативів ліквідності;

- дотримання нормативів обов'язкового резервування;
- реалізація депозитної політики банку;
- підтримка структури пасивів (коефіцієнт фінансового важеля) на рівні, який відповідає стратегічним цілям банку;
- використання підходів до управління зобов'язаннями, які відповідають стратегії управління ризиком ліквідності;
- застосування інструментів управління зобов'язаннями банку, адекватних стану фінансового ринку;
- встановлення відповідності обсягів і структури зобов'язань обсягам і структурі активних операцій, спираючись на стратегію інтегрованого управління пасивами і активами банку;
- формування собівартості ресурсів на ринку, що забезпечують стабільну доходність активних операцій.

1.2. Методика умов залучення депозитів комерційними банками

Для забезпечення бажаної структури, обсягів і рівня витрат за депозитними зобов'язаннями менеджмент використовує різні методи залучення коштів, які загалом зводяться до двох груп: цінові та нецінові методи управління залученими коштами.

Сутність цінових методів полягає у використанні відсоткової ставки за депозитами як головного важеля в конкурентній боротьбі за вільні грошові кошти фізичних і юридичних осіб. Підвищення пропонованої банком ставки дає змогу залучити додаткові ресурси. І навпаки, банк, перенасичений ресурсами, але обмежений небагатьма прибутковими напрямками їх розміщення, зберігає або навіть зменшує депозитні ставки.

Обсяги залучення заощаджень у банківську систему суттєво залежать від цінової політики банків, основним інструментом якої є депозитна ставка. Банки встановлюють диференційовані ставки залежно від виду депозитного рахунку,

строку розміщення коштів на депозиті та суми вкладу. Ціноутворення за депозитними зобов'язаннями банку базується на аналізі співвідношення між депозитною ставкою, яка відображає ринкову вартість залучення коштів, і витратами банку, пов'язаними з обслуговуванням кожного виду депозитних рахунків. Якщо операційні витрати банку за рахунком чималі, наприклад, для розрахункових рахунків клієнтів, то ставка буде низькою або взагалі відсотки не виплачуватимуться. Покриття витрат з обслуговування депозиту банк найчастіше перекладає на клієнта, стягуючи фіксовану комісійну винагороду або встановлюючи вартість проведення кожної операції за рахунком, і водночас виплачує відсотки за залишок коштів на клієнтському рахунку.

В табл.1.3. наведені процентні ставки НБУ станом на 01.01.18 р., які дозволяють ідентифікувати основні інструменти конкурентного управління залученням депозитів в банківську систему, як:

- ставка залучення депозиту в залежності від валюти депозиту, строку залучення, режиму сплати відсотків, режиму сприяння особливим клієнтам, суми депозиту та інш.;
- строк залучення депозиту;
- мінімальна сума залучення депозиту;
- строковість сплати відсотків (авансова, щомісячна, щоквартальна, в кінці строку);
- наявність режиму до вкладання коштів депозиту чи фіксована початкова сума депозиту;
- наявність режиму часткового зняття суми депозиту та режим нарахування відсотків у цьому випадку;
- наявність режиму кредитування вкладника під заставу депозиту на певну долю депозиту (не більше 50%);
- штрафні санкції за дострокове припинення договору депозиту (зменшення ставки нарахування відсотків та перерахування при розриві);
- прості чи складні відсотки (автоматичне зарахування відсотків до суми вкладу);

- постійна чи регульована ставка депозиту на протязі довгострокового депозиту;
- наявність режиму мультивалютності вкладу при сплаті відсотків по вкладу в іноземній валюті;
- наявність додаткових бонусно-виграшних програм при пролонгації депозита на наступний строк;
- наявність умов безкоштовної сплати комунальних платежів через банк при наявності в ньому депозиту на певну суму та певний строк;
- наявність умови видачі безплатної пластикової картки для отримання нарахованих відсотків через мережу банкоматів банку, відділенні банку.

Таблиця 1.3.

Процентні ставки НБУ станом на 01.01.19 р.

Компоненти даних, які поширюються відповідно до ССПД	Процентні ставки за роками			
	2016	2017	2018	2019
Процентні ставки за залученими депозитами:				
нефінансові корпорації				
в національній валюті	6,1	10,0	8,7	9,5
в іноземній валюті	5,7	4,0	4,0	2,3
домашні господарства				
в національній валюті	17,2	15,6	14,4	11,6
в іноземній валюті	8,1	6,0	4,7	2,7
Процентні ставки за наданими кредитами:				
нефінансові корпорації				
в національній валюті	17,1	20,4	16,0	15,7
в іноземній валюті	8,5	8,8	7,8	6,1
домашні господарства				
в національній валюті	27,6	31,3	29,8	29,4
в іноземній валюті	12,1	14,8	18,6	11,3

На сучасному етапі розвитку банківської системи України застосовується набір управління параметрами поточних та строкових депозитів, наведений в табл.1.4 – 1.6, який доповнює основний ціновий параметр – відсоткову ставку депозиту в залежності від валюти вкладу - строком депозиту, умовами сплати відсотків, мінімальної суми депозиту, умовами права на часткове поповнення та зняття суми вкладу.

Таблиця 1.4

Управління строковими залученими коштами юридичних та фізичних осіб [24]

Вид інструмента	Керуємі параметри, застосовуємі інструментом
Лімітування суми залучених коштів	Мінімальна сума депозиту
	Мінімальна сума довкладення
	Мінімальна сума часткового зменшення депозиту
Управління строками депозитів	Строк депозиту по договору
	Можливість автоматичної пролонгації строку договору
	Строк до кінця дії депозитного договору, після якого поповнення депозитного рахунку припиняється
	Строк повідомлення банку про дострокове повернення грошових коштів на вимогу клієнта
Управління процентною ставкою	Вид процентної ставки: фіксована чи плаваюча процентна ставка
	Спосіб нарахування процентів(прості чи складні)
	Розмір процентної ставки за договором
	Розмір процентної ставки у разі дострокового розірвання договору клієнтом
Управління періодичністю сплати процентів	Авансова сплата
	Періодична (щомісячна, шоквартальна, річна)
	Сплата по закінченню договору

Таблиця 1.5

Управління залученими коштами на вимогу (поточні рахунки) юридичних та фізичних осіб [24]

Вид інструмента управління	Управляємі параметри, застосовані інструментом
Лімітування суми залучених коштів	Мінімальний незнімаємий залишок суми на рахунку
Управління процентною ставкою	Вид процентної ставки: фіксована чи плаваюча процентна ставка
	Спосіб нарахування процентів(прості чи складні)
	Розмір процентної ставки за договором
Управління періодичністю сплати процентів	Періодична (щомісячна, шоквартальна, річна)

Управління залученими коштами на вимогу (карткові рахунки) юридичних та фізичних осіб [24]

Вид інструмента управління	Керовані параметри, застосовані інструментом
Лімітування суми залучених коштів	Максимальна сума зняття коштів з рахунку за 1 день
Управління процентною ставкою	Вид процентної ставки: фіксована чи плаваюча процентна ставка
	Спосіб нарахування процентів(прості чи складні)
	Розмір процентної ставки за договором
Управління періодичністю сплати процентів	Періодична (щомісячна, шоквартальна, річна)
Ліміт транзакцій	Максимальна кількість транзакцій за 1 день

Банки, які не мають на ринку репутації надійних і стабільних установ, змушені для залучення клієнтів пропонувати високі депозитні ставки. У такому разі менеджмент банку повинен точно знати напрями та обсяги можливого розміщення ресурсів та їх дохідність. Підвищення депозитної ставки за відсутності високодохідних напрямів розміщення залучених ресурсів може призвести до появи від'ємного спреду, а отже, збиткової діяльності банку.

В умовах загострення конкурентної боротьби в банківській сфері менеджмент велику увагу приділяє саме неціновим методам управління, оскільки підвищення депозитних ставок має обмеження і не завжди такий метод управління можна застосовувати.

До нецінових методів управління депозитами належать реклама, поліпшений рівень обслуговування; розширення спектра пропонованих банком рахунків і послуг, комплексне обслуговування, додаткові види безкоштовних послуг, розташування філій у місцях, максимально наближених до клієнтів, пристосування графіка роботи до потреб клієнтів та ін. У боротьбі за клієнтів банки вдаються до таких прийомів, як проведення лотереї серед клієнтів, безкоштовне розсилання витягів з рахунків, відкриття депозитів новонародженим як подарунок від банку, обладнання безкоштовних автомобільних стоянок біля банку, розташування банкоматів у громадських місцях, проведення безготівкових розрахунків за допомогою

пластикових карток, надсилання клієнтам привітань і подарунків до свят від імені керівництва банку та ін.

Нецінові методи управління базуються на маркетингових дослідженнях того сектора ринку, який обслуговується банком, вивченні потреб клієнтури, розробці нових фінансових інструментів та операцій, що пропонуються клієнтам. У цілому застосування нецінових методів потребує деяких (іноді чималих) витрат. Тому, обираючи метод управління залученими коштами, менеджмент банку має порівняти витрати, пов'язані з підвищенням депозитної ставки, та витрати, які супроводжуватимуть впровадження нецінових прийомів. На практиці ці методи застосовують паралельно.

1.3 Методика формування відсоткових ставок і показників ефективності та ризиковості депозитних операцій

Основним інструментом управління зобов'язаннями банку є депозитна ставка. В основу формування депозитних ставок покладено визначення базової ринкової ставки, яка показує той мінімальний рівень дохідності, що задовольнить інвестора у разі вкладення власних коштів у конкретний банк.

На рівень базової депозитної ставки впливають такі основні чинники:

- реальні темпи економічного зростання в країні;
- очікуваний рівень інфляції впродовж періоду вкладання коштів;
- ризик неповернення коштів, що пов'язується з конкретною банківською установою.
- попит і пропозиція грошових коштів на ринку;
- попит на кредити;
- норми обов'язкових резервів за зобов'язаннями банку;
- нормативні вимоги НБУ щодо співвідношення вкладів фізичних осіб і регулятивного капіталу банку;
- структура та умови вкладу;

- правила обліку і оподаткування доходів;
- завищений рівень відсоткових ставок інсайдерам банку;
- рівень конкуренції;
- демпінгова політика окремих банків, які тільки виходять на ринок і прагнуть будь-якою ціною завоювати свою нішу, необґрунтовано підвищуючи депозитні ставки.

Під час визначення рівня депозитної ставки менеджменту банку потрібно пам'ятати, що ціна ресурсів трансформується в ціну кредиту, яка, своєю чергою, відображається в цінах на товари і послуги, кінцевим споживачем яких залишається населення. Відтак необґрунтоване завищення депозитних ставок має негативні наслідки для всього суспільства.

Рівень ринкових процентних ставок банківських депозитів може бути визначений за формулою:

$$k = r - x - p - m + r_{\text{конкур}} \quad (1.1)$$

де k – рівень ринкової процентної ставки депозиту;

r - реальна доходно-витратна процентна ставка процентів банку;

x – очікуваний рівень інфляції;

p - премія за ризик непогашених зобов'язань.

m – премія за ризик дострокового погашення депозиту

r -конкур – конкурентна складова ставки, яка залежить від конкурентних пропозицій банків на банківському ринку (зовнішній тиск на ставку)

Реальна ставка залежить від попиту грошей на ринку активних операцій, від пропозиції грошей на ринку депозитів та регуляції рівня розміщення залучених депозитів в активні кредити за допомогою вимог Національного банку України до ставки обов'язкового резервування залучених коштів, яка стримує кредитний мультиплікатор грошей в банківській системі України. Реальна ставка розраховується за формулою нормованої доходності залученого депозиту в активних операціях банку (з врахуванням залишення в резервах банку обов'язкової частки

депозиту):

$$r = r_{\text{кред}} * \left(1 - \frac{r_{\text{обяз-резерв}}}{100\%}\right) - r_{\text{дох-банк}} * \left(1 + \frac{St_{\text{приб}}}{100\%}\right) - \Delta r_{\text{витр-банк}} \quad (1.2)$$

де $r_{\text{кред}}$ – ринкова ставка активних (кредитних) операцій, в які можна розмістити залучені депозитні кошти;

$r_{\text{дох-банк}}$ – розрахункова ставка власного доходу банку від активної операції по розміщенню депозиту;

$St_{\text{приб}}$ – ставка податку на прибуток банку;

$\Delta r_{\text{витр-банк}}$ - додаткова ставка врахування витрат банку на оформлення та обслуговування депозиту (договору, пластикові картки та інше);

$r_{\text{обов-резерв}}$ – ставка вимог НБУ до обов'язкового резервування частки залучених депозитів на кореспондентському рахунку в Національному банку України

Формула (1.2) показує доходно-витратну фінансову схему залежності депозитної ставки від ставки активних (кредитних) операцій по розміщенню залученого депозиту в активні операції банку та ставки обов'язкового резервування, які для комерційного банку є зовнішніми, незалежними від нього.

Реальна ставка процента та інфляційна премія разом визначають номінальний рівень пропонованої банком ставки депозиту на рівні вільного від ризику процента (і):

$$i = r - x \quad (1.3)$$

Застосовані інструменти управління залученими коштами в банках банківської системи України дають можливість структурувати основні сегменти залучених коштів по управлінню r та m – ризиковими ставками, як:

1. Ощадні депозити, основними признаками яких є:

- сплата відсотків в кінці строку договору депозиту чи авансом;
- відсутність права на до вкладення коштів до вкладу на період договору;
- відсутність права на часткове зняття коштів вкладу на період договору;

2. Доходні депозити, основними признаками яких є:

- регулярна (щомісячна чи щоквартальна) сплата відсотків;
- відсутність права на до вкладення коштів до вкладу на період договору;
- відсутність права на часткове зняття коштів вкладу на період договору;

3. Накопичувальні депозити, основними признаками яких є:

- умови як сплати відсотків в кінці строку так і регулярна (щомісячна чи щоквартальна) сплата відсотків;

- наявність права на до вкладення коштів до вкладу на період договору;
- відсутність права на часткове зняття коштів вкладу на період договору;

4. Універсальні депозити, основними признаками яких є:

- умови як сплати відсотків в кінці строку так і регулярна (щомісячна чи щоквартальна) сплата відсотків;

- наявність права на до вкладення коштів до вкладу на період договору;
- наявність права на часткове зняття коштів вкладу на період договору;

У вказаних 4-х сегментах додаткові умови строків сплати відсотків та наявність чи відсутність права управління основним “тілом” депозиту є основою для систематичного регулювання різниці в відсоткових ставках при рівних строках розміщення депозитів.

До інструментів банку, крім процентної ставки за окремим депозитом, відносять узагальнюючі показники середньої процентної ставки і собівартості залучених коштів. Середня процентна ставка за залученими коштами розраховується як середньозважена величина ставок залучених коштів на конкретну дату. До розрахунку приймаються:

- залишок коштів за кожною статтею залучених коштів за балансом на конкретну дату;

- процентна ставка (параметр аналітичного обліку) за кожною статтею залучених коштів.

На середню процентну ставку діють такі фактори:

- зміни процентних ставок за окремими залученими коштами;
- зміна структури залучених коштів.

Тому більш об'єктивну інформацію щодо динаміки процентних ставок можна отримати на підставі середньої ставки за окремими групами залучених коштів. Ця інформація міститься в щоденному звіті банку про депозити і процентні ставки.

Собівартість залучених коштів використовують як інструмент управління процентною маржею у тактичному менеджменті. Щомісяця на підставі даних балансу (щодо процентних витрат) і даних управлінського обліку (щодо середньоденної суми залучених коштів) собівартість залучених коштів розраховують як відношення процентних витрат до середньоденного залишку залучених коштів.

Зовнішня інформація з управління зобов'язаннями пов'язана зі станом міжнародного і внутрішнього фінансового ринку, ринку нерухомості, змінами податкового законодавства, станом банків-контрагентів, станом бізнесу в галузях, де працюють клієнти банку.

У документованій формі розподіл функцій і повноважень передбачається внутрішніми регламентами банку і повинен забезпечити виконання всіх завдань з управління зобов'язаннями банку:

- встановлення завдань щодо залучення коштів клієнтів
- контроль за виконанням завдань щодо залучення коштів
- встановлення процентних ставок за депозитами клієнтів
- методика планування залучення коштів
- методика розрахунку процентної ставки за депозитами
- облік операцій за депозитами
- аналіз залучених коштів
- статистична звітність
- управлінська звітність

Методичне забезпечення банку з управління зобов'язаннями охоплює політики банку, внутрішні нормативні документи стосовно аналітичного обліку, форм управлінської звітності, ризик-менеджменту, планування, здійснення депозитних операцій з клієнтами та банками, методики з планування і аналізу грошових потоків зі зобов'язань банку (табл. 1.7).

Групи і види методичного забезпечення банку з управління зобов'язаннями
банку [24]

Групи методичного забезпечення	Види методичного забезпечення
1	2
Загальні для всіх зобов'язань	
З політики	Депозитна політика
	Облікова політика
З обліку	План аналітичних рахунків
Зі звітності	Форми управлінської звітності
З ризик-менеджменту	Положення щодо управління ризиком незбалансованої ліквідності
З планування	Методичні рекомендації зі складання бізнес-плану розвитку банку на рік
Стосовно залучених коштів	
Зі здійснення депозитних операцій з клієнтами	Положення про депозитні операції юридичних осіб у національній та іноземній валютах у системі банку
	Правила здійснення установами банку операцій по вкладах населення
	Правила випуску депозитних сертифікатів банку
Зі встановлення процентних ставок за депозитами	Методи ціноутворення на депозити банку
З вивчення та управління грошовими потоками	Методичні рекомендації з вивчення та управління грошовими потоками

Залучені кошти банку мають наступні основні методологічні важелі контролю та управління:

- доступність до додаткового залучення та можливість підтримання необхідного рівня залучення;
- вартість залучених коштів, яка реалізується у вигляді ставок залучення;
- стабільність обсягів залучених коштів з точки зору конкурентності умов з іншими банками;
- процентна маржа використання залучених коштів, яка реалізується у вигляді кредитних ставок розміщення залучених коштів, конкурентних з точки зору середньоринкових ставок кредитування в банківській системі України.

В результаті несприятливого коливання на ринку відсоткових ставок Банк

піддається відсотковому ризику, джерелом якого є дисбаланс активів і пасивів, чутливих до зміни відсоткових ставок за термінами погашення.

З метою зниження відсоткового ризику при управлінні залученими коштами Банк використовує комплексну систему управління ризиком, яка базується на:

- прогнозуванні тенденцій зміни відсоткових ставок;
- вивченні динаміки зміни спреду між ставками залучення і розміщення коштів;
- визначенні величини GAP-розриву між активами і пасивами, чутливими до зміни відсоткових ставок на різних часових проміжках;
- визначенні співвідношення активів і пасивів, чутливих до зміни відсоткових ставок і співвідношення GAP-розриву до чистих активів Банку;
- встановленні ліміту величини відсоткового ризику в капіталі Банку;
- здійсненні контролю за розривами між активами і пасивами, чутливими до зміни відсоткових ставок на щотижневій основі;
- здійсненні контролю за рівнем чистої відсоткової маржі;
- співвідношення величини відсоткового ризику з прибутком Банку;
- створенні стрес-моделей;
- проведенні зваженої відсоткової політики Банку, яка базується на формуванні відсоткових ставок за кредитами з урахуванням собівартості пасивів і рейтингу позичальника, ризику операції;
- щомісячному перегляді відсоткових ставок активних і пасивних операцій з урахуванням ринкової позиції банків-конкурентів;
- управлінні кривою прибутковості активів і пасивів за термінами погашення.

Банки, крім управління окремими видами залучених коштів, використовують інструменти управління структурою залучених коштів (табл.1.8).

Основним інтегральним показником ефективності процесу управління залученими коштами є чистий процентний спред, тобто різниця сум отриманих процентів за розміщення залучених коштів в процентні кредити, віднесених до сум кредитів, та сум сплачених процентів за залучення поточних та строкових депозитів, віднесених до сум залучених депозитів:

Інструменти банку з управління структурою залучених коштів [24]

Ознака	Фінансові коефіцієнти
За суб'єктами депозитних зобов'язань	Співвідношення коштів юридичних та фізичних осіб
За видами поточних рахунків фізичних осіб	Співвідношення коштів на вимогу за звичайними рахунками та картковими рахунками фізичних осіб
За строками залучених коштів	Співвідношення коштів на вимогу і строкових коштів
За видами валют	Співвідношення коштів у національній та іноземній валютах
За видами процентних ставок	Співвідношення коштів, залучених за фіксованою процентною ставкою, і коштів, залучених за плаваючою процентною ставкою
	Співвідношення залучених коштів, за якими нараховуються прості і складні проценти

$$\text{Чистий процентний спред}(\%) = \frac{\text{Процентний дохід}}{\text{Сума доходних активів}} - \frac{\text{Процентні витрати}}{\text{Сума витратних залучених коштів}} \times 100\% \quad (1.4)$$

Чистий процентний спред - визначає здатність банку приносити прибуток у вигляді його доходу від процентної різниці підпроцентних активів та залучених коштів.

Другим основним показником ефективності управління залученими коштами є рівень обов'язкового резервування залучених коштів на кореспондентському рахунку банку в НБУ, який знижує частку залучених коштів, що можуть бути розміщені комерційним банком в активні операції, тобто частка розміщених коштів повинна дати процентний дохід, який покриє витрати на залучення усієї суми залучених коштів, та ще й дати прибуток.

На графіку рис.1.3 наведені дані по регулюючій ролі НБУ в формуванні вартості депозитів (облікова ставка).

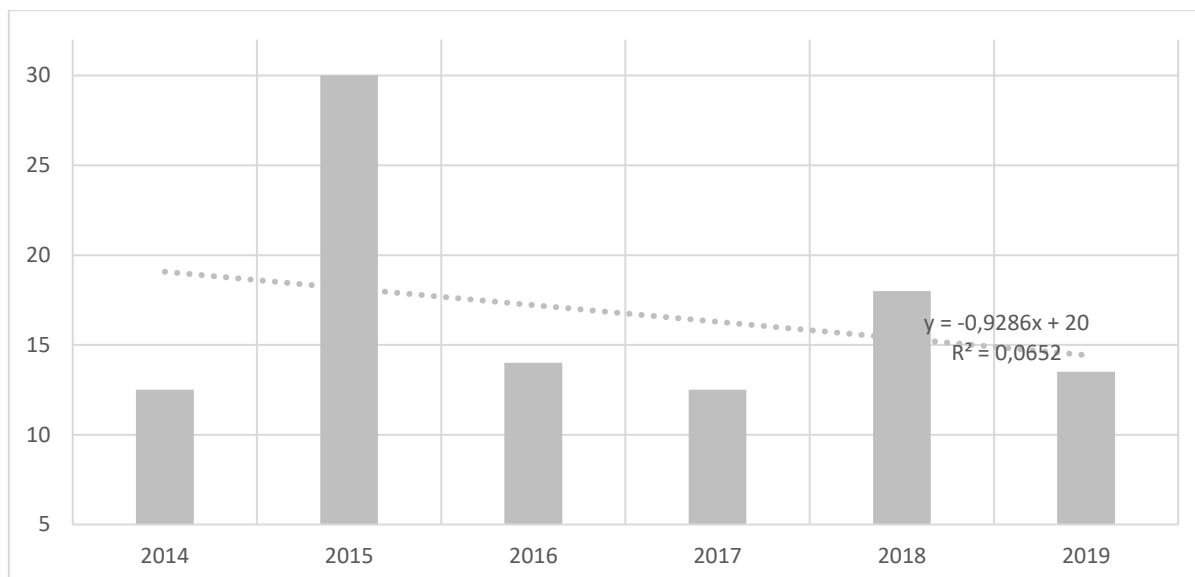

Рис.1.3. Динаміка рівня річної облікової ставки НБУ(в %) у 2014 – 2019 роках [81]

На рис.1.4 наведений фінансово-функціональний розподіл внутрішніх банківських ризиків з додатковим розділом фінансових ризиків на цінові та нецінові групи [71].

Депозитні операції банку в основному наражаються на фінансові ризики, серед яких основне місце посідає група цінових ризиків.

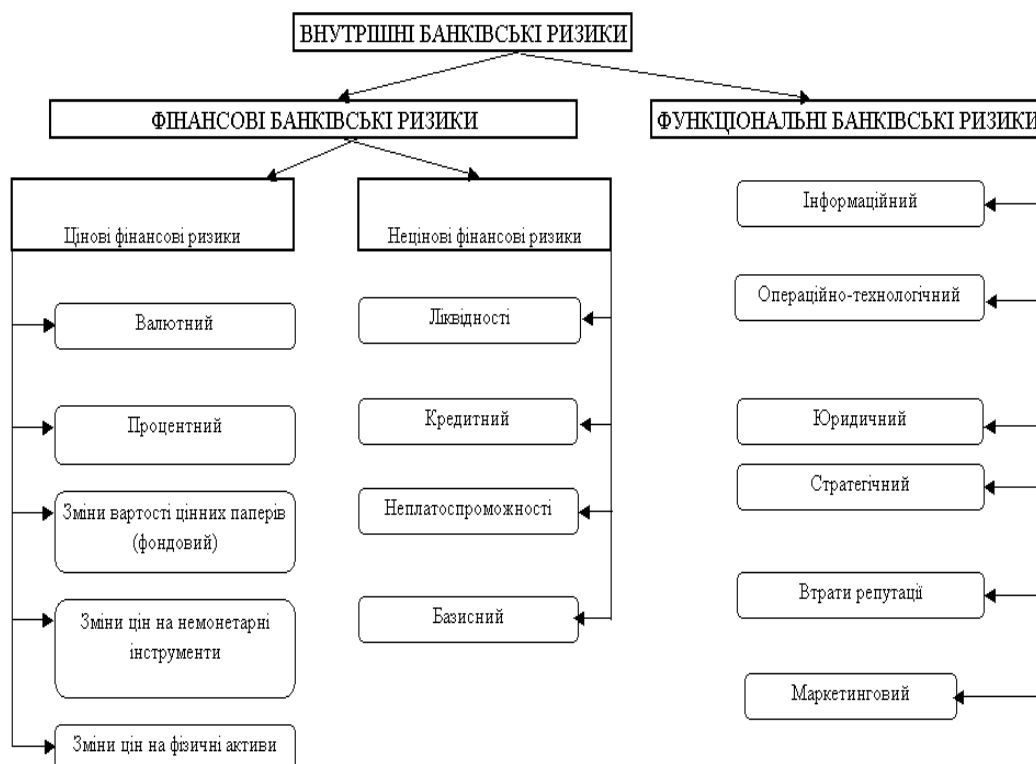

Рис.1.4. Фінансово-функціональний розподіл внутрішніх банківських ризиків [71]

Цінові фінансові ризики пов'язані з можливою зміною доходності чи вартості активів і зобов'язань банку внаслідок зміни ринкових цін на фінансові та фізичні активи, що перебувають на балансі банку, або обліковуються на позабалансових рахунках. Трьома основними банківськими ризиками, що належать до групи цінових фінансових ризиків, є ризик зміни відсоткових ставок, валютний ризик і ризик зміни вартості цінних паперів.

Ризик зміни відсоткових ставок (відсотковий ризик) – це ймовірність фінансових втрат у зв'язку з мінливістю відсоткових ставок на ринку впродовж певного періоду часу в майбутньому. Ризик зміни відсоткової ставки (відсотковий ризик) супроводжує діяльність позичальників, кредиторів, власників цінних паперів, інвесторів.

Валютний ризик визначається ймовірністю втрат, пов'язаних зі зміною курсу однієї валюти щодо іншої. Валютний ризик виникає в тих суб'єктів господарської діяльності, які мають на балансі активні, пасивні або позабалансові статті, деноміновані в іноземній валюті.

Базисний ризик визначається ймовірністю структурних зрушень у різних відсоткових ставках. Іншими словами, цей ризик зумовлюється виникненням асиметрії в динаміці окремих ставок (порівняльна характеристика) на противагу відсотковому ризику, який пов'язується зі змінами в рівнях відсоткової ставки з плином часу (динамічна характеристика).

Розробка стратегії мінімізації банківського ризику проходить ряд етапів:

- виявлення факторів, що збільшують і зменшують конкретний вид ризику при здійсненні визначених банківських операцій.
- аналіз виявлених факторів з погляду сили впливу на ризик.
- оцінка конкретного виду ризику.
- встановлення оптимального виду ризику.
- аналіз окремих операцій з погляду відповідності прийнятному рівню ризику.
- розробка заходів щодо зниження ризику.

Для зниження рівня процентного ризику банк може застосувати наступні інструменти:

1. Залучення депозитів та видача кредитів із процентною ставкою, що плаває. Такі міри дозволяють банку вносити відповідні зміни в розмір процентної ставки по виданому кредиті відповідно до коливань ринкових процентних ставок. У результаті банк одержує можливість уникнути ймовірних втрат у випадку підвищення ринкової норми позичкового відсотка.

2. Узгодження активів і пасивів по термінах їхнього повернення. Узгодження активів і пасивів по термінах їхнього повернення можливо по всьому балансі банку (макро хеджування) чи по конкретному активу і конкретному пасиву (мікро хеджування). Для максимального хеджування процентного ризику терміни повернення по активу і пасиву повинні цілком збігатися, що, однак, значним образом обмежує маневреність у діяльності банку.

Процентний ризик містить у собі інфляційний ризик - ризик збитків у результаті знецінення сум відсотків, що сплачуються позичальником. Методом його страхування є індексація, при якій у кредитному договорі обмовляється, що сума платежу залежить від зміни визначеного індексу, наприклад, цін, а також укладення поновлюваних (револьверних) позик на короткий термін із правом їхнього поновлення і перегляду рівня ставки.

Для зниження валютного ризику банк може використовувати наступні прийоми:

1. Видача позичок в одній валюті з умовою її погашення в іншій з урахуванням форвардного курсу, зафіксованого в кредитному договорі. Такі міри дозволяють банку застрахуватися від можливого падіння курсу валюти кредиту.

2. Форвардні валютні контракти. Це основний метод зниження валютного ризику. Такі операції припускають укладення термінових угод між банком і клієнтом про купівлю-продаж іноземної валюти при фіксації в угоді суми угоди і форвардного обмінного курсу.

Серед усіх видів ризиків, з якими зіштовхуються банки, не знайдеться іншого, аналізу і контролю якого приділяється стільки уваги в останні роки, як ризик процентних ставок, оскільки зміна рівня процентних ставок може негативно впливати на доходи і вартість банківських активів, пасивів і капіталу.

Зміни рівня процентних ставок на ринку можуть нанести втрату прибутковості банку, збільшуючи його витрати фінансування, зменшуючи надходження по активах, скорочуючи вартість інвестицій акціонерів (чисту вартість або власний капітал). Останнім часом у періоди коливань процентних ставок банкіри змушені діяти в зовсім новій і більш непередбаченому середовищі.

Значні коливання процентних ставок останнім часом істотно змінювали рівні витрат, прибутки і вартість активів банку. Для багатьох з них, що звикли інвестувати в кредити і цінні папери з фіксованими ставками, одержання засобів від короткострокових депозитів з відсотком, що плаває, часто було згубно, оскільки сприяло значному прискоренню банкрутства банку. Банкіри почали активно шукати способи огороження своїх портфелів активів і пасивів, а також прибутку від впливу змін кредитних ставок. Багато банків у даний час реалізують стратегію керування активами і пасивами під керівництвом спеціальних комітетів. Подібні комітети не тільки вибирають стратегію для боротьби з ризиком змін процентних ставок, але також займаються короткостроковим і довгостроковим плануванням, вибирають заходу для захисту від ризику неліквідності, організують контроль за якістю видаваних кредитів, витратами і податковими зобов'язаннями.

Ціль захисних мір проти ризику процентних ставок - огороження прибутку банку (чистого доходу після виплати податків і інших витрат) від негативних впливів їхніх змін. Не так уже важливо, у якому напрямку міняються ставки, головне, щоб прибуток залишався стабільної.

Для досягнення цієї мети менеджери банку повинні концентрувати свою увагу на тих складового портфеля, що найбільш чуттєві до зміни процентних ставок. У рамках активної частини портфеля - це звичайно кредити й інвестиції в цінні папери, а в рамках пасивної частини - це депозити і позики на грошовому ринку. Для того, щоб захистити прибуток банку від негативного впливу зміни процентних ставок, його керівництво прагне до підтримки на фіксованому рівні чистої процентної маржі (ЧПМ), що обчислюється в такий спосіб [72]:

$$\text{ЧПМ} = \frac{\text{Чистий процентний дохід}}{\text{Вартість всіх активів, що приносять дохід}} \quad (1.5)$$

У випадку, якщо процентні ставки по зобов'язаннях банку ростуть швидше, ніж доход по кредитах і цінних паперах, значення ЧПМ буде скорочуватися з негативними наслідками для прибутку. Якщо процентні ставки знижуються і викликають більш швидке зменшення доходу по кредитах і цінних паперах у порівнянні зі скороченням процентних витрат по запозичених засобах, то ЧМП банку теж скоротиться. У цьому випадку менеджери банку повинні шукати можливі шляхи зниження ризику значного росту витрат запозичення в порівнянні з процентними доходами, що загрожує величині ЧПМ.

Найбільш популярна стратегія хеджування ризику процентних ставок, що використовують банки сьогодні, називається керування дисбалансами. Ця стратегія вимагає проведення аналізу термінів дії і можливостей зміни цін, зв'язаних з активами, що приносять процентний доход, банку, депозитами і позиками на грошовому ринку.

Банк може застрахуватися від негативного впливу змін процентної ставки (причому не важливо, росте вона або зменшується), якщо для кожного моменту часу виконана рівність [72]:

Вартість активів банку, підданих переоцінці (чуттєвих до змін процентних ставок)	=	Вартість пасивів банку, підданих переоцінці (чуттєвих до змін процентних ставок)	(1.6)
--	---	--	-------

При нерівності виникає дисбаланс між активами і пасивами, чуттєвими до змін процентних ставок: [72]

Дисбаланс =	Активи банку, чуттєві до змін процентних ставок	—	Пасиви банку, чуттєві до змін процентних ставок	(1.7)
-------------	---	---	---	-------

Банк відносно захищений від ризику процентних ставок, тільки коли обсяги чуттєвих до змін процентних ставок активів і пасивів рівні. У цьому випадку процентні надходження по активах і витрати фінансування змінюються в однаковій пропорції, тобто дисбаланс банку буде дорівнює нулеві і його ЧПМ буде стабільна

незалежно від напрямку змін процентних ставок. Однак, як показує практика, нульовий дисбаланс не гарантує повний захист від процентного ризику, оскільки процентні ставки по активах і зобов'язанням у дійсності можуть мінятися в різному ступені.

Методи керування дисбалансом можуть бути корисним інструментом захисту від ризику процентних ставок, але вони далеко не цілком враховують вплив динаміки процентних ставок на ринкову вартість банківського капіталу (інвестицій акціонерів банку). Більш того, ці методи не можуть дати ніякого кількісного показника, по якому можна визначити, наскільки банк у цілому підданий ризикові зміни процентних ставок. Щоб врахувати ці істотні характеристики, повинен розраховатися середньозважений термін погашення банківських активів і пасивів.

Важлива особливість показника середньозваженого терміну погашення з погляду керування ризиком полягає в тому, що він вимірює чутливість ринкової вартості фінансових інструментів до змін процентних ставок.

Банк, зацікавлений у повному хеджуванні змін процентних ставок, прагне вибирати активи і зобов'язання таким чином, щоб [72]:

Зважений по вартості надходжень термін погашення портфеля активів	≈	Зважений по вартості виплат термін погашення портфеля пасивів,	(1.8)
---	---	--	-------

Тобто так, щоб дисбаланс середньозважених термінів погашення був максимально наближений до нуля.

Оскільки більший середньозважений термін погашення припускає велику чутливість до змін процентних ставок, це рівняння говорить про те, що для зведення до нуля загального ризику процентних ставок банку вартість банківських пасивів повинна мінятися трохи в більшому ступені чим вартість активів. Чим більше дисбаланс середньозважених термінів погашення, тим більше чуттєвою буде акціонерний капітал банку до змін процентних ставок.

Висновки до розділу 1

1. Основними завданнями щодо управління залученими коштами банку, за думкою Арістової А.М. та Шульги Н.П. [24], на сучасному етапі розвитку банків України є:

- дотримання нормативів ліквідності;
- дотримання нормативів обов'язкового резервування;
- реалізація депозитної політики банку;
- підтримка структури пасивів (коефіцієнт фінансового важеля) на рівні, який відповідає стратегічним цілям банку;
- використання підходів до управління зобов'язаннями, які відповідають стратегії управління ризиком ліквідності;
- застосування інструментів управління зобов'язаннями банку, адекватних стану фінансового ринку;
- встановлення відповідності обсягів і структури зобов'язань обсягам і структурі активних операцій, спираючись на стратегію інтегрованого управління пасивами і активами банку;
- формування собівартості ресурсів на ринку, що забезпечують стабільну доходність активних операцій.

2. На сучасному етапі розвитку банківської системи України застосовується набір управління параметрами поточних та строкових депозитів, який доповнює основний ціновий параметр – відсоткову ставку депозиту в залежності від валюти вкладу - строком депозиту, умовами сплати відсотків, мінімальної суми депозиту, умовами права на часткове поповнення та зняття суми вкладу.

Нецінові методи управління базуються на маркетингових дослідженнях того сектора ринку, який обслуговується банком, вивченні потреб клієнтури, розробці нових фінансових інструментів та операцій, що пропонуються клієнтам. На практиці ці методи застосовують паралельно.

3. Розробка стратегії мінімізації банківського ризику проходить ряд етапів:

- виявлення факторів, що збільшують і зменшують конкретний вид ризику при

здійсненні визначених банківських операцій.

- аналіз виявлених факторів з погляду сили впливу на ризик.
- оцінка конкретного виду ризику.
- встановлення оптимального виду ризику.
- аналіз окремих операцій з погляду відповідності прийнятному рівню ризику.
- розробка заходів щодо зниження ризику.

Тобто так, щоб дисбаланс середньозважених термінів погашення був максимально наближений до нуля.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СИСТЕМИ ЗАЛУЧЕННЯ ДЕПОЗИТНИХ КОШТІВ В АТ “УКРСИББАНК”

2.1 Характеристика діяльності АТ «УКРСИББАНК» у 2017 –2019 роках

АТ «Укрсиббанк» є одним з найбільших банків в Україні, заснований в 1989р. З 2006 р. стратегічним інвестором «Укрсиббанку» є одна з найбільших банківських груп у світі BNP Paribas, якій належить 51% акцій банку. BNP Paribas є лідером на міжнародному ринку банківських і фінансових послуг та один з 4 найбільших банків у світі згідно даним міжнародного рейтингового агентства Standard & Poor's. Група представлена в більш ніж 85 країнах, кількість співробітників 161 000 людей, включаючи 125 000 у Європі. Група посідає провідні позиції у трьох основних сегментах: корпоративний і інвестиційний бізнес, управління активами та роздрібний бізнес. Присутня у Європі в усіх своїх напрямках діяльності, основними для банку двома внутрішніми ринками в роздрібному бізнесі є Франція та Італія. BNP Paribas посідає істотні позиції в США, а також найсильніші позиції в Азії та на ринках, які розвиваються.

Основна діяльність АТ «Укрсиббанк» спрямована на надання банківських послуг юридичним і фізичним особам на території України і здійснюється згідно ліцензії Національного банку України, нормативно-правових актів України та Статутом банку. Місце знаходження банку: 04070, г. Киев, ул. Андреевская, 2/12. З самого початку своєї діяльності він зарекомендував себе як надійний та стабільний банк. За версією Global Finance (Нью-Йорк, США) - провідного міжнародного фінансового видання, «Укрсиббанк» визнано кращим банком в Україні в 2007 році.

На ринку іпотечного кредитування «Укрсиббанк» знаходиться на одному з перших місць, за даними Української національної іпотечної асоціації він займає 18,8% ринку. На фондовому ринку України «Укрсиббанк» визнано кращим інвестиційним банком. «Укрсиббанк» за версією «Ділового журналу» є кращим роботодавцем у банківській сфері України і отримав 1 місце в дослідженні якості

обслуговування в банках. Аналітика банку за підсумками 2018 р. визнана кращою на ринку облігацій України. Журнал Euromoney визнав «Укрсиббанк» кращим банком в Україні в 2017 році. За розміром капіталу «Укрсиббанк» в рейтингу журналу The Banker «1000 найбільших банків світу» є першим в Україні.

АТ «Укрсиббанк» має організаційно-правову форму - відкрите акціонерне товариство, є юридичною особою, має відокремлене майно, може від свого імені набувати майнових і особистих прав, у тому числі укладати договори (угоди, контракти), бути позивачем та відповідачем в судах загальної юрисдикції.

АТ «Укрсиббанк» здійснює свою діяльність на підставі отриманих Ліцензій (дозволів) відповідно до вимог чинного законодавства України та може виконувати практично всі банківські операції.

АТ «Укрсиббанк» належить до групи найбільших банків України, здійснює щоденну роботу над розширенням спектру фінансових інструментів і пропонує повний перелік банківських послуг, послідовно реалізуючи принцип індивідуального підходу в роботі з кожним клієнтом. Позиції АБ «Укрсиббанк» на фінансовому ринку щороку продовжують зміцнюватися і розвиватися в усіх сегментах діяльності.

За рейтингом Асоціації Українських банків «Укрсиббанку» на протязі останніх років практично по всіх показниках банк входить в п'ятірку великих банків України, про що свідчать дані з приведених таблиць у додатку [38]. В підтвердження всього вище сказаного для наочності нами побудовані графіки основних фінансових показників п'яти великих банків України, які приведено на рисунках в додатках.

Банк входить до числа лідерів вітчизняного ринку за пропозиціями банківських технологій, послуг та продуктів для корпоративних клієнтів, серед найбільших клієнтів Банку лідери вітчизняної промисловості та провідні українські компанії авіаційної промисловості, автомобілебудування, гірничовидобувної промисловості, машинобудування, металургії, харчової промисловості, суднобудування, телекомунікацій, хімічної промисловості.

Оцінивши значні перспективи розвитку малого та середнього бізнесу в Україні, АТ «Укрсиббанк» реалізує стратегії активного проникнення на цей ринок, з максимальною ефективністю за доступними цінами надаючи низку простих

банківських продуктів кожному суб'єкту господарської діяльності у будь-якому відділенні банку. Банку вдалося істотно наростити клієнтську базу за рахунок залучення нових клієнтів-юридичних осіб. Високі темпи зростання клієнтської бази досягнуті завдяки просуванню найбільш популярних продуктів, спрощенню тарифної політики, зниженню процентних ставок по кредитах, розширенню кількості відділень банку, що обслуговують підприємства малого та середнього бізнесу.

АТ «Укрсиббанк» вийшов на міжнародні ринки капіталу, та залучив кошти шляхом випуску єврооблігацій, залученням синдикованого кредиту та довгострокових ресурсів під гарантії експортних агенств.

Перетворення АТ «Укрсиббанк» у фінансову корпорацію, що надає повний спектр банківських та інвестиційних продуктів, послуг в сфері страхування, лізингу та спільного інвестування здійснюється за рахунок розширення спектру небанківських фінансових сервісів. Окрему увагу менеджмент банку приділяє оптимізації системи управління різними за своєю сутністю бізнес-процесами, забезпеченню «безшовної» інтеграції різних фінансових продуктів.

Торгова мережа АТ «Укрсиббанк» станом на 31.12.2018 року складає загальну кількість відділень і становить 1004 безбалансових відділень у 192 містах та селищах міського типу України [18].

Більшість системних банків розвинули регіональну мережу до значних масштабів, тому подальше розширення клієнтської бази буде забезпечуватися за рахунок розвитку нових технологій та інновацій, тобто банки в найближчій час перетворяться у високотехнологічні установи, що сприятимуть максимально оперативному та зручному обслуговуванню клієнтів.

АТ «Укрсиббанк» пропонує клієнтам ряд конкурентоспроможних продуктів: пакетне обслуговування, яке базується на реальних потребах різних сегментів ринку, депозитні лінії - продукт, що пропонується для ефективного управління вільними коротко- та середньостроковими коштами.

Впродовж 2017-18 років банк проводив політику збільшення долі на ринку традиційних та нових банківських послуг України. Для задоволення зростаючого

попиту клієнтів на банківські послуги банком удосконалювались діючи та впроваджувалися нові банківські продукти як для фізичних так і для юридичних осіб, що забезпечують клієнтам Банку зручність та мобільність в управлінні власними коштами. Особливу увагу банк приділяв підтримці іміджу універсального та високотехнологічного фінансового інституту, що в повному обсязі задовольняє потреби клієнтів. В політиці управління Банком суттєве місце посідають питання фінансової стійкості та удосконалення системи управління банківськими ризиками.

За даними балансу і звіту про фінансовий результат [18] представленими в додатках, наведемо основні фінансові показники. Результати від банківських та інших операцій банку у 2018 році складають:

- чистий прибуток становить 198,621 млн. грн.
- операційний дохід складає 2047,128 млн. грн.
- чистий процентний дохід становить 1328,666 млн. грн.
- процентний дохід має таку структуру:
- процентні доходи від операцій з банками – 3,4%
- процентні доходи від кредитування – 92,8%
- процентні доходи за ЦП в портфелі банку на продаж – 3,8%

Найбільшою складовою частиною в процентних доходах є доходи від кредитування клієнтів корпоративного та роздрібного сегментів ринку, це показує розвиток банку як міцного кредитного інституту, діяльність якого спрямована на сприяння розвитку вітчизняної економіки.

Процентні витрати мають наступну структуру:

- процентні витрати за операціями з банками – 38,7%
- процентні витрати за коштами, що отримані від клієнтів-46,7%
- процентні витрати за цінними паперами власного боргу – 9,0%
- інші – 5,6% .

Основними складовими процентних витрат є витрати по залученню коштів клієнтів – юридичних та фізичних осіб, як наслідок політики банку, спрямованої на збільшення його долі на ринку банківських послуг.

В табл.2.1 наведені основні характеристики діяльності АТ «Укрсиббанк» за

2017 –2019 роки у формі абсолютних значень характеристик та відповідного рейтингового місця банку у банківській системі України по відповідній характеристиці. Одночасно в табл.2.1 та на рис.2.1 наведений обсяг ринку банківських послуг, який займає АТ «Укрсиббанк» в загальних обсягах БС України, поступово втрачаючи позиції під впливом конкурентів.

Як показує аналіз даних табл.2.1 на ринку залучених депозитних коштів, які є предметом дипломного дослідження, АТ «УКРСИББАНК» займає 1(2014) –4(2017) місця по обсягах депозитів юридичних осіб та 3(2014) – 4(2016) місця по обсягах залучення депозитів фізичних осіб, по загальному обсягу валюти балансу банк займав 3 місце у 2014 році та 6 місце у 2018 році.

Спільний аналіз даних табл.2.1 та графіків рис.2.1 – 2.2 дозволяє виявити наступні тенденції внутрішнього розвитку АТ «Укрсиббанк» та вплив зовнішнього конкурентного середовища банківської системи України на частку, яку займає банк на ринку банківських капіталів та послуг в Україні.

Так за 2017 – 2019 роки у АТ «Укрсиббанк» (табл.2.1):

а) абсолютний обсяг валюти балансу збільшився з 10,6 млрд. грн. до 26,1 млрд. грн., тобто зріс в 2,46 рази. Але при цьому ринкова частка обсягу валюти балансу банку в загальному обсягу валюти балансу банківської системи України зменшилась з рівня 8,1% у 2017 році до рівня 4,46% у 2019 році, тобто зменшилась в 1,81 рази.

В результаті за обсягом валюти балансу банк за 4 роки перемістився з 3 місця в БС України на 6 місце (рис.2.2);

Таблиця 2.1

Динаміка характеристик та рейтингових місць АТ «Укрсиббанк» в
банківській системі України у 2017 –2019 роках

Показник діяльності банку	2017			2018			2019		
	Обсяг в абсолютних одиницях	Рейтингове місце	Ринкова частка в %	Обсяг в абсолютних одиницях	Рейтингове місце	Ринкова частка в %	Обсяг в абсолютних одиницях	Рейтингове місце	Ринкова частка в %
Обсяг валюти активів балансу, млн.грн	14590,344	3	6,9	17595,766	5	5,259	26090,326	6	4,46
Обсяг власного капіталу, млн.грн	1368,24	3	5,13	1572,98	6	3,57	2683,342	6	3,68
Обсяг статутного капіталу, млн.грн	200,175	16	6,123	200,175	35		200,175	44	0,468
Обсяг поточних і строкових депозитів фізичних осіб, млн.грн	5395,25	4	7,473	7599,362	3	7,226	10172,942	4	6,3
Обсяг поточних і строкових депозитів юридичних осіб, млн.грн	7532,01	1	10,584	7782,228	2	8,26	10786,29	2	7,137
Обсяг чистого балансового прибутку, млн.грн	221,2	2	9,485	222,782	6	5,325	234,393	7	3,641
Прибутковість власного капіталу (ROEK),	16,167			14,163			8,735		

Продовження таб.2.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Прибутковість статутного капіталу (ROE), %	110,503	3		111,294	2		117,09	1	
Прибутковість активів балансу (ROA), %	1,516	26		1,266	36		0,898	45	

б) абсолютний обсяг власного капіталу збільшився з 1,167 млрд.грн. до 2,683 млрд. грн., тобто зріс в 2,3 рази. Але при цьому ринкова частка обсягу власного капіталу банку в загальному обсягу власного капіталу банківської системи України зменшилась з рівня 6,29% у 2017 році до рівня 3,28% у 2019 році, тобто зменшилась в 1,71 рази. В результаті за обсягом власного капіталу банк за 4 роки перемістився з 3 місця в БС України на 6 місце;

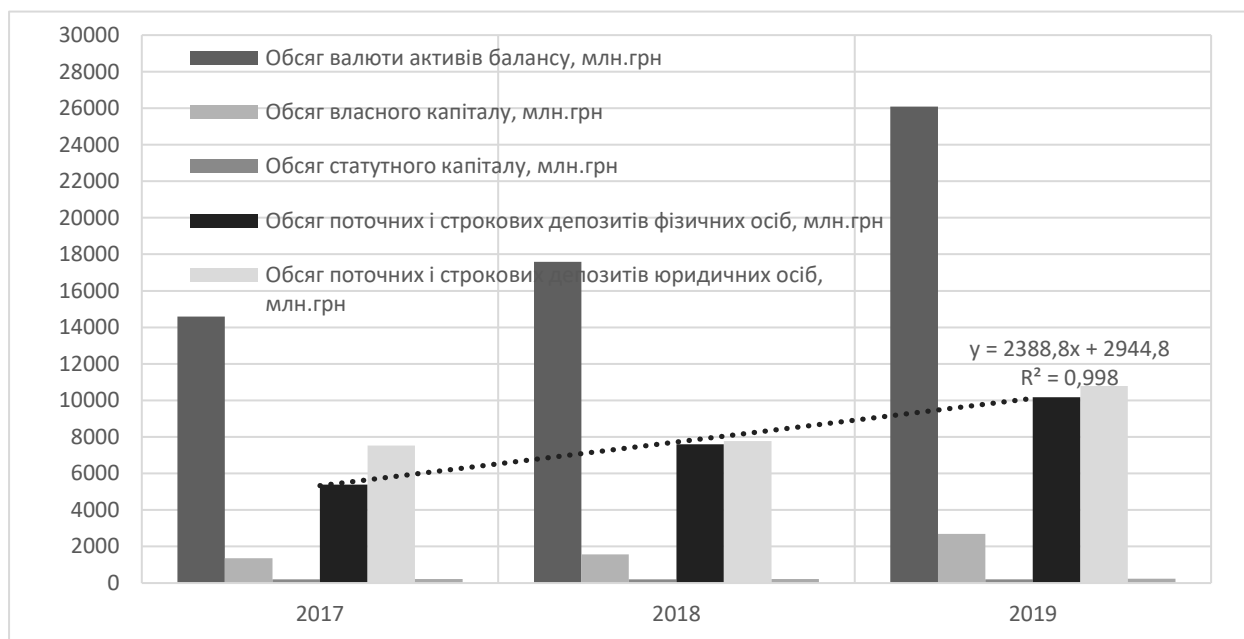

Рис.2.1. Динаміка падіння ринкової частки АТ «Укрсиббанк» в загальній валюті активів, власного капіталу та залучених коштів у 2017 -2019 роках

в) абсолютний обсяг поточних і строкових депозитів фізичних осіб збільшився з 3,466 млрд. грн. до 10,173 млрд. грн., тобто зріс в 2,93 рази. Але при цьому ринкова частка обсягу поточних і строкових депозитів фізичних осіб в загальному обсягу

поточних і строкових депозитів фізичних осіб банківської системи України зменшилась з рівня 8,51% у 2017 році до рівня 6,3% у 2019 році, тобто зменшилась в 1,35 рази. В результаті за обсягом поточних і строкових депозитів фізичних осіб банк за 4 роки перемістився з 3 місця в БС України на 4 місце (рис.2.3);

г) абсолютний обсяг поточних і строкових депозитів юридичних осіб збільшився з 5,599 млрд. грн. до 10,786 млрд. грн., тобто зріс в 1,93 рази. Але при цьому ринкова частка обсягу поточних і строкових депозитів юридичних осіб в загальному обсягу поточних і строкових депозитів юридичних осіб банківської системи України зменшилась з рівня 11,93% у 2017 році до рівня 7,137% у 2019 році, тобто зменшилась в 1,67 рази. В результаті за обсягом поточних і строкових депозитів юридичних осіб банк за 4 роки перемістився з 1 місця в БС України на 2 місце (рис.2.4);

д) абсолютний обсяг чистого прибутку банку збільшився з 0,122 млрд. грн. до 0,234 млрд. грн., тобто зріс в 1,92 рази. Але при цьому ринкова частка обсягу чистого прибутку банку в загальному обсягу чистого прибутку банківської системи України зменшилась з рівня 9,31% у 2017 році до рівня 3,64% у 2019 році, тобто зменшилась в 2,55 рази. В результаті за обсягом чистого прибутку банк за 4 роки перемістився з 2 місця в БС України на 7 місце (рис.2.5);

е) рентабельність статутного капіталу банку (ROE) за рахунок стратегії капіталізації дивідендів в спеціальному фонді та постійному рівні статутного капіталу збільшилась з рівня 61,11% у 2017 році (5 рейтингове місце) до рівня 117,1 % у 2019 році (1 рейтингове місце), тобто зросла в 1,92 рази (рис.2.7). Але при цьому рентабельність активів банку (ROA) зменшилась з рівня 1,154% у 2017 році (55 рейтингове місце) до рівня 0,898 % у 2019 році (45 рейтингове місце), що, за нормативами НБУ, характеризує банк як низькорентабельний (рис.2.8).

Таким чином, фінансовий важіль залучених коштів в АТЗТ «АТ Промінвестбанк» працює з високою ефективністю, але є значні резерви росту рентабельності статутного капіталу за рахунок підвищення рентабельності роботи активів банку.

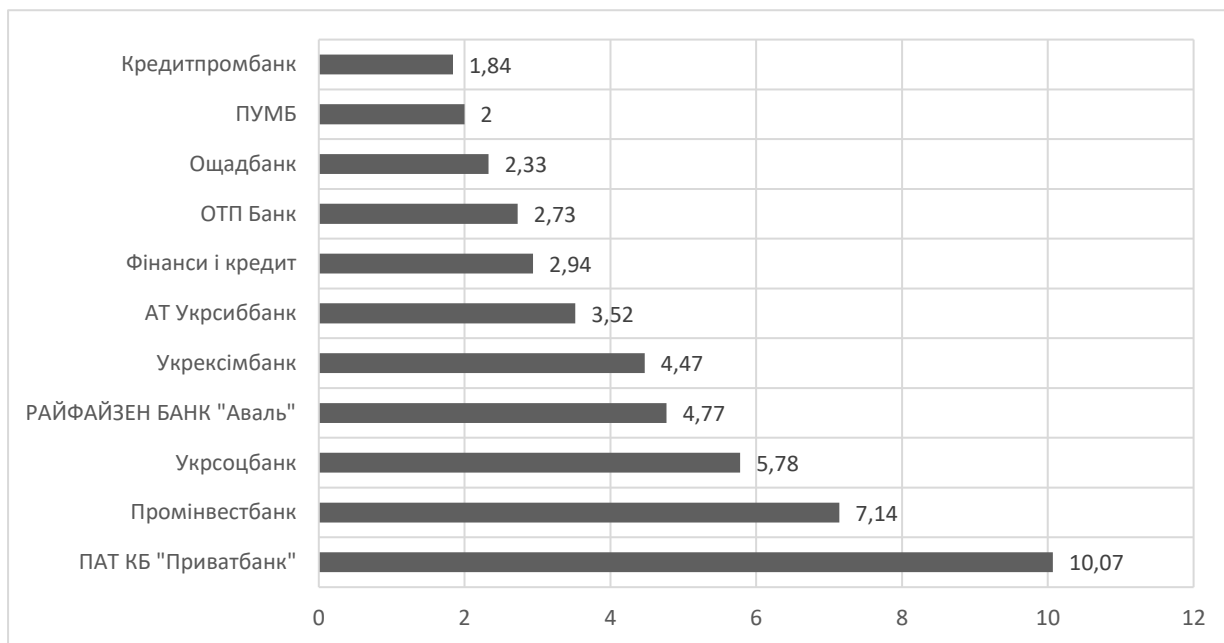

Рис.2.3. Визначення рейтингу та ринкової частки АТ «Укрсиббанк» на ринку депозитів юридичних осіб станом на 01.01.2019 року

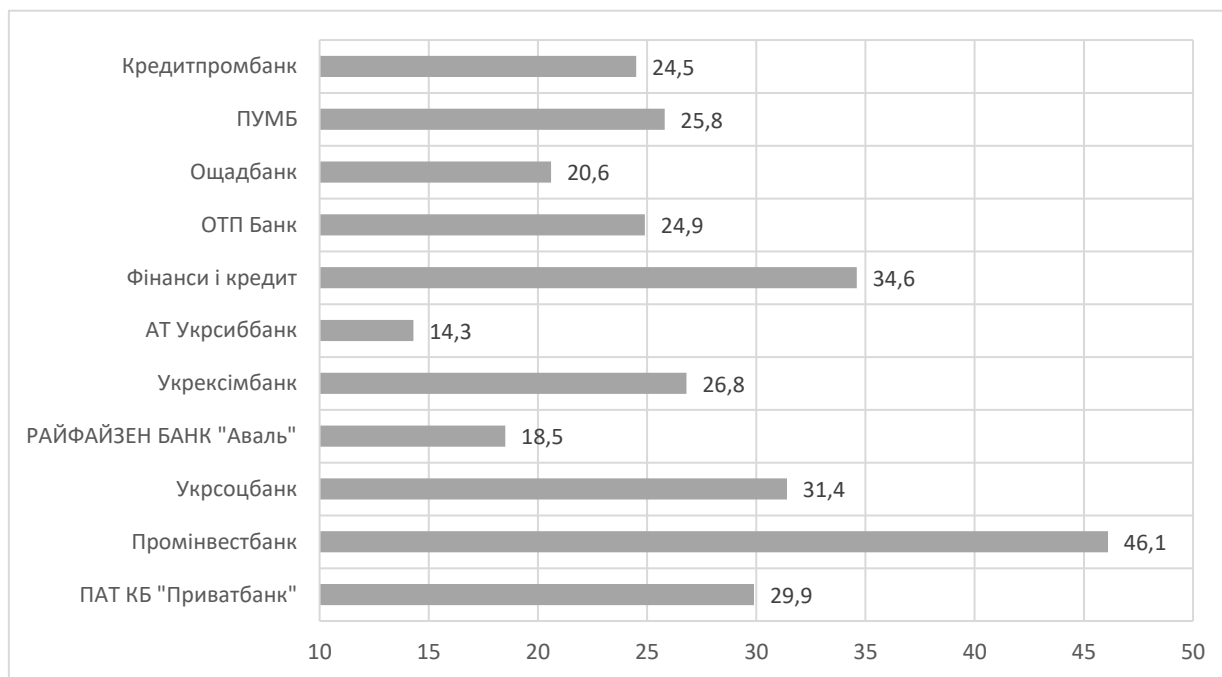

Рис.2.4. Питома вага депозитів юридичних осіб в зобов'язаннях АТ «Укрсиббанк» та інших банків України станом на 01.01.2019 року

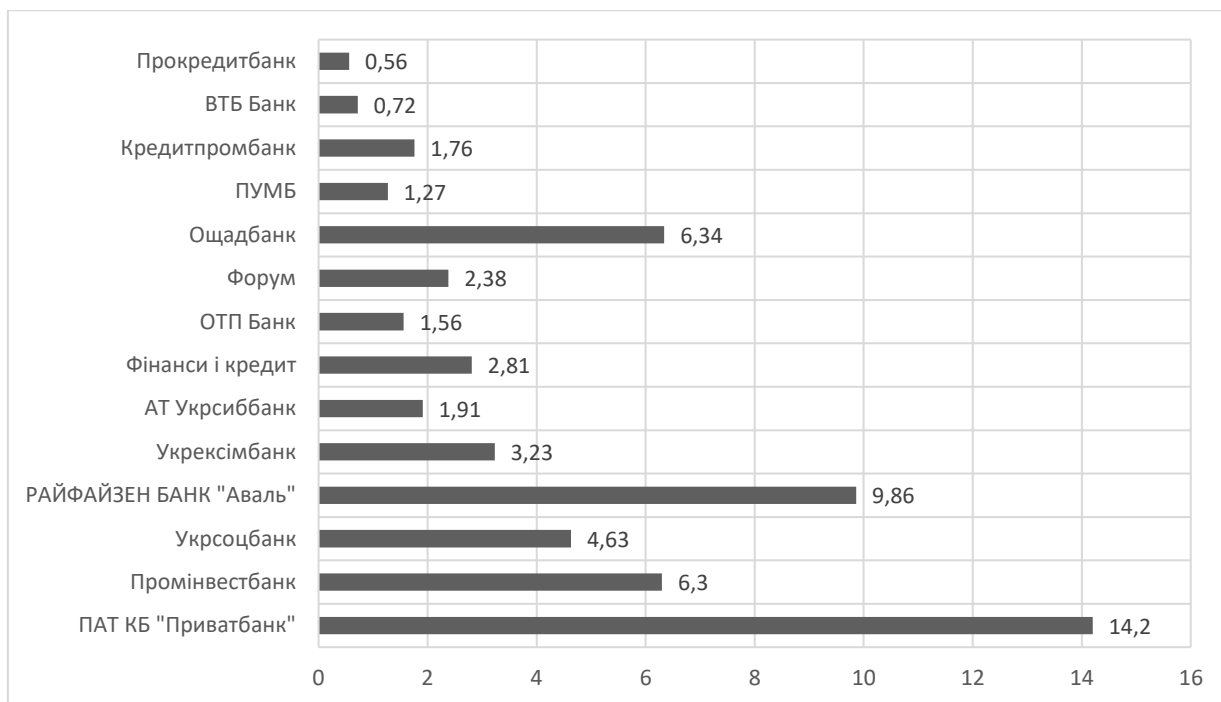

Рис.2.5. Визначення рейтингу та ринкової частки АТ «Укрсиббанк» на ринку депозитів фізичних осіб банківського ринку України станом на 01.01.2019 року

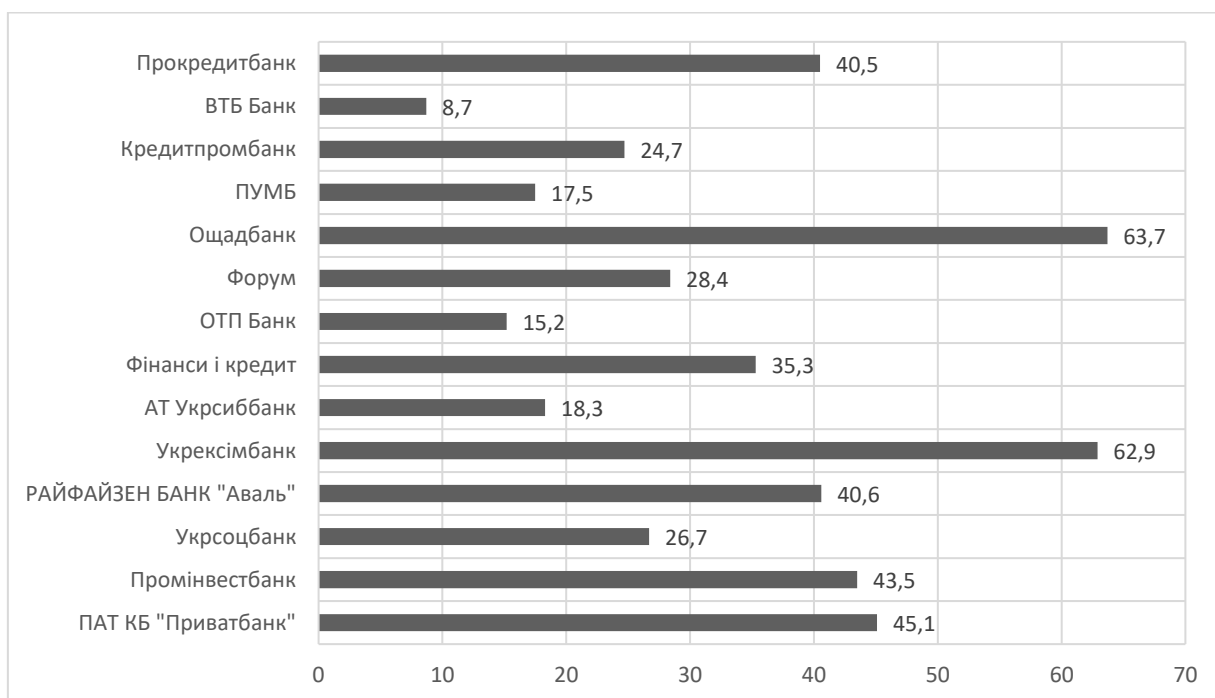

Рис.2.6. Питома вага депозитів фізичних осіб в зобов'язаннях АТ «Укрсиббанк» та інших банків України станом на 01.01.2019 року

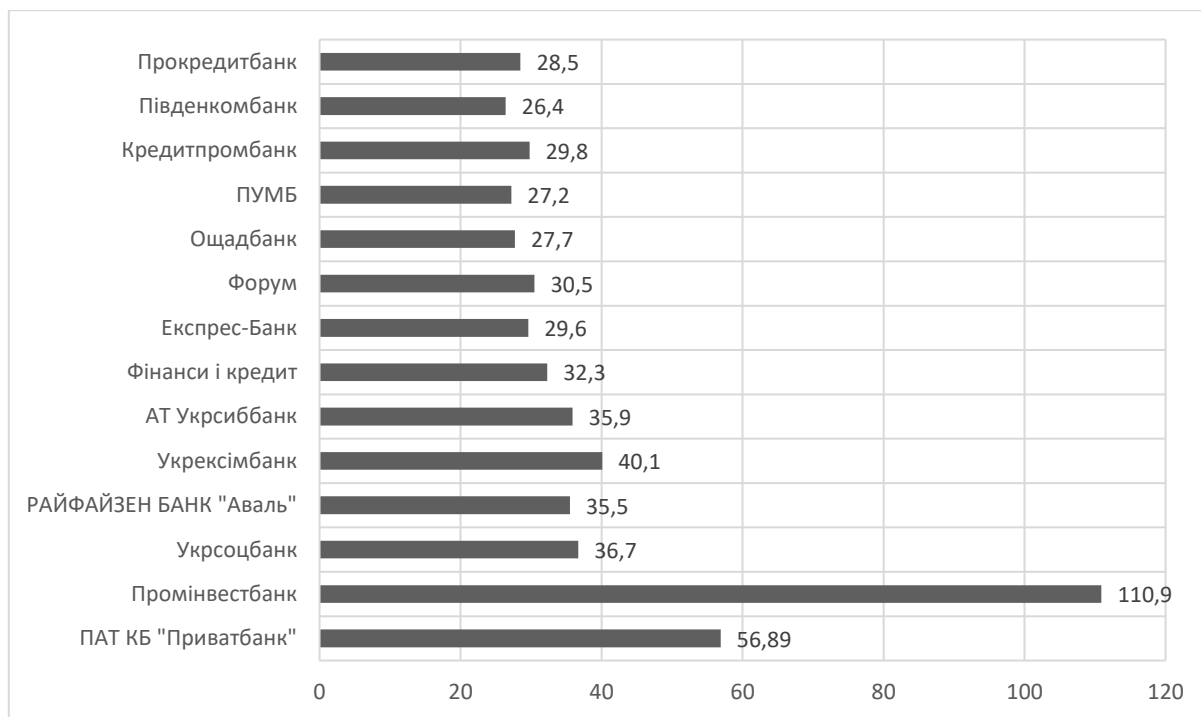

Рис.2.7. Рентабельність статутного капіталу (ROE) в АТ «Укрсиббанк» та інших банках станом на 01.01.2019 р.

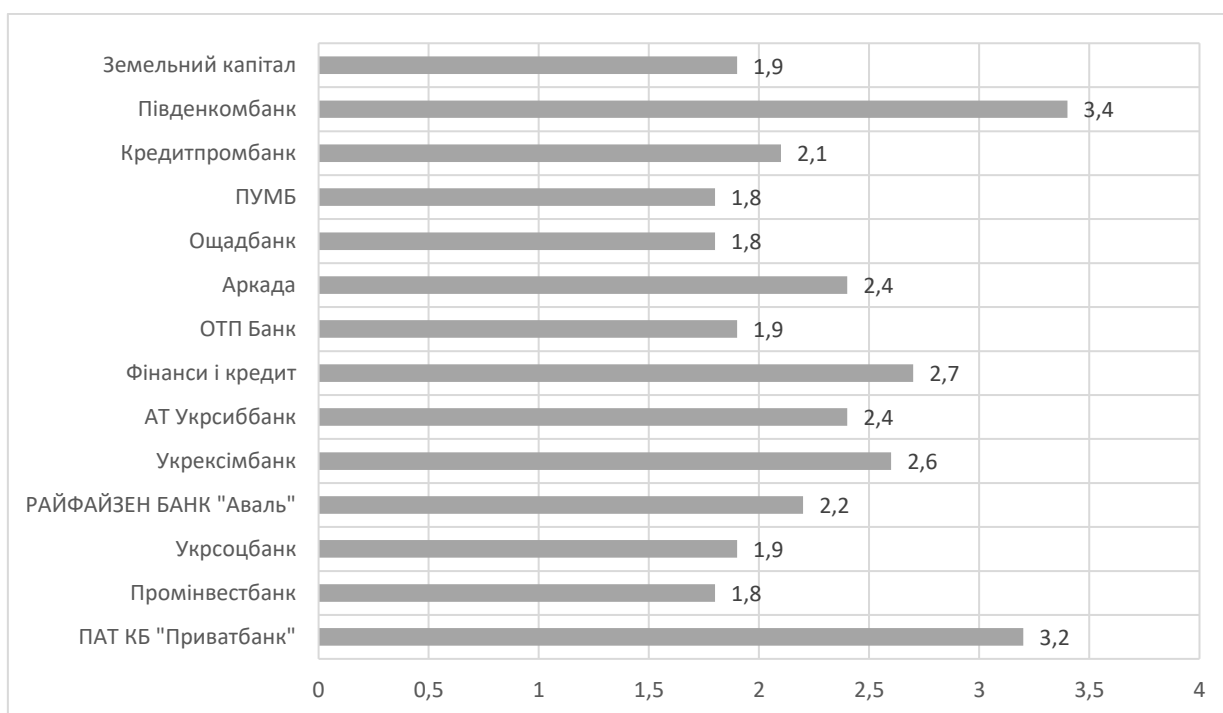

Рис.2.8. Рентабельність активів (ROA) в АТ «Укрсиббанк» та інших банках станом на 01.01.2019 р.

2.2. Аналіз стану динаміки структури, строковості та ставок залучених депозитних коштів в АТ «УКРСИББАНК»

Застосовані інструменти управління залученими коштами в АТ «УКРСИББАНК» та інших банках банківської системи України дають можливість структурувати основні сегменти залучених коштів як:

1. Ощадні депозити
2. Доходні депозити
3. Накопичувальні депозити
4. Універсальні депозити

У вказаних 4-х сегментах додаткові умови строків сплати відсотків та наявність чи відсутність права управління основним “тілом” депозиту є основою для систематичного регулювання різниці в відсоткових ставках при рівних строках розміщення депозитів.

В табл.2.2 наведені коефіцієнти конкурентоспроможності по привабливості ставок покупки ресурсів АТ «Укрсиббанк» відносно конкурентів, розраховані як коефіцієнт конкурентної привабливості депозитних ставок:

$$K_{\text{конк_деп}(i)} = \frac{\% \text{ Ставка АБ Укргазбанк}(i),}{\text{Ставка max}(i),\%} \quad (2.1)$$

де – ставка_max(i) – максимальна ставка депозитів і-го виду;

Таблиця 2.2

Коефіцієнти конкурентоспроможності АТ «Укрсиббанк» за рівнем привабливості депозитних послуг за 2019 рік

№ з/п	Назва банківської послуги	Ставка чи сумарна ставка АТ «Укрсиббанк»	Максимальна (для депозитів) ставка на ринку в характерному сегменті	Коефіцієнт конкурентної привабливості пропозицій АТ «Укрсиббанк»
1	2	3	4	5
1.	Ощадні вклади на 3 місяці (гривня)	10,00%	13,00%	76,92%

Продовження таб.2.2

1	2	3	4	5
2.	Ощадні вклади на 3 місяці (долар США)	7,00%	10,50%	66,67%
3.	Ощадні вклади на 3 місяці (євро)	7,00%	7,50%	93,33%
4.	Ощадні вклади на 6 місяців (гривня)	11,50%	14,50%	79,31%
5.	Ощадні вклади на 6 місяців (долар США)	7,50%	11,50%	65,22%
6.	Ощадні вклади на 6 місяців (євро)	7,50%	9,35%	80,21%
7.	Ощадні вклади на 12 місяців (гривня)	12,50%	16,00%	78,13%
8.	Ощадні вклади на 12 місяців (долар США)	8,50%	12,00%	70,83%
9.	Ощадні вклади на 12 місяців (євро)	8,00%	10,75%	74,42%
10.	Доходні вклади (зняття процентів, без поповнення та зняття) на 3 місяці (гривні)	9,00%	16,00%	56,25%
11.	Доходні вклади на 3 місяці (дол. США)	6,00%	11,20%	53,57%
12.	Доходні вклади на 3 місяці (євро)	6,00%	8,30%	72,29%
13.	Доходні вклади (зняття процентів, без поповнення та зняття) на 6 місяців (гривня)	10,50%	14,30%	73,43%
14.	Доходні вклади на 6 місяців (дол. США)	6,50%	11,00%	59,09%
15.	Доходні вклади на 6 місяців (євро)	6,50%	9,25%	70,27%
16.	Доходні вклади (зняття процентів, без поповнення та зняття) на 12 місяців (гривня)	11,50%	16,00%	71,88%
17.	Доходні вклади на 12 місяців (дол. США)	7%	11,80%	59,32%
18.	Доходні вклади на 12 місяців (євро)	7%	10,75%	65,12%

Продовження таб.2.2

1	2	3	4	5
19.	Накопичувальні вклади (поповнення без права зняття сумм) на 6 місяців (гривня)	10,50%	17,00%	61,76%
20.	Універсальні вклади на 6 місяців (долар США)	4,50%	10,25%	43,90%
21.	Універсальні вклади на 6 місяців (євро)	4,50%	8,25%	54,55%
22.	Універсальні вклади(поповнення та зняття сум) на 12 місяців (гривня)	11,00%	15,25%	72,13%
23.	Універсальні вклади на 12 місяців (долар США)	5,50%	11,00%	50,00%
24.	Універсальні вклади на 12 місяців (євро)	5,50%	10,75%	51,16%
25.	Середній показник послуг			66,62%

Аналіз результатів, наведених в табл.2.2, показує, що в сегменті ринку банківських депозитних послуг конкурентні коефіцієнти привабливості АТ «Укрсиббанк» в середньому становлять 66,62%, а діапазон коефіцієнтів для різних видів вкладів знаходиться серед значень 40,0% –93,33%, тобто:

- доходні ставки депозитів в банку знаходяться в серединних позиціях рейтингу, тобто ставки депозитів є непривабливими для клієнтів, але залучені ресурси є відносно “дешевими”, ніж в інших банках;

- банк застосовує середній рівень обмежувальних бар’єрів по мінімальній сумі вкладу відносно інших банків конкурентів, тобто є привабливим для клієнтів.

Таким чином, проведений аналіз показав:

- конкурентні переваги на ринку депозитних послуг в АТ «Укрсиббанк» на сучасному етапі забезпечуються політикою мінімізації ставок залучення депозитів та використання іміджу “надійного” та стабільного банку, як послуги додаткової банківської гарантії повернення депозиту;

- як показує аналіз, аналогічну стратегію використовує і самий великий банк України – КБ “Приватбанк”, які вдало використовують психологію вкладників після

скандального банкрутства великих комерційних банків Києва, Дніпра та інших.

На рис.2.9 – 2.12 наведені результати структурного аналізу частки власного капіталу та зобов'язань в пасивах в АТ «Укрсиббанк» та, окремо, структурного аналізу питомої ваги залучених та запозичених коштів в зобов'язаннях банку у 2018 -2019 роках.

Як показує спільний аналіз графіків рис.2.9 - 2.10, структура пасивів АТ «Укрсиббанк» у 2018 -2019 роках характеризується наступними показниками:

1. Структурна частка власного капіталу знаходиться на рівні 9,38% у 2018 році та знижується до рівня 8,94% у 2019 році;

2. Структурна частка запозичених коштів, представлених коштами інших банків та коштами від емісії депозитних сертифікатів, знаходиться:

- для коштів інших банків на рівні 1,14% у 2018 році та підвищується до рівня 2,45% у 2019 році;

- для коштів від емісії депозитних сертифікатів на рівні 0,15% у 2018 році та підвищується до рівня 0,51% у 2019 році;

3. Структурна частка залучених коштів юридичних та фізичних осіб займає основну частину пасивів банку та становить 88% у 2018 році та 87% у 2019 році, складаючись з основних агрегатів, наведених в табл.2.3.

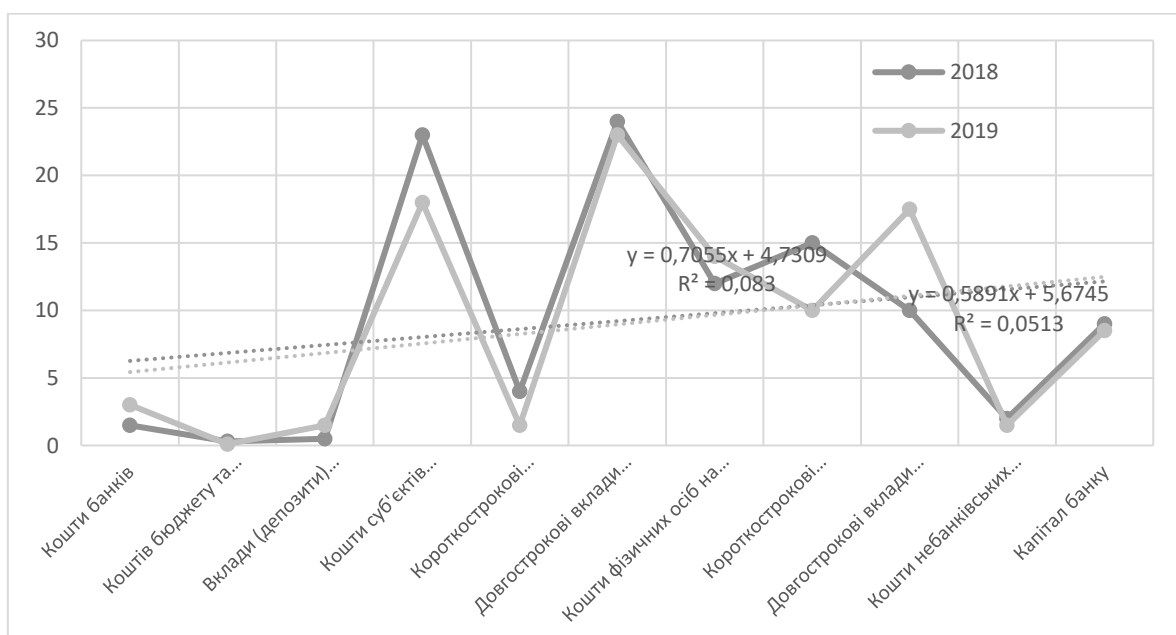

Рис.2.9. Порівняльна структура обсягів складових пасивів (власного капіталу + залучених та запозичених коштів) в АТ «Укрсиббанк» у 2018 – 2019 роках

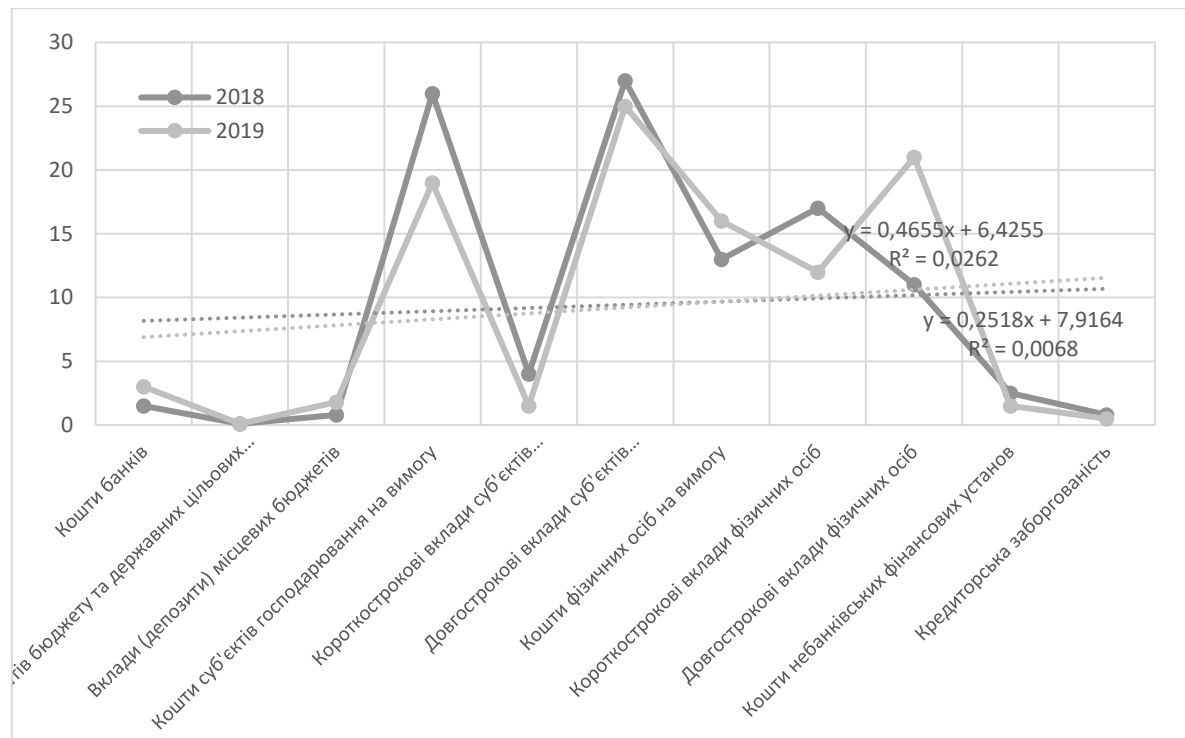

Рис.2.10. Порівняльна структура зобов'язань за обсягами залучених та запозичених коштів в АТ «Укрсиббанк» у 2018 -2019 роках

Таблиця 2.3

Структурна частка агрегатів залучених коштів в валюті пасивів балансу АТ «Укрсиббанк» у 2018 -19 р.р.

Відносний рівень залучених коштів в валюті пасивів балансу в %	2018	2019	Відхилення (2019/2018) рік, %
поточні рахунки коштів бюджету та державних цільових фондів	0,201	0,035	-0,165
вклади (депозити) місцевих бюджетів	0,367	1,185	0,818
кошти суб'єктів господарювання на вимогу	22,936	17,665	-5,271
короткострокові вклади (депозити) суб'єктів господарювання	3,061	0,902	-2,159
довгострокові вклади (депозити) суб'єктів господарювання	23,601	23,101	-0,500
нараховані витрати за коштами суб'єктів господарювання	0,030	0,032	0,002
кошти фізичних осіб на вимогу	11,851	14,279	2,429
короткострокові вклади (депозити) фізичних осіб	14,716	10,131	-4,585
довгострокові вклади (депозити) фізичних осіб	9,978	18,467	8,490
нараховані витрати за коштами фізичних осіб	0,133	0,152	0,019
Кошти небанківських фінансових установ,	1,170	1,049	-0,122
РАЗОМ	88,043	86,999	-1,044

Згідно даним табл.2.3, у 2019 році значно зросла частка довгострокових вкладів фізичних осіб +8,5% за рахунок зниження частки коштів юросіб на вимогу (-5,3%) та частки короткострокових депозитів юросіб (-2,1%).

На рис.2.11 -2.12 наведений аналіз строковості залучених коштів в пасивах АТ «Укрсиббанк» (рис.2.14) та, окремо, в зобов'язаннях за залученими та запозиченими коштами (рис.2.15).

Як показує спільний аналіз графіків рис.2.11 -2.12:

- пасиви строковістю більше 10 років представлені власним капіталом у частці 8,97% (2019 рік) від загального обсягу пасивів, при цьому із 2,683 млрд. грн. власного капіталу – 1,998 млрд. грн. вкладено в основні та нематеріальні активи банку, таким чином власний оборотний капітал банку станом на 01.01.2020 року становить 0,685 млрд. грн., тобто 2,63% від обсягу валюти балансу.

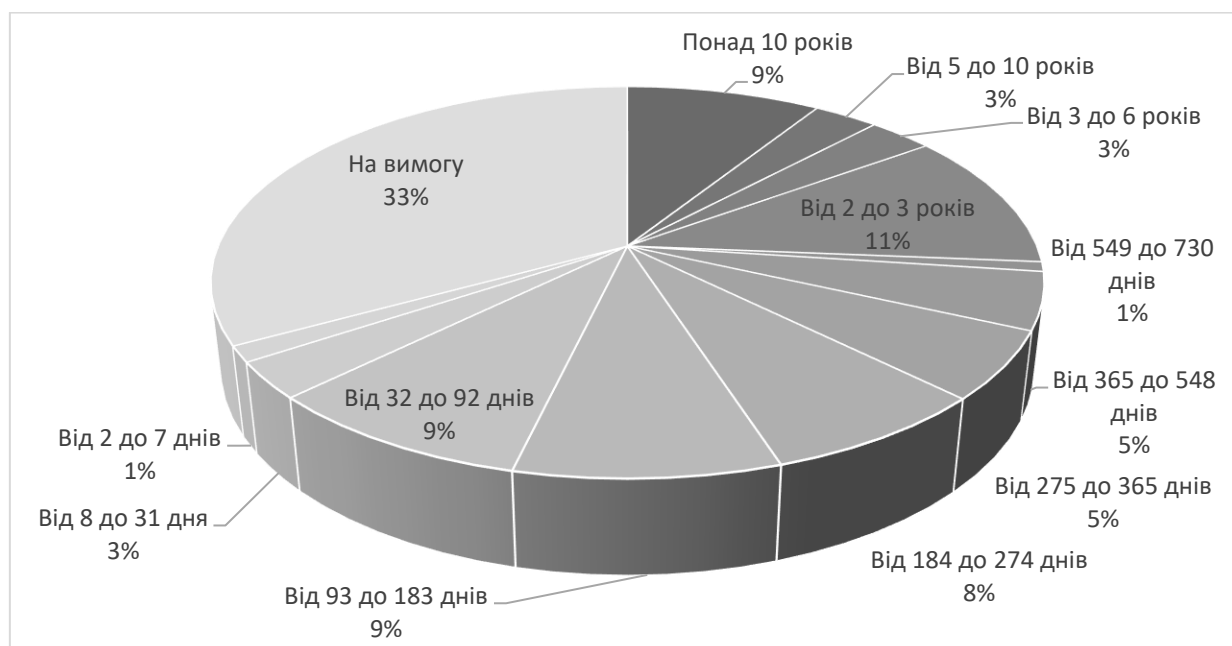

Рис.2.11. Структура розподілу тривалості (часової стійкості) джерел пасивів в АТ «Укрсиббанк» у 2019 році

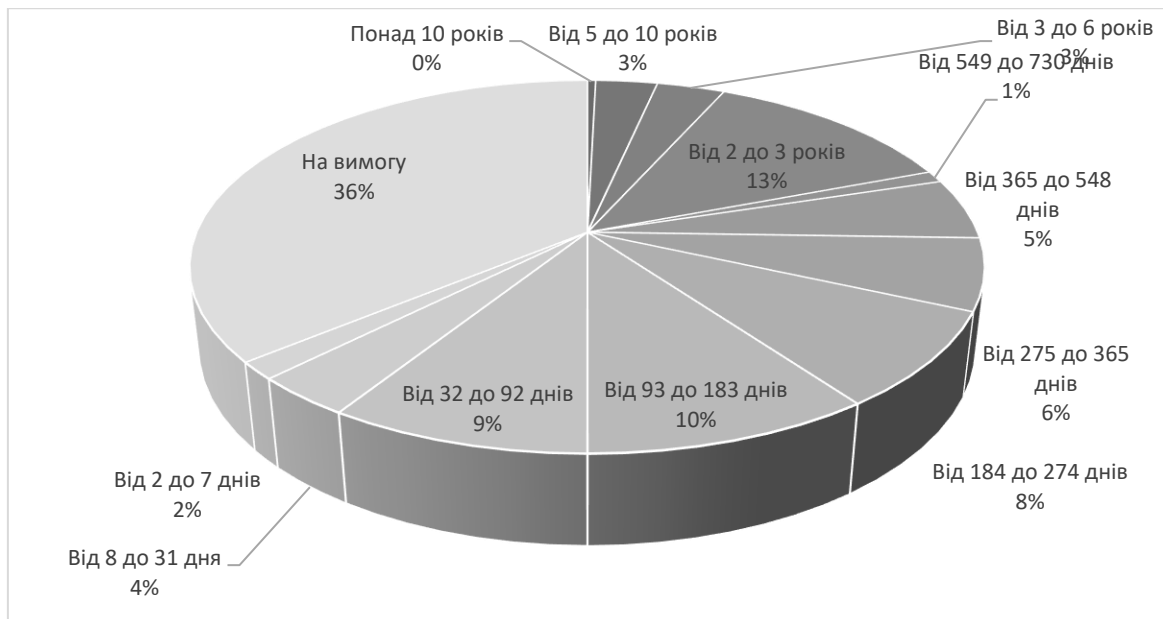

Рис.2.12. Структура розподілу тривалості (часової стійкості) зобов'язань за залученими та запозиченими коштами в АТ «Укрсиббанк» у 2019 році

- найбільша частка в зобов'язаннях належить нестійкій групі депозитів на вимогу, тобто коштам на поточних рахунках юридичних та фізичних осіб (36,55% від обсягу зобов'язань в пасивах балансу), які є найбільш дешевою депозитною базою банку;

- короткострокові депозити юридичних та фізичних осіб тривалістю від 2 до 92 днів представлені часткою в 14,5% від обсягу зобов'язань в пасивах балансу;

- довгострокові депозити юридичних та фізичних осіб тривалістю від 93 днів до 1 року представлені часткою в 23,96% від обсягу зобов'язань в пасивах балансу;

- інвестиційні довгострокові депозити юридичних та фізичних осіб тривалістю від 1 року до 10 років представлені часткою в 25,98% від обсягу зобов'язань в пасивах балансу.

2.3 Аналіз вартості залучення та рентабельності використання залучених депозитних коштів в АБ «Укргазбанк»

Рентабельність статутного капіталу банку (ROE) за рахунок стратегії

капіталізації дивідендів в спеціальному фонді та постійному рівні статутного капіталу збільшилась з рівня 61,11% у 2014 році (5 рейтингове місце) до рівня 117,1 % у 2017 році (3 рейтингове місце), тобто зросла в 1,92 рази (табл.2.1, рис.2.7). Але при цьому рентабельність активів банку (ROA) зменшилась з рівня 1,154% у 2018 році (55 рейтингове місце) до рівня 0,898 % у 2019 році (45 рейтингове місце), що, за нормативами НБУ, характеризує банк як низькорентабельний (рис.2.8).

Таким чином, фінансовий важіль рентабельності статутного капіталу (доходність акціонерів) залучених коштів в АТ «Укрсиббанк» працює з високою ефективністю, але є значні резерви росту рентабельності статутного капіталу за рахунок підвищення рентабельності роботи активів банку (табл.2.4).

На рис. 2.13 - 2.17 представлені графіки динаміки показників структури процентних, комісійних та торговельних доходів в АТ «Укрсиббанк» у 2017 – 2019 роках та процентного спреду та операційної маржі. Як показує аналіз графіків рис.2.13 -2.17 у 2018 – 2019 роках з підвищенням частки довгострокових депозитів фізичних осіб, які є відносно дорогою депозитною базою, показники операційної маржі та процентного спреду поступово знижуються.

В табл.2.4 - 2.5 наведені осереднені за 2018 та 2019 роки річні ставки вартості залучених та запозичених депозитів в АТ «Укрсиббанк» та річні ставки доходності активних операцій банку, які в сумі визначають загальну собівартість та процентну маржу прибутковості діяльності банку. Як показує аналіз даних табл.2.4 –2.5 АТ «Укрсиббанк» працює при рівнях розриву ставок пасивних та активних операцій від 5,0 до 8,5% річних , що становить рівень валової маржі від 20 до 50% від ставки кредитів, наданих банком.

Таблиця 2.4

Динаміка показників діяльності та використання депозитних коштів АБ
«Укргазбанк» за 2017 -2019 роки

Окремі показники діяльності банку	На звітну дату		
	2017 р.	2018 р.	2019 р.
1	2	3	4
Відносна частка витрат на утримання персоналу банку від загального доходу банку, %	29,6	34,5	36,8

Продовження таб.2.4

1	2	3	4
Обсяги обслуговування валюти балансу банку в грн./ на 1 грн. витрат на утримання персоналу	36,3	34,9	41,8
Виробітки доходу в грн. / на 1 грн. на утримання персоналу	12,9	17,9	19,4
Загальна чисельність персоналу, чол.	12420	12860	14050
Середній рівень заробітної плати в грн. місяць на 1 службовця	1974,2	2540,3	3160,8

Таблиця 2.5

Динаміка показників ефективності діяльності АТ «Укрсиббанк» за 2017 -2019 р.р.

Показники ефективності діяльності банку	На звітну дату		
	2017 р.	2018 р.	2019 р.
1	2	3	4
Рентабельність чистих активів по чистому прибутку (ROA), %	1,96	1,58	1,09
Рентабельність власного капіталу по чистому прибутку (ROE), %	16,17	14,171	8,856
Рентабельність статутного капіталу(без викуплених акцій) по чистому прибутку, %	112,8	111,34	118,2
Середній процент доходності активів, % (приведено до річної ставки)	15,32	14,01	10,98
Середній процент витрат на залучені пасиви, % (приведено до річної ставки)	-6,14	-6,93	-6,43
Чистий процентний спред процентних операцій	7,87	7,08	4,98
Чиста процентна маржа (чиста доходність) робочих активів банку по операційному доходу (MROA), %	9,904	9,081	7,578
Структурна частка процентних чистих доходів в сумарному операційному доході, %	57,45	56,54	55,91
Структурна частка комісійних чистих доходів в сумарному операційному доході, %	38,57	36,4	36,42
Структурна частка торгівельних чистих доходів в сумарному операційному доході, %	4,21	5,16	3,76
Процентні втрати активів на створення резервів зменшення банківських ризиків, %	-5,941	-6,48	-5,012
Процентна частка робочих активів в активах банку, %	78,65	80,42	83,04
Низькопроцентна частка активів в активах банку, %	23,51	19,54	15,732
Процент витрати сумарних банківських операційних доходів на утримання інфраструктури банку, %	-26,31	-30,14	-29,76

Продовження таб.2.5

1	2	3	4
Процент витрати сумарних банківських операційних доходів на оплату праці персоналу банку, %	-29,54	-34,41	-36,78
Процент витрати сумарних банківських операційних доходів на додаткове створення резервів банку, %	-21,47	-15,98	-14,12

Таблиця 2.6

Середньозважена процентна ставки за активами та зобов'язаннями в АТ
«Укрсиббанк» за 2018 рік

Рядок	Найменування статті	Гривні	USD	EUR	RUB
	АКТИВИ				
3.	Кошти в інших банках	10,7	2,4	1,9	0,8
5.	Цінні папери в портфелі банку на продаж	12,8	0	0	0
6.	Кредити та заборгованість клієнтів	17,2	11,7	11,6	14,2
7.	Цінні папери в портфелі банку до погашення	13,3	0	0	0
	ЗОБОВ'ЯЗАННЯ				
8.	Кошти банків	0	5,9	0,3	0,3
9.	Кошти клієнтів: юридичні особи	8,1	7,7	7,5	0,2
	фізичні особи	11,7			
10.	Ощадні (депозитні) сертифікати, емітовані банком	12,1	0	0	0

Таблиця 2.7

Середньозважена процентна ставки за активами та зобов'язаннями в АТ
«Укрсиббанк» за 2019 рік

Рядок	Найменування статті	Гривні	USD	EUR	RUB
	АКТИВИ				
3.	Кошти в інших банках	9,5	4,4	2,6	0,9
4.	Цінні папери в торговому портфелі банку	0	0	0	0
5.	Цінні папери в портфелі банку на продаж	13	0	0	0
6.	Кредити та заборгованість клієнтів: юридичних осіб	16,2	11,0	10,9	10,2
	фізичних осіб	18,8	12,1	11,7	0
	ЗОБОВ'ЯЗАННЯ				
8.	Кошти банків	0	7	3,9	0,1
9.	Кошти клієнтів	8,7	5,6	6,6	1,4
10.	Ощадні (депозитні) сертифікати, емітовані банком	12,7	0	0	0

Рис.2.13. Динаміка структури процентних, комісійних та торгівельних доходів в АТ «Укрсиббанк» у 2017 – 19 р.р.

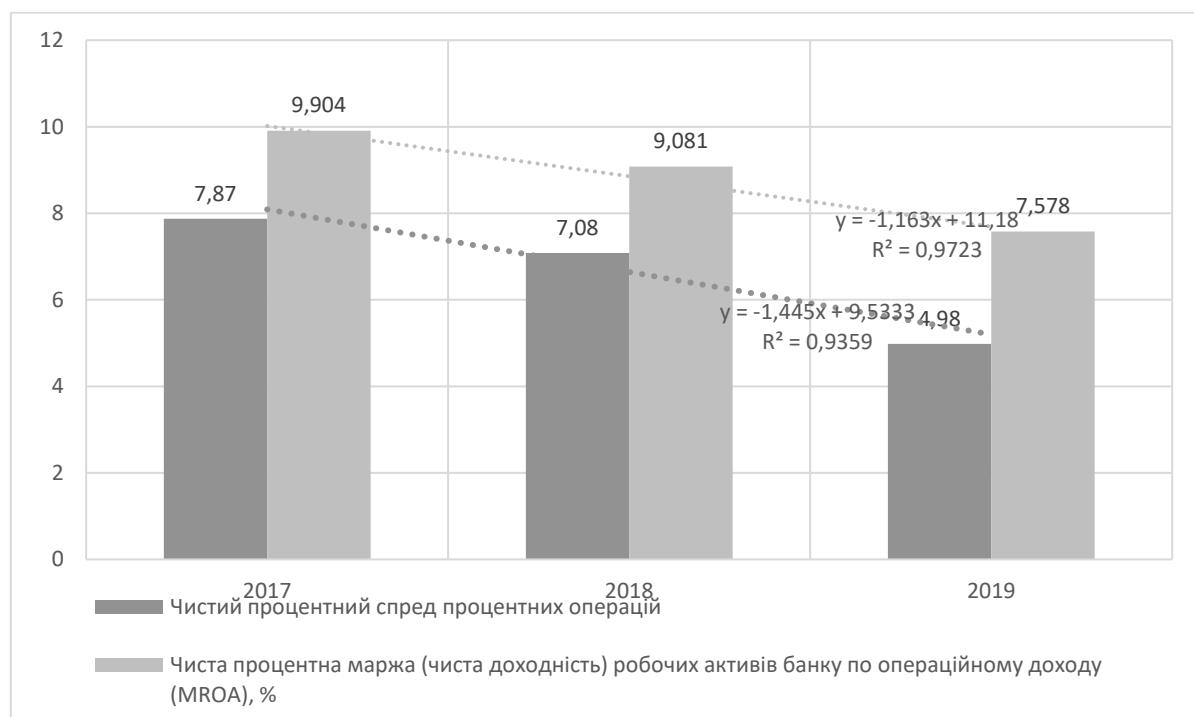

Рис.2.14. Динаміка процентного спреду та операційної маржі в АТ «Укрсиббанк» у 2017 -19 р.р.

Таким чином, як показали результати проведеного аналізу, досліджений банк АТ «Укрсиббанк» станом на 01.01.2020 року займає 8-е місце в банківській системі України по обсягам залучених коштів юридичних осіб (10,786 млрд. грн.) та 4-е місце по обсягам залучених коштів фізичних осіб (10,172 млрд. грн.), при цьому ці обсяги в 1,5 рази (для коштів юридичних осіб) та в 2,2 рази (для коштів фізичних осіб) менші, ніж у лідера БС України – ПАТ КБ «Приватбанк».

Порівняння показників відношення залучених коштів до власного капіталу в найбільших банках України станом на 01.01.2020 року показало, що цей показник для АТ «Укрсиббанк» дорівнює 7,81, при рівні показника у лідера БС України ПАТ КБ «Приватбанк» – 6,5 та максимальному значенні в інших банках 1-2 групи рейтингу НБУ до 7,0. Таким чином, потенціал власного капіталу банку в АТ «Укрсиббанк» для залучення коштів юридичних та фізичних осіб використано у максимально високому ступені для БС України, що значно підвищує ризик функціонування банку.

Спільний аналіз дозволив виявити наступні тенденції внутрішнього розвитку АТ «Укрсиббанк» та вплив зовнішнього конкурентного середовища банківської системи України на частку, яку займає банк на ринку банківських капіталів та послуг в Україні.

Так за 2017 – 2019 роки у АБ «Укргазбанк»:

а) абсолютний обсяг валюти балансу збільшився з 10,6 млрд. грн. до 26,1 млрд. грн., тобто зріс в 2,46 рази. Але при цьому ринкова частка обсягу валюти балансу банку в загальному обсягу валюти балансу банківської системи України зменшилась з рівня 8,1% у 2017 році до рівня 4,46% у 2019 році, тобто зменшилась в 1,81 рази. В результаті за обсягом валюти балансу банк за 4 роки перемістився з 3 місця в БС України на 6 місце;

б) абсолютний обсяг власного капіталу збільшився з 1,167 млрд.грн. до 2,683 млрд. грн., тобто зріс в 2,3 рази. Але при цьому ринкова частка обсягу власного капіталу банку в загальному обсягу власного капіталу банківської системи України зменшилась з рівня 6,29% у 2017 році до рівня 3,28% у 2019 році, тобто зменшилась в 1,71 рази;

в) абсолютний обсяг поточних і строкових депозитів фізичних осіб збільшився

з 3,466 млрд. грн. до 10,173 млрд. грн., тобто зріс в 2,93 рази. Але при цьому ринкова частка обсягу поточних і строкових депозитів фізичних осіб в загальному обсягу поточних і строкових депозитів фізичних осіб банківської системи України зменшилась з рівня 8,51% у 2014 році до рівня 6,3% у 2019 році, тобто зменшилась в 1,35 рази. В результаті за обсягом поточних і строкових депозитів фізичних осіб банк за 4 роки перемістився з 3 місця в БС України на 4 місце;

г) абсолютний обсяг поточних і строкових депозитів юридичних осіб збільшився з 5,599 млрд. грн. до 10,786 млрд. грн., тобто зріс в 1,93 рази. Але при цьому ринкова частка обсягу поточних і строкових депозитів юридичних осіб в загальному обсягу поточних і строкових депозитів юридичних осіб банківської системи України зменшилась з рівня 11,93% у 2017 році до рівня 7,137% у 2019 році, тобто зменшилась в 1,67 рази. В результаті за обсягом поточних і строкових депозитів юридичних осіб банк за 4 роки перемістився з 1 місця в БС України на 2 місце;

д) абсолютний обсяг чистого прибутку банку збільшився з 0,122 млрд. грн. до 0,234 млрд. грн., тобто зріс в 1,92 рази. Але при цьому ринкова частка обсягу чистого прибутку банку в загальному обсягу чистого прибутку банківської системи України зменшилась з рівня 9,31% у 2017 році до рівня 3,64% у 2019 році, тобто зменшилась в 2,55 рази. В результаті за обсягом чистого прибутку банк за 4 роки перемістився з 2 місця в БС України на 7 місце;

е) рентабельність статутного капіталу банку (ROE) за рахунок стратегії капіталізації дивідендів в спеціальному фонді та постійному рівні статутного капіталу збільшилась з рівня 61,11% у 2017 році (5 рейтингове місце) до рівня 117,1 % у 2019 році (1 рейтингове місце), тобто зросла в 1,92 рази. Але при цьому рентабельність активів банку (ROA) зменшилась з рівня 1,154% у 2017 році (55 рейтингове місце) до рівня 0,898 % у 2019 році (45 рейтингове місце), що, за нормативами НБУ, характеризує банк як низькорентабельний.

Таким чином, фінансовий важіль підвищення рентабельності статутного капіталу за рахунок експлуатації залучених коштів в АТ «Укрсиббанк» працює з високою ефективністю, але є значні резерви росту рентабельності статутного

капіталу за рахунок підвищення рентабельності роботи активів банку.

Структура пасивів АТ «Укргазбанк» у 2018 -2019 роках характеризується наступними показниками:

1. Структурна частка власного капіталу знаходиться на рівні 9,38% у 2018 році та знижується до рівня 8,94% у 2019 році;

1. Структурна частка запозичених коштів, представлених коштами інших банків та коштами від емісії депозитних сертифікатів, знаходиться:

- для коштів інших банків на рівні 1,14% у 2018 році та підвищується до рівня 2,45% у 2019 році;

- для коштів від емісії депозитних сертифікатів на рівні 0,15% у 2018 році та підвищується до рівня 0,51% у 2019 році;

2. Структурна частка залучених коштів юридичних та фізичних осіб займає основну частину пасивів банку 88% у 2018 році та 87% у 2019 році.

У 2019 році значно зросла частка довгострокових вкладів фізичних осіб +8,5% за рахунок зниження частки коштів юросіб на вимогу (-5,3%) та частки короткострокових депозитів юросіб (-2,1%).

Аналіз строковості залучених коштів в пасивах АТ «Укрсиббанк» та, окремо, в зобов'язаннях за залученими та запозиченими коштами показав:

- пасиви строковістю більше 10 років представлені власним капіталом у частці 8,97% (2019 рік) від загального обсягу пасивів, при цьому із 2,683 млрд. грн. власного капіталу – 1,998 млрд. грн. вкладено в основні та нематеріальні активи банку, таким чином власний оборотний капітал банку станом на 01.01.2020 року становить 0,685 млрд. грн., тобто 2,63% від обсягу валюти балансу;

- найбільша частка в зобов'язаннях належить нестійкій групі депозитів на вимогу, тобто коштам на поточних рахунках юридичних та фізичних осіб (36,55% від обсягу зобов'язань в пасивах балансу), які є найбільш дешевою депозитною базою банку;

- короткострокові депозити юридичних та фізичних осіб тривалістю від 2 до 92 днів представлені часткою в 14,5% від обсягу зобов'язань в пасивах балансу;

- довгострокові депозити юридичних та фізичних осіб тривалістю від 93 днів

до 1 року представлені часткою в 23,96% від обсягу зобов'язань в пасивах балансу;

- інвестиційні довгострокові депозити юридичних та фізичних осіб тривалістю від 1 року до 10 років представлені часткою в 25,98% від обсягу зобов'язань в пасивах балансу.

Аналіз динаміки показників структури процентних, комісійних та торгівельних доходів в АТ «Укрсиббанк» у 2017 – 2019 роках та процентного спреду та операційної маржі в цей період показав, що у 2018 – 2019 роках з підвищенням частки довгострокових депозитів фізичних осіб, які є відносно дорогою депозитною базою, показники операційної маржі та процентного спреду поступово знижуються.

Аналіз динаміки зростання абсолютних обсягів депозитних джерел залучених коштів в АТ «Укрсиббанк» у 2017 – 2019 роках показав, що:

- темп ланцюгового приросту обсягів залучених коштів фізичних осіб з рівня 55,6% у 2018/2017 роках поступово знизився до рівня 33,9% у 2019/2018 роках (базовий темп росту 2019/2017 становить – 293,4%);

- темп ланцюгового приросту обсягів залучених коштів фізичних осіб з рівня 34,5% у 2015/2014 роках різко знизився до рівня 3,3% у 2018/2017 роках та знову зріс до рівня 38,6% у 2019/2018 роках (базовий темп росту 2019/2017 становить – 192,65%);

Таким чином, АТ «Укрсиббанк» поступово переорієнтовує політику традиційного депозитного залучення коштів пасивів в напрямку політики зростання частки запозичення коштів на міжбанківському ринку ресурсів.

Аналіз строковості запозичених коштів показує, що:

- 79,97% коштів банків залучено на термін від 3 до 6 місяців;

- 85,2 % коштів депозитних сертифікатів залучено на строк більше 3 місяців, з них 28,34% залучено на строк від 2 до 3 років;

Аналіз повалютної структури запозичених коштів інших банків показує, що:

- структурна частка запозичених коштів інших банків в доларах США знизилась з рівня 79,6% у 2018 році до 69,2% у 2019 році;

- структурна частка запозичених коштів інших банків в євро зросла з рівня 1,4% у 2018 році до 9,4% у 2019 році, витіснивши долари США;

Ресурсна політика запозичення коштів в АТ «Укрсиббанк» характеризується:

- залученням не більше 3,0% недепозитних коштів від валюти пасивів;
- залученням, в основному, середньострокових валютних коштів на міжбанківському ринку для компенсації вимог клієнтів по фінансуванню імпорتنих операцій, при цьому значно зростає використання євро замість доларів США в розрахунках торгового обороту клієнтів банку ;
- залученням середньо- та довгострокових коштів в національній валюті за допомогою депозитних сертифікатів, які відрізняються від депозитних вкладів відсутністю можливості їх дострокового погашення банком.

Висновки до розділу 2

1. Застосовані інструменти управління залученими коштами в АТ «УКРСИББАНК» та інших банках банківської системи України дають можливість структурувати основні сегменти залучених коштів як:

1. Ощадні депозити
2. Доходні депозити
3. Накопичувальні депозити
4. Універсальні депозити

У вказаних 4-х сегментах додаткові умови строків сплати відсотків та наявність чи відсутність права управління основним “тілом” депозиту є основою для систематичного регулювання різниці в відсоткових ставках при рівних строках розміщення депозитів.

Аналіз результатів, показує, що в сегменті ринку банківських депозитних послуг конкурентні коефіцієнти привабливості АТ «Укрсиббанк» в середньому становлять 66,62%, а діапазон коефіцієнтів для різних видів вкладів знаходиться серед значень 40,0% –93,33%, тобто:

- доходні ставки депозитів в банку знаходяться в серединних позиціях рейтингу, тобто ставки депозитів є непривабливими для клієнтів, але залучені ресурси є відносно “дешевими”, ніж в інших банках;

- банк застосовує середній рівень обмежувальних бар'єрів по мінімальній сумі вкладу відносно інших банків конкурентів, тобто є привабливим для клієнтів.

2. Порівняння показників відношення залучених коштів до власного капіталу в найбільших банках України станом на 01.01.2020 року показало, що цей показник для АТ «Укрсиббанк» дорівнює 7,81, при рівні показника у лідера БС України ПАТ КБ «Приватбанк» – 6,5 та максимальному значенні в інших банках 1-2 групи рейтингу НБУ до 7,0. Таким чином, потенціал власного капіталу банку в АТ «Укрсиббанк» для залучення коштів юридичних та фізичних осіб використано у максимально високому ступені для БС України, що значно підвищує ризик функціонування банку.

3. Спільний аналіз дозволив виявити наступні тенденції внутрішнього розвитку АТ «Укрсиббанк» та вплив зовнішнього конкурентного середовища банківської системи України на частку, яку займає банк на ринку банківських капіталів та послуг в Україні. Таким чином, АТ «Укрсиббанк» поступово переорієнтовує політику традиційного депозитного залучення коштів пасивів в напрямку політики зростання частки запозичення коштів на міжбанківському ринку ресурсів.

РОЗДІЛ 3

ПЛАНУВАННЯ ШЛЯХІВ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАЛУЧЕННЯ ДЕПОЗИТНИХ КОШТІВ БАНКАМИ УКРАЇНИ

3.1. Визначення проблем розвитку ринку депозитних послуг в банківській сфері України

На фоні банківської кризи 2008 – 2010 р. перспективні напрями розвитку ринку депозитних послуг в Україні тісно пов'язані з удосконаленням методів гарантування повернення вкладів комерційними банками.

Якісні перетворення економічних відносин в Україні безпосередньо пов'язані з формуванням стійкої банківської системи. Від ефективності її роботи значною мірою залежать успіхи антикризового розвитку та фінансової стабілізації економіки країни. Без банківської системи, здатної обслуговувати потреби економіки та населення країни і гарантувати водночас безпеку довірених їй вкладів, неможливе функціонування сучасного ринкового механізму. Банки є головними посередниками у всьому комплексі взаємовідносин різних суб'єктів ринкової економіки. У силу специфіки своєї роботи банки оперують коштами клієнтів, які залучені в якості депозитних вкладів. Оскільки діяльність банків по розміщенню коштів є дуже ризиковою, банківські установи повинні захищати залучені кошти від різноманітних ризиків.

Існує два напрями захисту вкладів населення в банківській системі: внутрішній і зовнішній (див. рис. 3.1). Внутрішній захист заощаджень населення базується на забезпеченні стабільності та підвищенні ефективності функціонування банківської системи. Він включає:

- створення адекватної реальним економічним умовам системи управління ризиками комерційних банків (КБ);
- забезпечення правового захисту прав та інтересів банків у їх взаємовідносинах із клієнтами та органами державного управління;
- підвищення ефективності банківського нагляду.

У зв'язку з цим важливим є також переорієнтація політики банків від мети одержання короткострокової вигоди до довгострокових стратегій розвитку. Ідеться про розроблення бізнес-концепцій, довгострокових маркетингових стратегій, оптимізацію операцій і витрат, зростання інвестицій у нові технології та системи управління, удосконалення організації діяльності філій тощо.

Рис.3.1. Методичні рекомендації напрямів захисту депозитів [49]

Крім того, посилення внутрішнього захисту депозитів пов'язано з прискоренням проведення адміністративної і судової реформ.

Поєднавши реальний захист прав кредитора з раціональною організацією банками системи управління ризиками, можна забезпечити підвищення захисту заощаджень населення.

Зовнішній захист депозитів має на меті створення спеціальних фондів, які виступають гарантом повернення вкладів на випадок банкрутства окремих банків або кризи банківської системи. Важливим елементом цієї системи є банківський нагляд. Одним із пріоритетних напрямів удосконалення системи банківського нагляду повинен стати контроль за ефективністю діяльності комерційних банків щодо управління ризиками. Для цього потрібно удосконалити методики та оцінки ризиків

у діяльності комерційних банків, запровадити оперативний моніторинг і заходи впливу щодо зменшення ризиків, забезпечити формування в комерційних банках достатніх резервів для покриття можливих втрат за активними операціями.

Банки та інші фінансові установи стикаються у своїй роботі з різними ризиками і, як наслідок, наглядові органи в усьому світі дали фінансовим системам своїх країн належні засоби забезпечення їх стабільності. Серед різноманітних систем захисту, що існують на сьогодні, програми страхування депозитів відіграють основну роль. Страхування депозитів являє собою надзвичайно корисний інструмент, що може протистояти банківським кризам як на макро-, так і на мікрорівні. На макрорівні страхування депозитів дозволяє мінімізувати негативний вплив банківських ризиків та сприяє зміцненню довіри до банківської системи. Щодо мікрорівня, то страхування депозитів захищає банківські рахунки пересічних громадян. З огляду на зарубіжний досвід, страхування депозитів може попередити згубні наслідки масового вилучення вкладниками своїх коштів з банків і інших фінансово-кредитних установ, що завдає шкоди грошовій та платіжній системам країни.

В Україні формування системи страхування вкладів громадян розпочалося після прийняття Указу Президента України «Про заходи щодо захисту прав фізичних осіб - вкладників комерційних банків України» в 1998 році, згідно з яким було створено Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО). Законом України «Про фонд гарантування вкладів фізичних осіб» [] від 20.09.2001 р. було встановлено засади функціонування Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, порядок відшкодування вкладів вкладникам банків - учасників (тимчасових учасників) фонду, а також окреслено відносини між фондом, Кабінетом Міністрів України та Національним банком України.

Схема діяльності ФГВФО з позицій системного підходу до визначення характеру фінансових відносин, які виникають між вкладниками і комерційними банками, між ними та державою з приводу гарантування поверненості депозитних вкладень, наведена на рис.3.2.

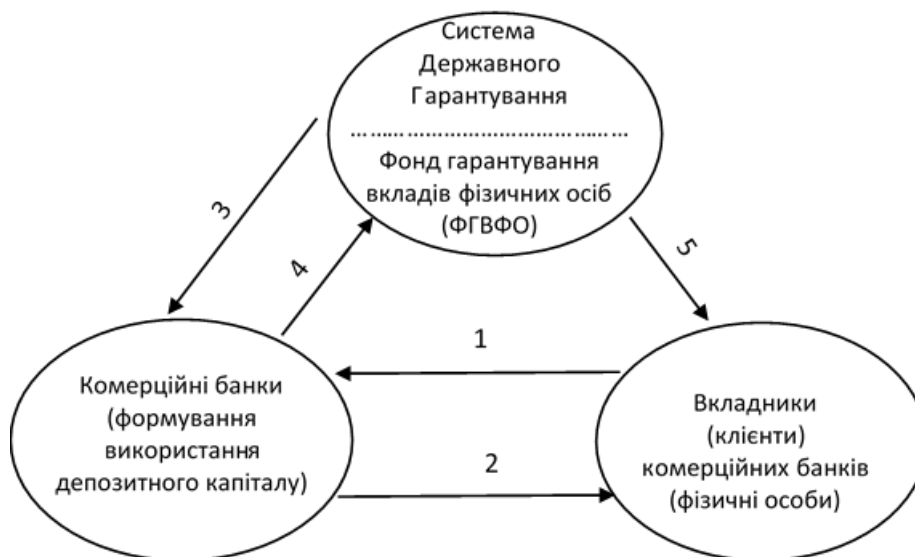

Рис. 3.2. Схема фінансових відносин між вкладниками комерційних банків та державним Фондом гарантування вкладів фізичних осіб [49]

Світовий досвід та вітчизняна практика банківської діяльності переконують, що навіть чутки про ненадійність фінансової установи, не кажучи вже про початок кризи, миттєво можуть спричинити паніку серед вкладників, заспокоїти яких надзвичайно складно. Для України це питання в умовах світової фінансової кризи постає найбільш гостро.

На початку 2009 року кількість банків-учасників Фонду становила 178 банків, тимчасових – 6. Для порівняння: за станом на 1 січня 2018 року учасниками Фонду були лише 84 банківські установи [65].

Таблиця 3.1

Динаміка показників середнього розміру депозиту в банках України за даними ФГВФО [65]

Дата	Сума вкладів фізичних осіб, млрд.грн.	Кількість вкладників, млн.осіб	Середній розмір вкладу, грн.	Страхова сума покриття вкладу, грн.
1	2	3	4	5
01.01.2014	67.9	18.6	3 656	8 000
01.12.2014	100.4	24.2	4 143	15 000
01.01.2015	155.2	29.6	5 243	50 000
01.12.2015	204.9	34.5	5 935	150 000

Продовження таб.3.1.

1	2	3	4	5
01.01.2016	198.0	31.6	6 273	150 000
01.12.2016	205.7	31.7	6 478	150 000
01.01.2017	225.1	32.0	7 040	150 000
01.12.2017	241.0	32.3	7 458	150 000

Таблиця 3.2

Динаміка показників обсягів фінансових фондів ФГВФО у 2014 -2017 р.р. [65]

Дата	Фінансові ресурси, млн. грн.
01.01.2014	242.8
01.12.2014	407.0
01.01.2015	629.7
01.12.2015	867.0
01.01.2016	1335.5
01.12.2016	2987.3
01.01.2017	4302.7
01.12.2017	3076,1

Збільшення кількості банків-учасників системи страхування депозитів позитивно впливає на нарощування фінансових ресурсів Фонду унаслідок сплати ними початкових та регулярних внесків [65].

Достатній обсяг фінансових ресурсів суттєво розширює можливості Фонду в напрямі поступового підвищення рівня страхового захисту вкладників. Крім того, це дає можливість Фонду вчасно розпочати процедуру виплати відшкодувань за вкладками, тобто у законодавчо встановлені строки (56 днів з моменту оголошення початку ліквідації банку) [65].

За роки функціонування Фонду гарантована сума відшкодування за вкладками підвищувалася 11 разів (рис. 3.3).

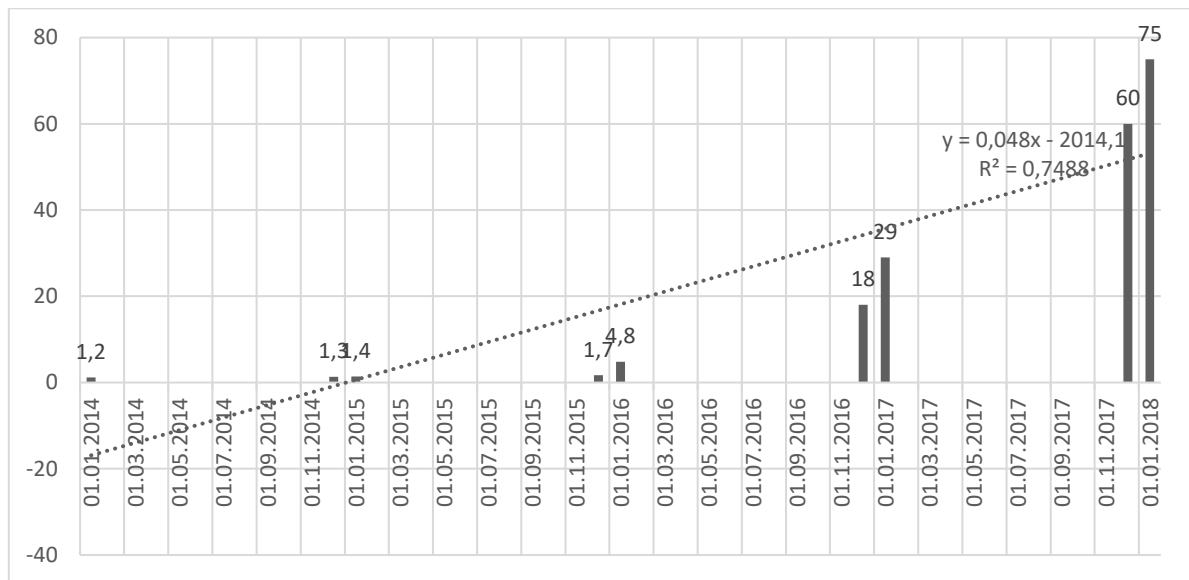

Рис.3.3. Динаміка збільшення граничної суми відшкодування за рахунок коштів Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (тис. грн.) [31]

Таким чином, у 2019 р. вирішена проблема дефіциту відшкодування з боку Фонду на один середній вклад. Сьогодні воно значно вище за середній розмір вкладу, що формує своєрідний резерв для подальшого нарощування заощаджень населення на банківських рахунках. На початку 2018 року середній розмір вкладу становив 9 243 грн., а гарантована сума відшкодування – 50 тис. грн. (у 2017 році становив лише 5806,33 грн.).

Позитивні тенденції розвитку вітчизняного депозитного ринку стали можливими великою мірою завдяки діяльності системи страхування депозитів, спрямованій на підтримання стабільності фінансового сектору та економічного зростання України в цілому. Проте є ряд проблем, які потребують вирішення серед яких:

- адаптація законодавства України до законодавства Європейського Союзу;
- необхідність удосконалення механізму фінансування системи страхування депозитів;
- розширення функцій та повноважень Фонду (його участі у фінансовому оздоровленні проблемних банків);
- врегулювання процедури виплати відшкодування вкладникам збанкрутілих фінансових установ (насамперед визначення обставин, за яких доцільно розпочинати

компенсаційні виплати);

- реалізація широкої кампанії інформування громадськості про переваги механізму захисту вкладів з метою підвищення довіри до банківської системи тощо.

З огляду на існуючі проблеми можна виділити основні заходи, які доцільно впровадити щодо покращення системи страхування вкладів в Україні:

- зважаючи на суттєве перевищення гарантованої суми відшкодування над середнім розміром вкладів населення в банках, доцільно поширити страховий захист на вклади фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності, що реально сприятиме розвитку підприємництва в Україні;

- законодавство окремих країн передбачає можливість коригування рівня страхового відшкодування залежно від інфляційних чинників. Для України це вельми актуально, зважаючи на динаміку змін індексу споживчих цін та рівня інфляції;

- Фонду та банкам необхідно проводити активну роз'яснювальну роботу з метою інформування громадськості про можливості надійного збереження заощаджень на депозитних рахунках завдяки ефективному функціонуванню вітчизняного інституту захисту вкладників;

- з метою розширення ресурсного потенціалу комерційним банкам необхідно активізувати свою депозитну політику шляхом:

1) нарощування депозитного портфеля за рахунок розширення переліку існуючих вкладів, у тому числі на довгострокову перспективу, орієнтуючись на різноманітні прошарки населення з різним рівнем доходу;

2) освоєння випуску ощадних сертифікатів та ринку по їх функціонуванню як цінних паперів;

3) прийняття заходів щодо мінімізації негативного впливу непередбачуваного вилучення населенням строкових вкладів;

4) здійснення виплат відсотків по розміщених вкладах наперед із метою компенсації інфляційних втрат;

5) встановлення оптимального обсягу залучення ресурсів комерційними підрозділами банку, виходячи із цілей максимізації прибутку та забезпечення ліквідності банку.

В умовах світової кризи необхідно провести такі заходи щодо стабілізації діяльності комерційних банків:

- розробити державну програму забезпечення стабільності фінансових ринків України в умовах глобальної світової фінансової нестабільності, у якій, зокрема, передбачити можливість переорієнтації на внутрішні джерела підтримки ліквідності банків на випадок раптових відтоків капіталу, чи зупинок зовнішнього фінансування;
- розробити програму підтримки банківських установ в умовах фінансової нестабільності, у якій, зокрема, передбачити спрощені механізми підтримки ліквідності банків у кризових умовах;
- стимулювати розвиток внутрішнього ринку капіталів, підвищувати зацікавленість учасників фінансового ринку у використанні гривневих інструментів. У цьому сенсі корисним може бути досвід інших країн з перехідною економікою та країн, що розвиваються.

3.2 Світовий досвід з акумулювання депозитних ресурсів комерційними банками та ефективність депозитних операцій у вітчизняних умовах

Ефективність роботи банків полягає в ресурсній базі, тому банки прагнуть збільшити її за допомогою власних та залучених коштів. Досвід країн Європи стверджує, що залученні кошти від клієнтів є найстійкішими, а саме депозити від юридичних та фізичних осіб.

Стратегія зарубіжних країн та України в напрямку розвитку економіки полягає в акумулюванні достатнього депозитного ресурсу, а також розробленні оптимальної депозитної політики.

Акумулювання грошових ресурсів у вигляді депозитів є базовим джерелом вкладання коштів у національне господарство. При стимулюванні ресурсної бази банку змінюється стабільність банківського сектору та довіра вкладників збільшується.

Залучати ресурси до банку досить тяжко так як існує ряд причин, що зменшує можливість клієнтів довіряти банку свої кошти:

- низькі заробітні надходження ;
- нестабільність валютного курсу;
- необізнаність клієнтів в механізмі проведення певних операцій;
- недовіра до банківських установ через нестабільність.

Можливості банків у залученні коштів не безмежні і регламентовані з боку центрального банку в будь-якій державі.

Дослідження процесів утворення населенням фондів накопичення і споживання дозволяє зробити висновок про те, що фактори, що роблять вплив на перерозподіл відрахувань всередині фонду накопичення і користь заощаджень, залежать від соціально-економічного розвитку суспільства, рівнем розвитку форм заощаджень, від ступеня розвиненості ринку фінансових організацій, що акумулюють заощадження і, в кінцевому підсумку, від рівня розвитку банківської системи та системи гарантування вкладів. Отже, для залучення заощаджень населення комерційним банкам необхідно використовувати форми і методи, що відповідають рівню розвитку банківської системи та потребам розвитку економіки країни.

У цих цілях, необхідно вдосконалювати діяльність комерційного банку по залученню заощаджень населення. Зазначене, у свою чергу, вимагає додаткових досліджень ряду питань, що мають як теоретичне, так і практичне значення. Серед них - визначення факторів, що впливають на формування заощаджень населення, і їх місце на ринку банківських ресурсів, розробка та реалізація ощадної політики банку, управління ризиками діяльності банку на ринку заощаджень населення та ін.

Грошові заощадження сімей та окремих громадян виступають як найважливіше джерело нових інвестицій і збільшення суспільного капіталу, а також обмеження споживчого попиту. Внаслідок цього, виняткове значення в умовах ринкової економіки має проблема максимального залучення в обіг грошових заощаджень і скорочення тієї частини, яка знаходиться на руках у населення.

Специфіка банківської установи як одного з видів комерційного підприємства полягає в тому, що переважна частина його ресурсів формується не за рахунок власних, а за рахунок позикових коштів. Можливості банків у залученні коштів не безмежні і регламентовані з боку центрального банку в будь-якій державі.

Основну частину ресурсів банків формують залучені кошти, які покривають до 90% всієї потреби в грошових коштах для здійснення активних банківських операцій. Комерційний банк має можливість залучати кошти підприємств, організацій, установ, населення та інших банків у формі вкладів (депозитів) і відкриття їм відповідних рахунків.

В даний час джерела коштів, що розміщаються у внесках, вельми різноманітні. Це кошти на рахунках підприємств, рахунках заробітної плати робітників і службовців, рахунках державних установ і підприємств, які тимчасово не використовуються, але повинні знаходитися на рахунку. Залучені банками кошти різноманітні за складом. Головними їх видами є кошти, що залучаються банками в процесі роботи з клієнтурою (так звані депозити), і кошти, запозичені в інших кредитних установ.

Сучасна банківська практика характеризується великою різноманітністю вкладів, депозитів і депозитних рахунків. Це обумовлено прагненням банків, в умовах сегментованого високо-конкурентного ринку найбільш повно задовольнити попит різних груп клієнтів на банківські послуги і залучити їх заощадження та вільні грошові капітали на банківські рахунки.

У світовій банківській практиці поряд із звичайними депозитними рахунками до запитання широкий розвиток отримали такі види депозитних рахунків до запитання, як нау-рахунки та засвідчені чеки (США); Нау-рахунки - (англ. NOW accounts) різновид рахунків, що займають проміжне положення між ощадними та поточними рахунками. Власники таких рахунків мають право при повідомленні банку за 30 днів виписувати "звертаються накази про вилучення" (NOW - negotiable orders of withdrawal) і використовувати їх для платежів нарівні з чеками. Ці рахунки поєднують принцип ліквідності з можливістю отримання доходів у вигляді

відсотків. Ці рахунки відкриваються тільки приватним особам і безприбутковим фірмам.

Рахунки засвідчених чеків - це депозитні рахунки до запитання, на яких відокремлюються грошові кошти для оплати засвідчених чеків. Останні являють собою чеки, на яких банк робить особливу позначку про наявність коштів для їх оплати. У вітчизняній практиці цей вид розрахункових чеків мав назву «розрахункові чеки, акцептовані банком». В даний час аналогом цих рахунків можна вважати рахунки, на яких зберігаються грошові кошти для оплати чеків з лімітованих чекових книжок.

У вітчизняній банківській практиці ощадні рахунки відкриваються тільки фізичним особам. У зарубіжній практиці такі рахунки відкриваються також некомерційним організаціям і діловим фірмам. Сплачуються за ощадними рахунками відсотки зазвичай нижче, ніж за строковими депозитами.

У практиці американських банків з 1982 р. з'явилися депозитні рахунки грошового ринку - ДРГР, які були віднесені до категорії ощадних рахунків при визначенні резервних вимог.

Особливості цих рахунків полягають у наступному:

- ставка відсотка за рахунком змінюється щотижня в залежності від зміни ставок інших інструментів грошового ринку;
- термін вкладу не обмовляється, але банкі можуть вимагати повідомлення про вилучення коштів не менш ніж за 7 днів;
- внески застраховані Федеральною корпорацією зі страхування депозитів;
- власник рахунку має право здійснювати не більше шести перекладів з рахунку в місяць для платежів третім особам;
- відсутність обмежень для зняття коштів поштою або при особистій явці власника в банк.

Різновидом термінових депозитів і ощадних вкладів є депозитні та ощадні сертифікати.

Депозитний або ощадний сертифікат - це письмове свідоцтво банку-емітента про внесок грошових коштів, яке засвідчує право вкладника або його

правонаступника на отримання грошових коштів після закінчення встановленого терміну і відсотків по ньому.

Сертифікати можуть бути іменними, на пред'явника, можуть бути передані або подаровані. Сертифікати не можуть служити розрахунковим або платіжним засобом за продані товари та надані послуги. Світовій банківській практиці відомі два види депозитних сертифікатів. Непередавані депозитні сертифікати зберігаються у вкладника і пред'являються ним до банку після закінчення терміну. Передані (звертаються) депозитні сертифікати можуть бути передані іншій особі шляхом купівлі-продажу їх на вторинному ринку.

Комерційні банки можуть випускати строкові депозитні сертифікати з максимальним терміном обігу до 1 року. У західній практиці передані депозитні сертифікати випускаються на термін від 14 днів до 18 місяців.

Ощадні сертифікати призначені для реалізації переважно фізичним особам. Термін обігу термінових ощадних сертифікатів може перевищувати 1 рік і становитиме 3 роки. Якщо термін отримання депозиту або вкладу за сертифікатом прострочено, то такий сертифікат стає документом до запитання. Банк зобов'язаний виплатити зазначену в ньому суму на першу вимогу власника. Ощадні сертифікати можуть бути передані тільки фізичній особі.

Термінові депозитні та ощадні сертифікати можуть бути пред'явлені до оплати раніше встановленого терміну, якщо це передбачено договором купівлі сертифіката. У цьому випадку банк сплачує відсотки за зниженою ставкою. Для комерційного банку переваги цих форм акумуляція ресурсів полягають у тому, що великі суми надходять у розпорядження банку на строго встановлений термін і збільшують, таким чином, найбільш ліквідну частину кредитних ресурсів.

У зарубіжних промислово розвинених країнах депозитна політика має ряд спільних рис, що обумовлено єдиною природою депозитних банківських операцій в державах з ринковою економікою. У цих країнах депозити становлять основну частину пасивів комерційних банків, а власний капітал, резерви, інші позикові кошти і зобов'язання займають незначне місце. Депозитна політика повинна базуватися на об'єктивних закономірностях формування і використання грошових

доходів і накопичень юридичних і фізичних осіб, а також держави. При цьому треба враховувати найбільш суттєві особливості депозитів юридичних і фізичних осіб. Такою особливістю є те, що, наприклад, вклади державних органів та юридичних осіб у банки відносно нечисленні, відзначаються великими розмірами і порівняно швидкою оборотністю. Депозити ж фізичних осіб, навпаки, значно чисельніші, але менші за розмірами і обертаються набагато повільніше. Операції з залучення депозитів населення відрізняються також своєю трудомісткістю.

При проведенні депозитної політики необхідно враховувати ряд умов, серед яких можна виділити такі, як:

- визначення джерел банківських вкладів і структури банківських пасивів і активів,
- встановлення граничних термінів зберігання грошових коштів вкладників,
- досягнення максимального доходу від проведених операцій, облік централізовано визначається нормативами і "правилами гри" на ринку позикових капіталів,
- забезпечення повної самостійності та відповідальності сторін, що беруть участь в депозитних операціях та ін.

Депозитна політика повинна враховувати історично сформовану структуру банківських пасивів і активів, динаміку співвідношень. Це має важливе значення для аналізу ліквідності балансів комерційних банків. Цьому сприятиме також оптимальне поєднання різних видів вкладів.

При проведенні депозитної політики важливе значення має визначення видів вкладів юридичних і фізичних осіб, норми депозитних рахунків, порядок відкриття, режим функціонування та закриття цих рахунків, терміни зберігання цільових і строкових вкладів, граничні розміри процентних ставок по депозитних операціях.

Проведення науково обгрунтованої депозитної політики передбачає не тільки вдосконалення діючої системи вкладів як форми акумуляції грошових коштів суб'єктів господарювання, а й створення спеціальної системи економічних стимулів, які мають спонукати підприємства і населення зберігати свої поточні грошові доходи і накопичення на тих чи інших депозитних рахунках, зацікавлювати банк

у розвитку різних видів вкладів, впровадженні нових, більш прогресивних і економічних форм депозитних рахунків.

Для вкладників одним з найважливіших стимулів є рівень відсотка по депозитах. Процентна політика в галузі депозитних операцій має враховувати об'єктивність умов встановлення відсотків за всіма видами вкладів та економічну обгрунтованість відповідних процентних ставок, а також необхідність забезпечення ув'язки депозитних відсотків з процентними ставками за активними банківськими операціями.

Рівень депозитних відсоткових ставок встановлюється кожним комерційним банком самостійно, з орієнтацією на облікову ставку НБУ, станом грошового ринку і виходячи з власної депозитної політики. По окремих видах депозитних рахунків величина доходу визначається терміном вкладу, сумою, специфікою функціонування рахунку, обсягом і характером супутніх послуг, нарешті, залежить від дотримання клієнтом умов вкладу.

Процентні ставки по депозитних операціях банків повинні враховувати реальні економічні процеси, що відбуваються в готівковому обігу і безготівковому платіжному обороті, реагувати на тенденції зміни грошової маси, володіти відповідною мобільністю. При цьому депозитний відсоток може виступати як:

- показник прибуткової діяльності банківської установи;
- форма соціально-економічного захисту вкладників від знецінення їхніх заощаджень;
- інструмент конкурентної боротьби банків, що носить макроекономічний характер;
- інструмент підтримки рівноваги локального грошового ринку, що здійснюється на мікрорівні;
- стимул до створення вкладів (депозитів) фізичних і юридичних осіб.

На підставі вищевикладеного підходу до розуміння депозитного відсотка його можна представити в наступному вигляді формули (3.1.)

$$ДП = БП + I + Дс + Дк, \quad (3.1.)$$

де, ДП - депозитний відсоток;

БП-базова процентна ставка, приймається з урахуванням передбачуваних доходів від активних операцій;

I - очікуваний (прогнозований) рівень інфляції;

Дс-сума відсотків можливих доплат за терміновість;

Дк- сума відсотків можливих доплат для забезпечення конкурентоспроможності банку та стимулювання депозитів.

Формула відображає ринковий підхід до формування депозитного відсотка. Однак в умовах ринкового встановлення процентних ставок за активними і пасивними операціями може скластися таке їх співвідношення, яке не дозволить отримати прибуток. Для усунення цього співвідношення різке зниження процентних ставок за депозитами або відповідне збільшення відсотка за кредитами є не завжди можливим або бажаним для банку. Тому для стабілізації процентних ставок за пасивними та активними операціями необхідно наявність спеціальних резервних або страхових фондів, які допомагають покрити потреби банку в частині зобов'язань і прибутку при несприятливій економічній кон'юнктурі.

З депозитними відсотком пов'язаний перерахунок розмірів термінових грошових вкладів. Якщо основна сума вкладу та відсотки по ньому піддаються інфляційній переоцінці, то для визначення розміру вкладу з урахуванням інфляції може бути використана наступна формула (3.2.)

$$Сп = Сп (1 + Пд) (1 + I), \quad (3.2.)$$

де Сп - накопичена сума грошей (на кінець року);

Сп - початкова величина грошового вкладу (на початок року);

Пд - депозитний відсоток (без коригування на річний рівень інфляції);

I - фактичний рівень річної інфляції.

Якщо перераховується тільки основна сума вкладу, то формула може бути перетворена таким чином (3.3.)

$$С = С (1 + П + I). \quad (3.3.)$$

Рівень інфляції повинен бути обчислений наростаючим підсумком з моменту відкриття рахунку до останньої дати, що передує його закриття. Внаслідок неможливості точного обліку інфляції та інших факторів ринкової кон'юнктури на тривалій термін (понад рік) шкала процентних ставок також не може бути жорстко фіксованою. Жорстко фіксуватися можуть тільки базова процентна ставка та надбавки до неї за терміновість, а інші складові депозитного відсотка повинні розраховуватися баї ком періодично.

Розмір відсотка по депозитних операціях складається під впливом безлічі факторів, до яких можна віднести термін залучення ресурсів, стан попиту на кредит, сформовані умови пропозиції кредитних ресурсів, ступінь надійності клієнта, рівень ставок податків на доходи банку, характер (фізична або юридична особа, державне чи приватна підприємства та ін), рівень інфляції, розмір притягається депозиту, витрати банку на проведення операцій.

Доходи, що виплачуються за вкладами, виступають серйозним стимулом для населення та суб'єктів господарювання у виборі форм зберігання та накопичення грошових коштів.

Процентні ставки за депозитами в деяких країнах залежать від суми вкладів: з їх зростанням збільшується дохід за вкладом. З метою стимулювання заощаджень, особливо на тривалий термін, кредитні установи зарубіжних країн платять вкладникам досить високі відсотки (з урахуванням низької інфляції).

Відсутність продуманої диференціації процентних ставок за депозитними операціями не достатньо стимулює залучення ресурсів на строкові депозитні рахунки у великих сумах на тривалий термін.

У цих умовах банки повинні активізувати свою депозитну політику і вести конкурентну боротьбу за "пасиви" господарюючих суб'єктів, а також за вклади населення. Витримати ж цю конкурентну боротьбу зможе той банк, який буде постійно розширювати діапазон надаваних клієнтом послуг, знижувати їх вартість, покращувати якість кредитно-розрахункового і касового обслуговування, надавати будь-які пільги при кредитуванні, пропонувати клієнтам різного роду консультації

і т. п. Тому перехід на комплексне обслуговування клієнтів набуває вирішального значення в конкурентній боротьбі банків.

Пасивні операції відіграють в комерційних банках первинну роль по відношенню до активних. Саме за їх рахунок відбувається залучення коштів для подальшої інвестиційної діяльності банків.

Внаслідок цього в сформованій ситуації для вирішення проблеми формування ресурсної бази банку необхідно посилити роботу з розширення кола вкладників. Тому банку необхідно розробити грамотну депозитну політику, в основу якої ставиться залучення грошових ресурсів з інших джерел і підтримка збалансованості пасивів з активами за термінами, обсягами та процентними ставками. Підвищення ефективності заощаджень вимагає проведення низки заходів. Дані заходи можуть охоплювати загальні цілі соціально-економічної політики, структуру і систему господарських зв'язків.

Необхідний диференційований підхід всієї банківсько-ощадної системи до потреб і проблем усіх верств населення. Впроваджувати нові форми заощаджень можливе тільки з урахуванням усіх боків ощадного процесу.

Робота в даному напрямку повинна враховувати соціальну структуру вкладників і тенденції її розвитку, психологічна перевага тих чи інших форм нагромадження, історично сформовані стереотипи, прихильності певних вікових груп до збереження грошей на рахунках за вкладками.

Треба переходити до нових форм класифікації заощаджень з економічних і соціально-психологічних ознак. Подальшим кроком у цьому напрямку має бути практичне втілення цієї класифікації.

Слід звернути особливу увагу на цільові вклади. В умовах інфляції, обігу грошей в матеріальні цінності і нематеріальні форми багатства вони можуть грати важливу роль у пошуку населенням ліквідних способів застосування заощаджень. Стихійність використання грошей на придбання товарів довгострокового користування ліквідується наданням житлових вкладів. Цей напрямок є прямим способом реалізації заощаджень з урахуванням мотиву накопичення на придбання житла. Попит на такі об'єкти має тенденцію прискореного зростання.

Інша група нових видів вкладів - це цільові товарні вклади. Комерційні банки можуть перейняти досвід зарубіжних банків або вдатися до їхньої допомоги.

Можна припустити, що форма заощадження, яка забезпечить доступ до дешевих товарів, буде користуватися популярністю. Однак треба пам'ятати і обережно ставитися до цього виду вкладів уникнення втрати довіри населення до банківсько-ощадної системи. Цей вид вкладу можна впроваджувати лише у разі реального задоволення вкладників.

Тепер можна перейти до соціальної групи нових вкладів. Комерційні банки повинні проявляти прагнення до стимулювання акумуляції заощаджень різних соціальних груп. З переходом до ринкової економіки постає питання про соціальний захист "слабких груп" населення (особливо пенсіонерів). Депозитарна політика повинна набути соціального ухилу. Повинні з'явитися нові організовані форми заощаджень. До них можна віднести пенсійні вклади з підвищеним відсотком. За даним видом вкладу повинні відбуватися тільки прибуткові операції.

Доцільно також розвиток контрактного (договірного) заощадження. В умовах інфляції з їх допомогою можлива максимальна акумуляція заощаджень на тривалий термін. Договірні вклади можуть вводитися як для різних вікових груп, так і соціальних груп. Договірний внесок можна розглядати як заощадження з повідомленням про термін вилучення та встановленням фіксованих термінів не запитання коштів. Банк може також встановлювати максимальний термін з урахуванням можливості виплат підвищених відсотків за таким договором.

Англійський банк HSBC пропонує спеціальні рахунки з назвою «Паспорт» для осіб, що приїхали до Великої Британії для роботи або навчання. Ці рахунки призначені для по-легшення іноземцям процесу адаптації і передбачають можливість одержання цілодобової консульської допомоги.

Особливий клас - «прем'єр - рахунки» - відкриваються людям з високими доходами, наприклад рахунок Chase Premier CheckingSM американського банку J.P. Morgan Chase. Їх обслуговування по-єднується з операціями за ощадними рахунками, інвестиційними, кредитними та іпотечними операціями, вони надають різноманітні знижки на банківські послуги, а також страховки, дисконти на путівки

тощо. Тому вони ще мають назву комплексних рахунків (англ. packaged accounts) і, з точки зору класифікації, представляють собою комбінаторні інновації.

На основі поведеного дослідження можна виділити наступні заходи щодо поліпшення показників роботи комерційних банків в області організації депозитних операцій:

- необхідний диференційований підхід всієї банківсько-ощадної системи до потреб і проблем усіх верств населення;
- перехід до нових форм класифікації заощаджень з економічних і соціально-психологічних ознаками;
- розширення кола операцій, виконуваних за ощадними рахунками.

В умовах становлення фінансового ринку в Україні, реструктуризації банківської системи, комерційні банки повинні здійснювати зважену реалістичну стратегію подальшого розвитку, адаптованого до вимог ринку. Вибір оптимального шляху формування ресурсної бази, який враховуватиме адекватну економічну ситуацію і сприятиме надійному розв'язанню дилеми «прибутковість-ліквідність», є одним з основних завдань комерційного банку.

Сучасний світовий банківський досвід показує, що внутрішнє управління залученими коштами з точки зору рентабельності, процентного ризику та ризику ліквідності відбувається за допомогою наступних інструментів [77; 78]:

- встановлення GAP-розривів по активам та пасивам;
- управління рівнем процентної маржі;
- встановлення мінімально допустимих процентних ставок по кредитним операціям та максимально допустимих ставок по залученню депозитів;
- встановлення позиційних лімітів по процентним активам і пасивам;
- управління на основі визначення операції активів та пасивів;
- управління за допомогою імітаційних моделей;
- періодичне стрес-тестування.

Порядок управління процентним ризиком та ризиком ліквідності визначається відповідними положеннями та методиками, що затверджені КУАП та Правлінням банку - цільовою стратегією строкового ГЕП-менеджменту в управлінні активами та

пасивами банку [41].

Стратегій управління відсотковим ризиком є дві: фіксація спреду та управління гепом.

Зокрема вітчизняна практика засвідчує, що українські банки здебільшого віддають перевагу стратегії фіксації спреду, утримуючи незначний розрив між активами і пасивами з однаковими термінами погашення. Водночас є очевидним, що повністю збалансувати активи і пасиви за строками неможливо (та й недоцільно), а тому проблеми, пов'язані з управлінням гепом, не втрачають своєї актуальності.

Основними параметрами управління є строки та обсяги активів і зобов'язань банку. Узгодження строків розміщення активів і залучення зобов'язань – один із методів, з допомогою якого банк фіксує спред і нейтралізує ризик зміни відсоткової ставки. Припускається, що всі відсоткові ставки і за активними, і за пасивними операціями змінюються з однаковою швидкістю в одному напрямі. Це припущення пов'язане з концепцією "паралельного зсуву" кривої дохідності.

Сутність прийомів УАП банку полягає у встановленні співвідношень між строками залучення та розміщення однакових за обсягом коштів.

У процесі управління активами та зобов'язаннями для встановлення контролю над рівнем ризику відсоткової ставки оцінюється чутливість окремих статей і банківського балансу в цілому до відсоткового ризику. Індикатором чутливості балансу до відсоткового ризику є показник гепу (gap – розрив, дисбаланс). Для визначення показника гепу всі активи і пасиви банку поділяють на дві групи – чутливі до змін відсоткової ставки та нечутливі до таких змін.

Актив чи пасив є чутливим до змін відсоткової ставки, якщо впродовж зафіксованого інтервалу він задовольнятиме принаймні одну з таких умов:

- дата перегляду плаваючої відсоткової ставки потрапляє в межі зафіксованого часового інтервалу;
- строк погашення настає в цьому інтервалі;
- термін проміжної або часткової виплати основної суми настає в зафіксованому інтервалі;
- зміна базової ставки (наприклад, облікової ставки НБУ), покладеної в основу

ціноутворення активу чи зобов'язання, можлива або очікується впродовж цього самого часового інтервалу і не контролюється банком.

До нечутливих активів і зобов'язань належать такі, доходи та витрати за якими впродовж аналізованого періоду не залежать від зміни відсоткових ставок на ринку.

Показник гепу визначається як різниця між величиною чутливих активів і чутливих зобов'язань банку в кожному із зафіксованих інтервалів [63]:

$$GAP_{(t)} = FA_{(t)} - FL_{(t)}, \quad (3.4)$$

де $GAP(t)$ – величина гепу (у грошовому виразі) в періоді t ;

$FA(t)$ – активи, чутливі до зміни відсоткової ставки в періоді t ;

$FL(t)$ – пасиви, чутливі до зміни ставки в періоді t .

Геп може бути додатним, якщо активи, чутливі до змін ставки, перевищують чутливі зобов'язання ($FA(t) > FL(t)$), або від'ємним, якщо чутливі зобов'язання перевищують чутливі активи ($FA(t) < FL(t)$).

Збалансована позиція, коли чутливі активи та зобов'язання рівні між собою, означає нульовий геп. За нульового гепу маржа банку буде стабільною, незалежною від коливань відсоткових ставок, а відсотковий ризик – мінімальним. Проте одержати підвищений прибуток внаслідок сприятливої зміни відсоткових ставок на ринку за нульового гепу неможливо. І додатний, і від'ємний геп надають банку потенційну можливість отримати більшу маржу, ніж у разі нульового гепу.

Для визначення співвідношення чутливих активів і зобов'язань банку використовують коефіцієнт гепу – $FGAP(t)$, який обчислюється як відношення чутливих активів до чутливих зобов'язань [63]:

$$FGAP_{(t)} = \frac{FA_{(t)}}{FL_{(t)}}, \quad (3.5)$$

Якщо коефіцієнт гепу більший за одиницю, це означає, що геп додатний, якщо менший – геп від'ємний. Якщо коефіцієнт дорівнює одиниці, геп нульовий.

Головна ідея управління гепом полягає в тому, що величина та вид (додатний

або від'ємний) гепу мають відповідати прогнозам зміни відсоткових ставок.

Правило управління гепом:

- якщо геп додатний, то зі зростанням відсоткових ставок маржа банку зростатиме і, навпаки, у разі їх зниження маржа зменшуватиметься;

- якщо геп від'ємний, то зі зростанням відсоткових ставок маржа банку зменшуватиметься, а з їх зниженням – збільшуватиметься.

Це означає, що для банку не так вже й важливо, як змінюються відсоткові ставки на ринку. Головне – щоб геп відповідав тому напрямку руху ставок, який забезпечить підвищення прибутку, тобто був додатним за підвищення ставок і від'ємним – за їх зниження. Якщо прогноз зміни ставок виявиться помилковим або не справдиться, то це може призвести до зниження прибутку і навіть до збитків. Отже, за наявності в банку додатного чи від'ємного гепу цілком реальною є і ймовірність одержання додаткових прибутків, і ймовірність фінансових втрат.

Тому геп є мірою відсоткового ризику, на який наражається банк упродовж зафіксованого часового інтервалу. Незалежно від того, додатний чи від'ємний геп має банк, що більша абсолютна величина гепу, то вищий рівень відсоткового ризику бере на себе банк і то більше змінюється його маржа.

Однак ані абсолютна величина гепу, ані коефіцієнт гепу не дають уявлення про те, яка частина активів чи пасивів банку залежить від зміни відсоткової ставки. Для контролю за рівнем відсоткового ризику використовують індекс відсоткового ризику.

Індекс відсоткового ризику дорівнює відношенню абсолютної величини гепу до працюючих активів і виражається у відсотках [63]:

$$IR(T) = \frac{|KGAP(T)|}{A}, \quad (3.6)$$

де, $IR(t)$ – індекс відсоткового ризику;

A – працюючі активи банку.

Індекс відсоткового ризику показує, яка частина активів (коли геп додатний) чи пасивів (коли геп від'ємний) може змінити свою вартість у зв'язку зі зміною

ринкових ставок, а отже, вплинути на ринкову вартість усієї банківської установи. Індекс розраховується без урахування знака, оскільки і додатний, і від'ємний геп можуть призвести до збитків.

Через встановлення лімітів індексу відсоткового ризику банк може здійснювати контрольну функцію. Ліміт індексу визначає той рівень ризику відсоткової ставки, який банк вважає за доцільне на себе взяти. У практиці роботи закордонних банків ліміт індексу відсоткового ризику встановлюється зазвичай на рівні 20–25%, хоча твердих норм не існує.

Зміну маржі банку залежно від коливань ринкових ставок дає змогу оцінити модель гепу, яка описує залежність між цими показниками [63]:

$$\Delta P(t) \approx (r_p - r) \times GAP(t), \quad (3.7)$$

де, $\Delta P(t)$ – величина зміни процентної маржі банку (у грошовому виразі) впродовж періоду t ;

r_p, r – прогнозована та поточна ринкові ставки відповідно.

Збільшення чи зменшення процентної маржі залежить від знака гепу ("плюс" чи "мінус"), а також від того, зростатимуть чи спадатимуть відсоткові ставки на ринку.

Додатне значення $\Delta P(t)$ вказує на збільшення маржі і буде результатом підвищення ставок за додатного гепу або зниження ставок за від'ємного гепу. Від'ємне значення $\Delta P(t)$ означатиме зниження маржі банку, зумовлене підвищенням ставок за від'ємного гепу або їх зниженням за додатного гепу.

З моделі гепу випливає, що величина змін у показниках прибутковості банку залежить і від темпів зміни відсоткових ставок, і від величини гепу, яку банк може регулювати на власний розсуд. Очевидно, з цих двох чинників точно виміряти можна лише внутрішній, тобто геп, тоді як зовнішній (ставки) можна тільки прогнозувати з певним рівнем імовірності.

Метод гепу дає змогу банку зважено керувати співвідношенням обсягів активів і зобов'язань банку, проте на практиці виникає необхідність одночасного управління і обсягами, і строками фінансових потоків банку. Для цього застосовують метод

кумулятивного гепу.

Метод кумулятивного гепу дає змогу управляти співвідношенням чутливих активів і зобов'язань не лише у певний момент часу (статичний аналіз), а й водночас враховувати часовий компонент (динамічний аналіз). Зміст методу полягає в тому, що в кожному з інтервалів, на які поділено досліджуваний період (часовий горизонт), зіставляються чутливі активи та зобов'язання й обчислюється геп. Оскільки показник гепу тісно пов'язаний з конкретним часовим інтервалом, показників гепу буде стільки, скільки й часових інтервалів. Кумулятивний (нагромаджений) геп – це алгебраїчна сума (з урахуванням знака) гепів у кожному з часових інтервалів, на які поділено часовий горизонт. Для обчислення показника кумулятивного гепу в кожному з інтервалів обчислюють алгебраїчну суму гепів за попередні періоди [63]:

$$KGAP(T) = \sum_{i=1}^T GAP_i(t), \quad (3.8)$$

де, $KGAP(T)$ – кумулятивний геп;

T – часовий горизонт; $i = \overline{1, T}$.

Показник кумулятивного гепу показує незбалансованість (різницю) між загальним обсягом чутливих активів і зобов'язань, які впродовж часового горизонту можуть бути переоцінені.

Порівняльний аналіз ефективності управління часовими геп-розривами в короткострокових активах та пасивах в АТ «Укрсиббанк» станом на 01.01.2020 року та на 01.01.2019 року, що для короткострокових активів та пасивів часткові (в періодах) гепи (розрив між активами та пасивами) та кумулятивний геп мають від'ємний характер, тобто управління пасивами та активами, начебто, спрямоване на прогноз зниження відсоткових ставок на пасиви та активи в короткостроковому періоді. При цьому у 2018 році величина кумулятивного від'ємного гепу для короткострокових періодів зросла практично в 10 разів за рахунок стратегії роботи в діапазоні строків активів та пасивів від 1 до 31 дня (“короткі гроші”).

Порівняльний аналіз ефективності управління часовими геп-розривами в довгострокових активах та пасивах в АТ «Укрсиббанк» станом на 01.01.2018 року та на 01.01.2017 року показує, що для довгострокових активів та пасивів часткові (в

періодах) геви (розрив між активами та пасивами) та кумулятивний геп мають додатний характер, тобто управління пасивами та активами, начебто, спрямоване на прогноз підвищення відсоткових ставок на пасиви та активи в довгостроковому періоді. При цьому у 2019 році величина кумулятивного від'ємного гепу для довгострокових періодів зростає практично в 4 рази за рахунок стратегії роботи в діапазоні строків активів та пасивів більше 365 днів (“довгі гроші”).

3.3. Визначення перспективних моделей використання депозитних коштів в концепції інтегрованого управління активами та пасивами банку

Нині у світовій банківській практиці інтегрований підхід до управління активами і пасивами банку більшістю фахівців визнано єдиним раціональним способом управління, здатним забезпечити виживання банку у високо конкурентному ринковому середовищі. За сучасних умов підвищеної волатильності фінансових ринків і зростання загального рівня ризиковості саме цей підхід найефективніший [51].

Незалежно від того, якого підходу до управління активами та пасивами дотримується банк, перед менеджментом неминуче постає важливе питання: чи мають величина та структура зобов'язань впливати на напрями розміщення активів?

Традиційний підхід до вирішення проблеми полягає в об'єднанні джерел фінансування. Згідно з таким методом управління структура зобов'язань не впливає на вибір напрямів розміщення активів, усі кошти розглядаються як єдиний ресурсний потенціал банку без урахування особливостей різних видів зобов'язань. Завдання керівництва банку – визначити пріоритетні напрями розміщення активів, що розглядаються як незалежна величина.

Перевагою методу об'єднання джерел фінансування є простота й доступність його практичного застосування, а головним недоліком – виникнення проблем з ліквідністю. Ризик ліквідності зростає, якщо зв'язки між активами та зобов'язаннями не враховуються. Намагаючись вибрати найприбутковіші напрями вкладення

ресурсів, банк може видати довгострокові кредити, які фінансуються за рахунок короткострокових депозитів. Така трансформація з великою ймовірністю призводить до підвищення рівня ризику ліквідності.

Альтернативний підхід до управління структурою активів і зобов'язань банку базується на поділі джерел фінансування. Сутність методу полягає у встановленні відповідності між конкретними видами таких джерел і напрямками використання ресурсного потенціалу. Частина ресурсів, сформована за рахунок мінливих джерел, таких як вклади до запитання, залишки на розрахункових рахунках клієнтів, одержані позики "овернайт", має вкладатися в короткострокові кредити та цінні папери. Кошти, одержані зі стабільних джерел, таких як строкові вклади, депозити, можуть бути спрямовані на видачу довгострокових кредитів і придбання облігацій.

Застосовуючи метод поділу джерел фінансування, менеджмент банку має ретельно стежити за розмірами сум і строками різних видів зобов'язань і увідповіднювати до них структуру активів. З огляду на потребу постійно балансувати між структурою пасивів та активів зазначений метод стає вельми трудомістким, а отже, ускладнюється практичне його застосування. Іншим недоліком є можливе зменшення доходів банку, спричинене відмовою від прибуткового вкладення коштів, якщо не існує відповідного джерела фінансування. Перевага цього методу полягає у зниженні ризику незбалансованої ліквідності, оскільки потреба в ліквідних засобах у будь-який час може бути передбачена [53].

Метод поділу джерел фінансування набув практичного поширення в період керування банками через пасиви. Встановлення контролю над структурою та стабільністю зобов'язань дає змогу формувати депозитну базу згідно з потребами щодо проведення активних операцій. З розвитком фінансових ринків головна перевага методу поділу джерел, яка полягає в зниженні ризику ліквідності, втратила своє значення. Банки дістали можливість у будь-який час залучати ліквідні кошти на міжбанківському ринку.

У міжнародній банківській практиці застосовують інтегрований підхід до управління, який включає методи об'єднання та поділу джерел фінансування і забезпечує більшу гнучкість від час управління активами та зобов'язаннями банку.

При управлінні ризиком процентних ставок менеджмент банку має вирішити такі завдання [33]:

- досягти цільового рівня чистої процентної маржі, спреду, стабілізації чистого процентного доходу;
- передбачити рух процентних ставок, визначити тенденції ринку;
- встановити процентні ставки за залученими та наданими коштами, визначити динамічну структуру активів і пасивів на підставі геп-аналізу та дюрації;
- використовувати засоби хеджування.

Перевагою інтегрованого підходу є можливість отримання максимального прибутку за прийнятного рівня ризику, а також реалізація зваженого підходу до управління ліквідністю завдяки точнішому визначенню потреби в ліквідних коштах.

Інструментарій управління активами та пасивами включає інформаційні системи, моделі планування, аналіз і оцінку сценаріїв, системи прогнозування, фінансові огляди та спеціальні звіти. Відтак УАП охоплює практично всі сфери фінансового управління банком, такі як стратегічне та середньострокове планування, оперативне управління, включаючи аналіз і контроль, управління прибутком і ризиками, формування аналітичного інструментарію.

Рис.3.4. Види інноваційних послуг на ринку депозитарних операцій

Практична реалізація завдань щодо вдосконалення депозитних операцій комерційних банків пов'язана насамперед з проблемою нарощування обсягів різних видів депозитів усіх категорій вкладників, адже в умовах розвитку ринкових

відносин значно розширюються сфери діяльності комерційних банків, що викликає необхідність залучення додаткових обсягів капіталів з метою забезпечення ресурсами потреби в зростанні банківських активів.

Одним з напрямків вирішення проблеми нарощування обсягів клієнтської бази є оновлення системи залучення клієнтів.

На сьогодні більшість українських та іноземних банківських працівників та аналітиків згодні з тим, що фінансова та банківська галузь потребує нової системи поглядів, зокрема в сфері залучення клієнтів. Старі моделі ведення бізнесу стають все менш корисними в теперішніх економічних умовах. На думку маркетингових директорів Citigroup Inc. (найбільший міжнародний фінансовий конгломерат, в сфері фінансового обслуговування клієнтів в США) банкам необхідно переглянути свої підходи до оцінки потреб клієнтів, а також «спростити процес і сформуванню у клієнтів відчуття так званої природності фінансового обслуговування». Необхідно зробити основний акцент на вдосконалення інтерфейсу каналів взаємодії банків з вкладниками. Крім того, необхідно вишукувати кращі способи формування у клієнтів позитивного досвіду взаємодії з банком, а не порівнювати власні досягнення з показниками інших банків [54].

В теперішній час відбуваються фундаментальні зміни в уподобаннях банківських клієнтів, розвитку інтернет - каналів обслуговування, об'ємах інформації. В зв'язку з цим банкіри мають задумуватись про роль і місце своїх установ в сучасних умовах.

На нашу думку, вітчизняним банкам необхідно втілювати в життя оновлені принципи роботи з клієнтами, для задоволення їх потреб, та якомога більшого залучення до співпраці з банками, що в свою чергу призводить до збільшення ресурсної бази банку.

Для визначення фінансових потреб клієнтів банкам необхідно використовувати декілька підходів, зокрема, - традиційні дослідження які проводяться спеціалістами банку, та дослідження в інтернеті.

Важливим моментом в сфері залучення клієнтів банками є визначення їх поведінкових особливостей. Закордонні банки приділяють цьому велику увагу. З

врахуванням теперішнього рівня розвитку технологій зрозуміти клієнта простіше, оскільки збільшилась кількість точок контакту з ними. Наприклад американський банк Citigroup активно використовує систему показників NetPromoterScore для фіксування побажань клієнтів, та швидкого їх задоволення.

Дана система є інструментом управління, який може бути використаний для оцінки лояльності відносин клієнтів і фірми. Вона служить в якості альтернативи традиційним дослідженням задоволеності клієнтів, та є придатною для використання іншими банками, зокрема і українськими.

При сучасному рівні технологічного розвитку, якому притаманне широке використання мобільних технологій та зростання значущості соціальних мереж, клієнти банку бажають мати доступ до власних коштів та послуг банків в будь-який час. Розвиток передових технологій та новинок дозволяють припускати, що наведена вище ціль буде досягнута. Також ефективним напрямом роботи банків щодо залучення клієнтів можна назвати віртуалізацію робочих місць банківських працівників. «Віртуальні» робочі місця зможуть забезпечити інтегрований телефонний зв'язок, надати чудову якість відеозв'язку, а також високу швидкість обслуговування, що в свою чергу приверне увагу нових клієнтів [54].

В наш час, в світовому банківському просторі зростає кількість так званих «віртуальних клієнтів», тобто це ті клієнти які майже не відвідують банк, а взаємодіють з ним за допомогою електронних сервісних каналів. Тому, розвинені банки світу напрацьовують організовану стратегію роботи з такими клієнтами.

На відміну від зарубіжних банківських установ, на сьогодні послугами лише дистанційного доступу до банківського рахунку в Україні користується ще зовсім мала кількість наших громадян. Це пов'язано з тим, що далеко не всі вітчизняні банки пропонують такий вид послуг, також необхідно врахувати менталітет нашого населення, який проявляється в недовірі до таких банківських послуг, наявність шахрайських схем у цій царині тощо[63; 18].

Ще однією технологією, яка може сприяти залученню клієнтів є «віддалений прийом депозиту» (mobileremotedepositcapture - RDS). Хоч дана технологія на даний час знаходиться в стані «пілотного» тестування, проте вона в найближчий час може

стати найефективнішою функцією мобільного управління рахунками в банках розвинених країн, та можливо в подальшій перспективі й в Україні.

«Планшетний банкінг» - відносно новий банківський канал, проте його потенціал досить значний. Банкам для його зростання необхідно зайнятись тестуванням технологій планшетного банкінгу. Багато експертів вважають, що можливості планшетного банкінгу для взаємодії з клієнтами і задоволення їх потреб майже безмежні. В перспективі, банки розпочнуть трансформацію онлайн-пропозицій в планшетні. Проте для розвитку даного виду банкінгу необхідно перейти до активного застосування технології NearFieldCommunication (з англ. комунікація ближнього поля), або скорочено NFC, яку вже кілька років просувають в якості універсального рішення для реалізації безконтактних платежів. За допомогою NFC пристрої можуть встановлювати високочастотне з'єднання на відстані близько 10 сантиметрів. На практиці це означає, що, піднісши смартфон або карту з чіпом до терміналу, користувач може здійснити платіж бездротовим шляхом, що в теорії спрощує процес покупки. Великі проекти з використанням NFC активно, хоча і з перемінним успіхом розгортаються в США і Європі, але в Україні використання даної технології знаходиться на початковому етапі.

Готової інфраструктури для реалізації NFC-платежів в Україні на жаль немає, але вона може з'явитися найближчим часом, тому що вже близько 7-8% всіх POS-терміналів в Україні мають підтримку NFC. Необхідно, щоб одержали широке поширення мобільні телефони з вбудованими NFC-чіпами.

Крім того для залучення клієнтів до безпосередньо депозитних операцій банкам необхідно створювати різні види рахунків нових типів, або удосконалювати вже існуючі.

Одним із методів залучення приватних заощаджень у банківські установи є відкриття так званих “металевих депозитів”. Навіть дуже обмежені за обсягом операції банків із дорогоцінними металами викликали підвищений інтерес до них із боку приватних осіб в Україні. Важливу роль у цьому відіграли традиційна недовіра до гривні та падіння курсу долара [23].

Крім того для збільшення кількості клієнтів банкам необхідно розширити обсяг строкових депозитів за рахунок використання коштів спеціального призначення, що містяться на рахунках підприємств, розширити практику залучення коштів на ощадні вклади а також активно використовувати процентну політику як метод стимулювання розміщення коштів.

На нашу думку процентна політика є найефективнішим методом залучення для немалої частини клієнтів в умовах що сформувались на сьогодні, оскільки потенційний вкладник розміщуючи свої вільні кошти на депозитний рахунок в банк, прагне це робити під найвищу % ставку, з метою отримання додаткових коштів. Звісно процентну політику можна вважати ефективним методом залучення клієнтів однак інфляція в країні може значно знизити ефективність даного стимулу до розміщення коштів у банках, обезцінюючи вклади юридичних та фізичних осіб. Тому банки для утримання коштів клієнтів змушені постійно підтримувати процентні ставки на позитивному рівні стосовно темпів інфляції в країні [63].

Підприємствам банки можуть надавати різноманітні консультаційні послуги з управління активами, аналізуючи форми використання і джерела грошових коштів господарських організацій. Може бути корисним досвід зарубіжних банків, які повністю беруть на себе розрахунково-облікове обслуговування клієнтів: ведення амортизаційних і пенсійних рахунків, бухгалтерський облік операцій, нарахування і сплата податків, розрахунки заробітної плати, контроль за динамікою товарних запасів і продаж, аналіз витрат та інші послуги.

3.4. Визначення економічного ефекту від впровадження обґрунтованих заходів для збільшення депозитних ресурсів банку

Щодо управління активами і пасивами загальні стратегії управління фінансовою діяльністю банку реалізуються через систему аналітичних моделей і методів управління.

В дипломній роботі розроблений один з можливих комплексних підходів до

побудови системи управління залученими коштами комерційного банку за підходами ризик-менеджменту, побудований на побудові економетричної моделі по цільовій функції – нормативна дивідендна доходність статутного капіталу.

Під економетричною моделлю розуміють рівняння регресії, яке встановлює кількісне співвідношення між дивідендною доходністю статутного капіталу банку і відносною структурою залучених коштів, при цьому вважається що принцип конкуренції банківського ринку приводить до вирівнювання відсоткових ставок для різних видів депозитів в банках України.

Основна частина залучених коштів банку утворюється за рахунок депозитних коштів, розміщених в банку для збереження та використання з наступною виплатою відсотків вкладникам. Депозитні операції формують той ресурсний фундамент, завдяки якому банки розвиваються.

Щоправда, високий рівень інфляції, бюджетний дефіцит, зниження життєвого рівня населення, відсутність коштів і неплатежі господарюючих суб'єктів, що безпосередньо пов'язано з деградацією виробництва, а також ряд інших факторів перешкоджають активному розвитку депозитних операцій як однієї з найважливіших функцій комерційних банків [44].

Аналіз формування дивідендної доходності статутного капіталу банку за допомогою економетричних методів включає [45]: з'ясування чинників, що можуть впливати на розмір доходів; формування масиву статистичної інформації; знаходження регресійних залежностей (побудова регресійних моделей); економічна інтерпретація моделей і практичне використання.

Для дослідження ефективності строкових діапазонів залучення коштів розглянемо кореляційну модель інструменту управління оптимальною структурою залучених коштів з точки зору максимуму рентабельності.

Отримані регресійні рівняння можуть бути використані для якісного аналізу депозитної політики банку, тобто оцінки впливу структури активів та пасивів на рентабельність статутного капіталу банку ROE. При цьому найбільш цінним методологічним підходом до описаного процесу моделювання для менеджменту банку є використання інформації не тільки по власному банку, а з допомогою

нормованого приведення масштабів банків – також і інформації по іншим банкам банківської системи України.

В якості факторних ознак можуть бути використані статистичні дані за 2017 – 2019 роки (табл.3.3, 3.4):

- середній рівень доходів на 1 жителя України, який є складною функцією від чисельності населення України, його структури (працездатний вік, пенсіонери, діти), мінімального законодавчого рівня заробітної плати, фактичного середнього рівня заробітної плати на 1 працюючого, фактичного середнього рівня пенсії на 1 пенсіонера;

- співвідношення рівня прожиткового мінімуму та середнього доходу на 1 жителя України, який показує рівень перевищення фактичним доходом соціально необхідного рівня доходів.

В якості результативної ознаки використовуємо сумарний обсяг депозитів в банківській системі України (табл.3.3- 3.5) за 2017 –2019 роки..

На основі наведених даних спостережень будуються лінійна одновимірні $Y=f(X1)$ та багатовимірні $Y=f(X1,X2,X3)$ регресійні моделі, яка встановлює залежність відносного приросту обсягів депозитної бази банку d_i від відносного середнього рівня доходів населення України p_i , ($i = \overline{1, n}$, n – кількість періодів, що розглядаються) в i -тий період [48].

Таблиця 3.3

Динаміка обсягів депозитів в банківській системі України в 2017 –2019 роках [81]

Депозитні операції банків	Станом на		
	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Усього депозитів фізичних та юридичних осіб, млрд. грн.	215,8	290,7	320,21
Депозитів фізичних осіб, млрд. грн.	105,6	145,7	170,3
національній валюті, млрд. грн.	78,6	89,7	140,9
іноземній валюті, млрд. грн.	27	56	29,4

Динаміка основних факторів середніх доходів населення України
у 2017 –19 роках [83]

Фактори доходності населення	Станом на		
	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Усього чисельність населення на кінець року, млн.осіб	42,759	42,591	42,414
Усього населення із середньодушовими сукупними витратами у місяць, нижчими прожиткового мінімуму, млн.осіб.	39,8	35,2	37,8
Усього населення із середньодушовими сукупними витратами у місяць, нижчими прожиткового мінімуму, у % до загальної чисельності населення	83,3	72,8	87,6
Розмір прожиткового мінімуму (у середньому на одну особу в місяць, грн)	1330	1544	1700
Мінімальна заробітна плата, грн./міс.	1378	1600	3200
Середньомісячна заробітна плата станом на кінець року, грн./міс.	4362	6008	7711

Таблиця 3.5

Динаміка та структура доходів та витрат населення України
у 2017 –19 роках (млн.грн.) [83]

Характеристика доходів та витрат населення	Інформація станом, на		
	2017 р.	2018 р.	2019 р.
1	2	3	4
Доходи всього	381404,00	478080,00	685396,00
в тому числі:			
- заробітна плата	164624,00	254567,00	298120,00
- прибуток та змішаний дохід	53760,00	79190,00	102700,00
- доходи від власності (одержані)	12900,00	13840,00	22210,00
- соціальні допомоги та інші одержані поточні трансферти	151308,00	184100,00	239540,00
в тому числі:			
- соціальні допомоги	85618,00	104100,00	147540,00
- інші одержані поточні трансферти	12540,00	14540,00	15950,00
- соціальні трансферти в натурі	55200,00	64230,00	90560,00
Витрати та заощадження всього	381404,00	478080,00	685396,00
в тому числі:			
придбання товарів та послуг	309870,00	390510,00	542700,00
доходи від власності (сплачені)	3600,00	8450,00	17120,00

Продовження таб.3.5

1	2	3	4
Поточні доходи, майно та інші сплачені поточні трансферти	26451,00	34570,00	49876,00
в тому числі:			
- поточні податки на доходи, майно тощо	17890,00	24800,00	36720,00
- внески на соціальне страхування	5430,00	7986,00	9210,00
- інші поточні трансферти	2700,00	3540,00	4680,00
нагромадження нефінансових активів	4600,00	7210,00	9540,00
приріст фінансових активів	46208,00	41100,00	52400,00
з них			
- приріст грошових вкладів та заощаджень в цінних паперах	55470,00	58980,00	94540,00
- заощадження в іноземній валюті	7800,00	18760,00	21540,00
- позики, одержані за виключенням погашення	-19854,00	-47863,00	-82120,00
Наявний дохід	295452,00	363580,00	464520,00
Наявний дохід у розрахунку на лдну особу, грн.	6530,00	7950,00	9870,00
Реальний наявний дохід, у відсотках до відповідного періоду попереднього року	125,7	121,7	128,9

Одновимірною лінійною регресійною моделлю представляється як:

$$d_i = a_0 + a_1 p_i + l_i, \quad (3.6)$$

де: a_0 – постійна складова доходу d_i (початок відліку);

a_1 – коефіцієнт регресії;

l_i – відхилення фактичних значень доходу d_i від оцінки (математичного сподівання) y_i середньої величини доходу в i -тий період.

Існують різні способи оцінювання параметрів регресії. Найпростішим, найуніверсальнішим є метод найменших квадратів[48]. За цим методом параметри визначаються виходячи з умови, що найкраще наближення, яке мають забезпечувати параметри регресії, досягається, коли сума квадратів різниць l_i між фактичними значеннями доходу та його оцінками є мінімальною, що можна записати як:

$$\sum_{i=1}^n l_i^2 \Rightarrow \min \quad (3.7)$$

Відмітимо, що залишкова варіація (3.7) є функціоналом $Q(a_0, a_1)$ від параметрів регресійного рівняння:

$$Q(a_0, a_1) = \sum_{i=1}^n l_i^2 = \sum_{i=1}^n (d_i - y_i)^2 = \sum_{i=1}^n (d_i - a_1 p_i - a_0)^2 \quad (3.8)$$

За методом найменших квадратів параметри регресії a_0 і a_1 є розв'язком системи двох нормальних рівнянь [48]:

$$\frac{\partial Q(a_0, a_1)}{\partial a_1} = -2 \sum_{i=1}^n (d_i - a_1 p_i - a_0) p_i = 0, \quad (3.9)$$

$$\frac{\partial Q(a_0, a_1)}{\partial a_0} = -2 \sum_{i=1}^n (d_i - a_1 p_i - a_0) = 0$$

Розв'язок цієї системи має вигляд:

$$a_1 = \frac{n \sum_{i=1}^n p_i d_i - \sum_{i=1}^n p_i \sum_{i=1}^n d_i}{n \sum_{i=1}^n p_i^2 - \left(\sum_{i=1}^n p_i \right)^2}, \quad (3.10)$$

$$a_0 = \frac{\sum_{i=1}^n d_i - a_1 \sum_{i=1}^n p_i}{n}$$

Середньоквадратична помилка регресії, знаходиться за формулою:

$$s = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (d_i - y_i)^2}{n - 2}}, \quad (3.11)$$

Коефіцієнт детермінації для даної моделі:

$$R^2 = \frac{\sum_{i=1}^n (y_i - \bar{y})^2}{\sum_{i=1}^n (d_i - \bar{d})^2} \quad (3.12)$$

повинен дорівнювати : $R^2 > 0,75$ – сильний кореляційний зв'язок, $0,36 < R^2 < 0,75$ - кореляційний зв'язок середньої щільності; $R^2 < 0,36$ - кореляційний зв'язок низької щільності [48].

На рис.3.4 і 3.5 наведені результати кореляційно-регресійного аналізу, виконані побудовою трендових кривих, розрахованих з застосуванням програмного забезпечення пакету MICROSOFT EXCEL-2010:

- регресійної нелінійної моделі залежності сумарних обсягів депозитів фізичних осіб в банківській системі України від рівня середнього наявного доходу на 1 жителя України на рік (рис.3.4, 3.5);

- регресійних моделей залежності обсягів щорічних приростів депозитів фізичних осіб в банківській системі України та кредитів, виданих фізичним особам, від рівня середнього наявного доходу на 1 жителя України на рік (рис.3.6).

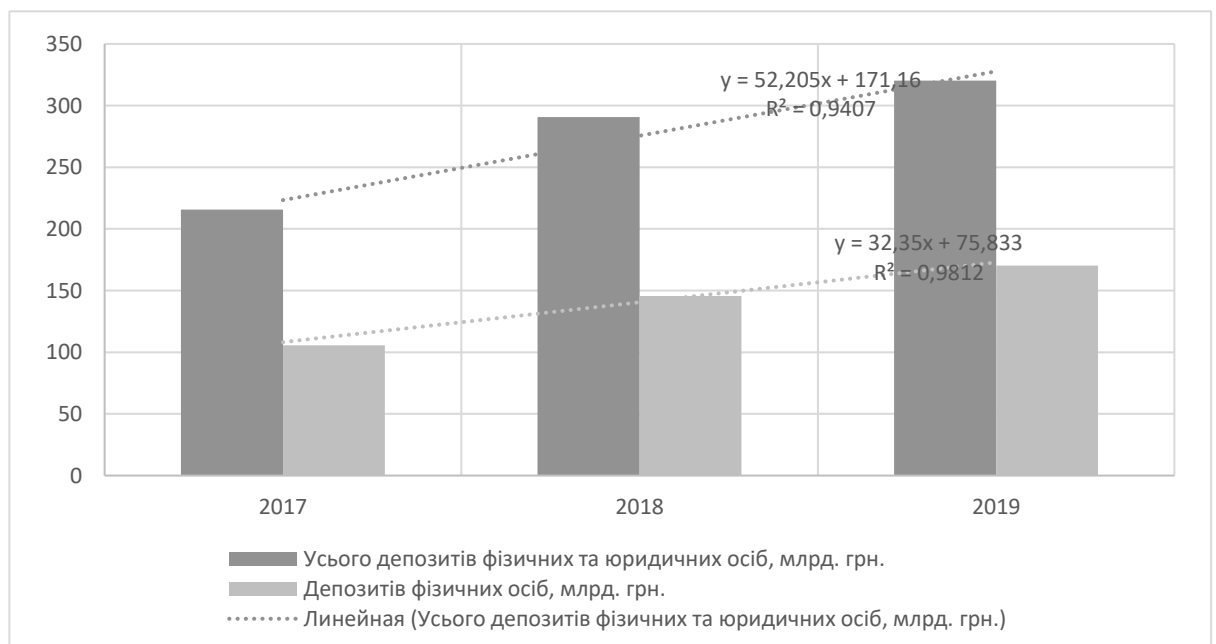

Рис.3.4. Регресійна нелінійна модель залежності сумарних обсягів депозитів фізичних осіб від рівня середнього наявного доходу на 1 мешканця України на рік

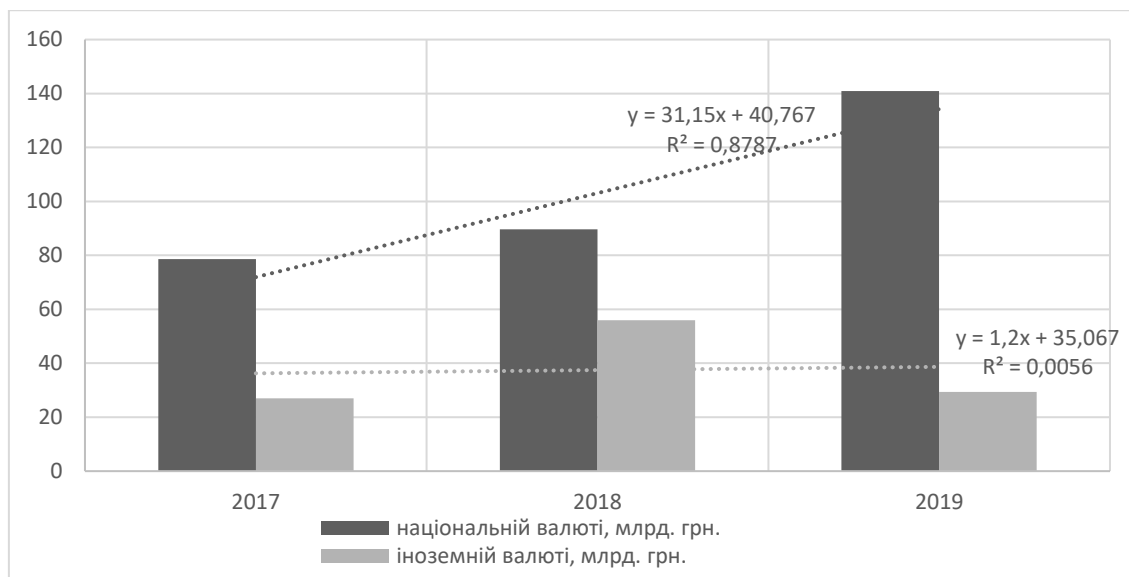

Рис.3.5. Регресійна нелінійна модель залежності сумарних обсягів депозитів фізичних осіб від рівня середнього наявного доходу на 1 мешканця України на рік, в національній і іноземній валютах

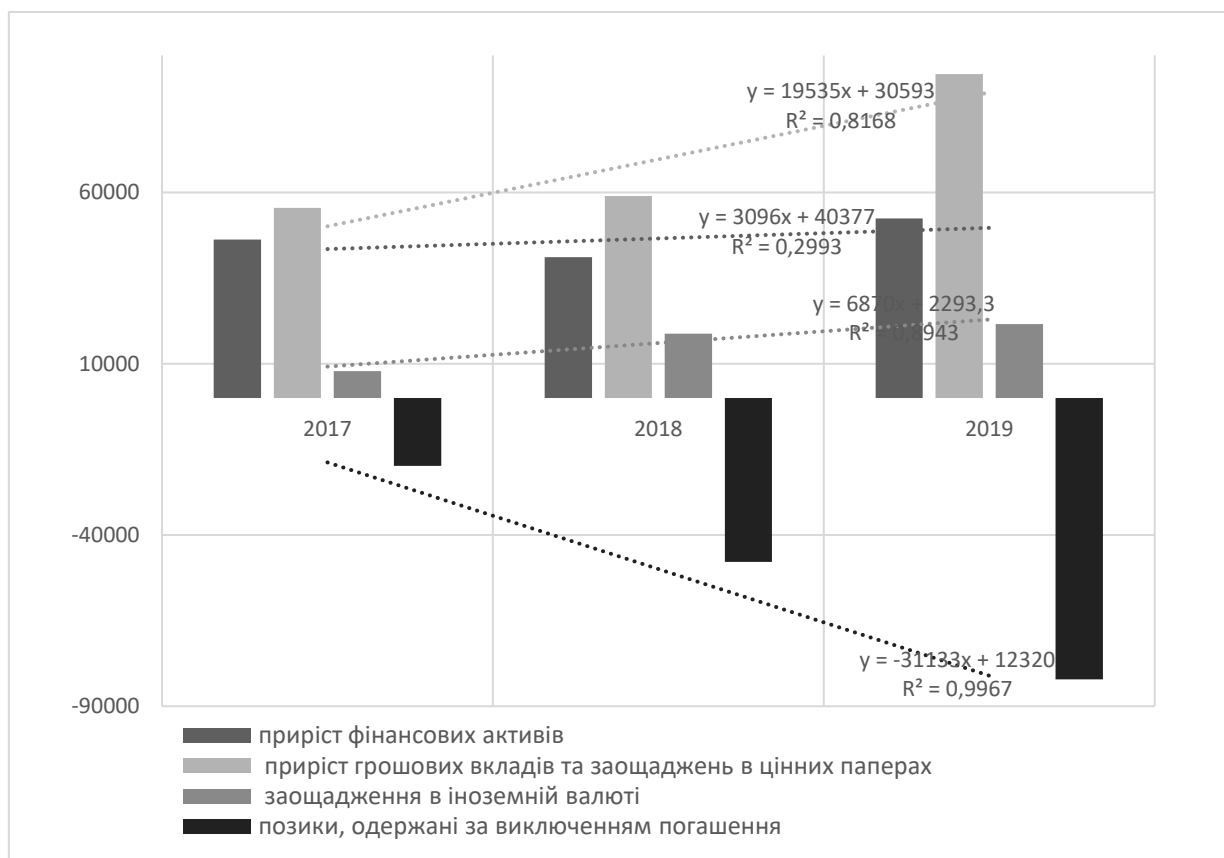

Рис.3.6. Регресійна модель залежності обсягів щорічних приростів депозитів фізичних осіб в банківській системі України та кредитів, виданих фізичним особам, від рівня середнього наявного доходу на 1 мешканця України на рік

Як показують результати аналізу даних рис.3.4 – 3.6, найвищий рівень щільності (найкращий кореляційний зв'язок) між рівнем річного доходу на 1 жителя України та обсягом депозитів в БС України є досягається при нелінійно-зростаючій формі рівняння регресії, що може бути використане для прогнозування майбутнього потоку депозитів населення в банківську систему.

Отримане регресії лінійне рівняння (рис.3.4):

$$Y(\text{млрд. грн.}) = 32,35x - 75833$$

дозволяє розрахувати коефіцієнт чутливості, які дорівнює приросту в банківській системі 32,35 млн. грн. при прирості середнього річного доходу 1 українця в 1грн./рік.

$$K \text{ чутл. збереж} = 32,35 \frac{\text{млн. грн.}}{1 \frac{\text{грн}}{\text{рік}} \times 1 \text{ особу}}$$

Враховуючи рівень населення України в 42,4 млн.чоловік, можна констатувати, що кожні 20 -23 копійки з кожної додатково заробленої 1 грн. річного доходу українця вкладаються в комерційний банк у вигляді депозиту («відкладений попит»). Ризикованість такого заощадження коштів населенням повністю повинна бути гарантована оптимальною політикою активного вкладання отриманих коштів комерційними банками в прибуткові комерційні проекти.

Сутнісний аналіз розглянутих кореляційно-регресійних моделей по досліджуваного АТ «Укрсиббанк» показує:

- найбільш ефективним в депозитній політиці банку з точки зору зростання ROE є підвищення структурної частки поточних депозитів юридичних осіб, що потребує мінімальних витрат на обслуговування операцій (особливо з використанням автоматизованих систем “Клієнт-банк”) та має найменшу ставку витрат (0,5% річних);

- в той же час підвищення структурної частки поточних депозитів фізичних осіб потребує значних витрат на обслуговування операцій з незначними сумами, що потребує значних вкладень на їх автоматизацію (банкомати, POS – термінали), хоч також має найменшу ставку витрат (0,5% річних);

- ефективним в депозитній політиці банку з точки зору зростання ROE є

підвищення структурної частки строкових депозитів юридичних осіб, які мають значні одиничні суми, потребують мінімальних витрат на обслуговування операцій та має ставку депозитних витрат на 1,0 – 1,5 % річних нижче у порівнянні з строковими депозитами фізичних осіб;

Таким чином, політика екстенсивного зростання валюти балансу банку АТ «Укрсиббанк» у 2017 – 2019 роках та розширення його інфраструктури з точки зору акціонерів, для яких єдиним значимим показником ефективності депозитної політики залучення банком коштів юридичних та фізичних осіб є рентабельність статутного капіталу ROE, тобто доходність капіталу, вкладеного в акції банку, - не є ефективною, оскільки разом з політикою впровадження переорієнтації банку з переважно юридичних клієнтів в сторону ощадного банку для фізичних осіб ROE зменшився з рівня 16,2% за 2018 рік до рівня 8,7% за 2019 рік, тобто доходність акцій банку стала практично в 2 рази нижче ринкової доходності інвестиційного капіталу в Україні.

Висновки до розділу 3

1. На нашу думку процентна політика є найефективнішим методом залучення для немалої частини клієнтів в умовах що сформувались на сьогодні, оскільки потенційний вкладник розміщуючи свої вільні кошти на депозитний рахунок в банк, прагне це робити під найвищу % ставку, з метою отримання додаткових коштів. Звісно процентну політику можна вважати ефективним методом залучення клієнтів однак інфляція в країні може значно знизити ефективність даного стимулу до розміщення коштів у банках, обезцінюючи вклади юридичних та фізичних осіб. Тому банки для утримання коштів клієнтів змушені постійно підтримувати процентні ставки на позитивному рівні стосовно темпів інфляції в країні [63].

2. Як показують результати аналізу даних найвищий рівень щільності (найкращий кореляційний зв'язок) між рівнем річного доходу на 1 жителя України та обсягом депозитів в БС України є досягається при нелінійно-зростаючій формі

рівняння регресії, що може бути використане для прогнозування майбутнього потоку депозитів населення в банківську систему.

Доходність капіталу, вкладеного в акції банку, - не є ефективною, оскільки разом з політикою впровадження переорієнтації банку з переважно юридичних клієнтів в сторону ощадного банку для фізичних осіб ROE зменшився з рівня 16,2% за 2017 рік до рівня 8,7% за 2019 рік, тобто дохідність акцій банку стала практично в 2 рази нижче ринкової доходності інвестиційного капіталу в Україні.

ВИСНОВОК

Проведене дипломне дослідження мало метою теоретичне обґрунтування важливості визначення алгоритму управління залученням ресурсів(пасивів) у юридичних та фізичних осіб, розкриттю діючої практики залучення коштів в АТ «Укрсиббанк» а також пошуку напрямків удосконалення розвитку програмних моделей управління оптимальністю структури залучених коштів в комерційному банку.

Для досягнення поставленої мети в дипломній роботі вирішені такі завдання:

- досліджено сутність та класифікацію ресурсної бази комерційного банку, як структурний розподіл коштів на власний капітал, залучені кошти юридичних та фізичних осіб у вигляді поточних та строкових депозитів, запозичені кошти у інших комерційних банків та Національного банку України у вигляді короткострокових та довгострокових кредитів;

- досліджено структуру залучених коштів в АТ «Укрсиббанк» її динаміку у 2017 – 19 роках та порівняльні особливості структур залучених коштів в інших комерційних банках першої групи рейтингу НБУ;

- розглянуто процес функціонування та управління залученими коштами в АТ «Укрсиббанк»

- проведено аналіз діючої практики управління залученими коштами в комерційних банках розвинутих країн світу;

- проведена розробка регресійної багатовимірної математичної моделі розрахунку впливу структури пасивів комерційного банку на рентабельність його роботи;

- на основі розрахунків побудованої моделі запропоновано шляхи удосконалення оптимальної структури залучених коштів в АТ «Укрсиббанк» для підвищення рівня рентабельності роботи банку.

Як показують результати аналізу, досліджуваний банк АТ «Укрсиббанк» станом на 01.01.2020 року займає 4-е місце в банківській системі України по обсягам залучених коштів юридичних осіб (10,786 млрд. грн.) та 5-е місце по обсягам

залучених коштів фізичних осіб (10,172 млрд. грн.), при цьому ці обсяги в 1,5 рази (для коштів юридичних осіб) та в 2,2 рази (для коштів фізичних осіб) менші, ніж у лідера БС України – ПАТ КБ “Приватбанк”.

Порівняння показників відношення залучених коштів до власного капіталу в найбільших банках України станом на 01.01.2020 року показало, що цей показник для АТ «Укрсиббанк» дорівнює 7,81, при рівні показника у лідера БС України ПАТ КБ “Приватбанк” – 6,5 та максимальному значенні в інших банках 1-2 групи рейтингу НБУ до 7,0. Таким чином, потенціал власного капіталу банку в АТ «Укрсиббанк» для залучення коштів юридичних та фізичних осіб використано у максимально високому ступені для БС України, що значно підвищує ризик функціонування банку.

Спільний аналіз дозволив виявити наступні тенденції внутрішнього розвитку АТ «Укрсиббанк» та вплив зовнішнього конкурентного середовища банківської системи України на частку, яку займає банк на ринку банківських капіталів та послуг в Україні.

Так за 2017 – 19 роки у АТ «Укрсиббанк»

а) абсолютний обсяг валюти балансу збільшився з 10,6 млрд. грн. до 26,1 млрд. грн., тобто зріс в 2,46 рази. Але при цьому ринкова частка обсягу валюти балансу банку в загальному обсягу валюти балансу банківської системи України зменшилась з рівня 8,1% у 2017 році до рівня 4,46% у 2019 році, тобто зменшилась в 1,81 рази. В результаті за обсягом валюти балансу банк за 4 роки перемістився з 3 місця в БС України на 6 місце;

б) абсолютний обсяг власного капіталу збільшився з 1,167 млрд. грн. до 2,683 млрд. грн., тобто зріс в 2,3 рази. Але при цьому ринкова частка обсягу власного капіталу банку в загальному обсягу власного капіталу банківської системи України зменшилась з рівня 6,29% у 2014 році до рівня 3,28% у 2017 році, тобто зменшилась в 1,71 рази. В результаті за обсягом власного капіталу банк за 4 роки перемістився з 3 місця в БС України на 6 місце;

в) абсолютний обсяг поточних і строкових депозитів фізичних осіб збільшився з 3,466 млрд. грн. до 10,173 млрд. грн., тобто зріс в 2,93 рази. Але при цьому ринкова частка обсягу поточних і строкових депозитів фізичних осіб в загальному обсягу

поточних і строкових депозитів фізичних осіб банківської системи України зменшилась з рівня 8,51% у 2017 році до рівня 6,3% у 2019 році, тобто зменшилась в 1,35 рази. В результаті за обсягом поточних і строкових депозитів фізичних осіб банк за 4 роки перемістився з 3 місця в БС України на 4 місце;

г) абсолютний обсяг поточних і строкових депозитів юридичних осіб збільшився з 5,599 млрд. грн. до 10,786 млрд. грн., тобто зріс в 1,93 рази. Але при цьому ринкова частка обсягу поточних і строкових депозитів юридичних осіб в загальному обсягу поточних і строкових депозитів юридичних осіб банківської системи України зменшилась з рівня 11,93% у 2017 році до рівня 7,137% у 2019 році, тобто зменшилась в 1,67 рази. В результаті за обсягом поточних і строкових депозитів юридичних осіб банк за 4 роки перемістився з 3 місця в БС України на 6 місце;

д) абсолютний обсяг чистого прибутку банку збільшився з 0,122 млрд. грн. до 0,234 млрд. грн., тобто зріс в 1,92 рази. Але при цьому ринкова частка обсягу чистого прибутку банку в загальному обсягу чистого прибутку банківської системи України зменшилась з рівня 9,31% у 2017 році до рівня 3,64% у 2019 році, тобто зменшилась в 2,55 рази. В результаті за обсягом чистого прибутку банк за 4 роки перемістився з 2 місця в БС України на 7 місце;

е) рентабельність статутного капіталу банку (ROE) за рахунок стратегії капіталізації дивідендів в спеціальному фонді та постійному рівні статутного капіталу збільшилась з рівня 61,11% у 2017 році (5 рейтингове місце) до рівня 117,1% у 2019 році (1 рейтингове місце), тобто зросла в 1,92 рази. Але при цьому рентабельність активів банку (ROA) зменшилась з рівня 1,154% у 2017 році (55 рейтингове місце) до рівня 0,898% у 2019 році (45 рейтингове місце), що, за нормативами НБУ, характеризує банк як низькорентабельний.

Таким чином, фінансовий важіль підвищення рентабельності статутного капіталу за рахунок експлуатації залучених коштів в АТ «Укрсиббанк» працює з високою ефективністю, але є значні резерви росту рентабельності статутного капіталу за рахунок підвищення рентабельності роботи активів банку.

Структура пасивів АТ «Укрсиббанк» у 2017 -2018 роках характеризується

наступними показниками:

1. Структурна частка власного капіталу знаходиться на рівні 9,38% у 2017 році та знижується до рівня 8,94% у 2018 році;

2. Структурна частка запозичених коштів, представлених коштами інших банків та коштами від емісії депозитних сертифікатів, знаходиться:

- для коштів інших банків на рівні 1,14% у 2017 році та підвищується до рівня 2,45% у 2018 році;

- для коштів від емісії депозитних сертифікатів на рівні 0,15% у 2017 році та підвищується до рівня 0,51% у 2018 році;

3. Структурна частка залучених коштів юридичних та фізичних осіб займає основну частину пасивів банку – 88% у 2017 році та 87% у 2018 році.

У 2017 році значно зросла частка довгострокових вкладів фізичних осіб +8,5% за рахунок зниження частки коштів юросіб на вимогу (-5,3%) та частки короткострокових депозитів юросіб (-2,1%).

Аналіз строковості залучених коштів в пасивах АТ «Укрсиббанк» та, окремо, в зобов'язаннях за залученими та запозиченими коштами показав:

- пасиви строковістю більше 10 років представлені власним капіталом у частці 8,97% (2017 рік) від загального обсягу пасивів, при цьому із 2,683 млрд. грн. власного капіталу – 1,998 млрд. грн. вкладено в основні та нематеріальні активи банку, таким чином власний оборотний капітал банку станом на 01.01.2018 року становить 0,685 млрд. грн., тобто 2,63% від обсягу валюти балансу;

- найбільша частка в зобов'язаннях належить нестійкій групі депозитів на вимогу, тобто коштам на поточних рахунках юридичних та фізичних осіб (36,55% від обсягу зобов'язань в пасивах балансу), які є найбільш дешевою депозитною базою банку;

- короткострокові депозити юридичних та фізичних осіб тривалістю від 2 до 92 днів представлені часткою в 14,5% від обсягу зобов'язань в пасивах балансу;

- довгострокові депозити юридичних та фізичних осіб тривалістю від 93 днів до 1 року представлені часткою в 23,96% від обсягу зобов'язань в пасивах балансу;

- інвестиційні довгострокові депозити юридичних та фізичних осіб тривалістю

від 1 року до 10 років представлені часткою в 25,98% від обсягу зобов'язань в пасивах балансу.

Аналіз динаміки показників структури процентних, комісійних та торгівельних доходів в АТ «Укрсиббанк» у 2017 – 2019 роках та процентного спреду та операційної маржі показав, що у 2017 – 2018 роках з підвищенням частки довгострокових депозитів фізичних осіб, які є відносно дорогою депозитною базою, показники операційної маржі та процентного спреду поступово знижуються.

Аналіз динаміки зростання абсолютних обсягів депозитних джерел залучених коштів в АТ «Укрсиббанк» у 2017 – 2019 роках показав, що:

- темп ланцюгового приросту обсягів залучених коштів фізичних осіб з рівня 55,6% у 2019/2017 роках поступово знизився до рівня 33,9% у 2019/2018 роках(базовий темп росту 2018/2017 становить – 293,4%);

- темп ланцюгового приросту обсягів залучених коштів фізичних осіб з рівня 34,5% у 2019/2017 роках різко знизився до рівня 3,3% у 2019/2018 роках та знову зріс до рівня 38,6% у 2019/2017 роках(базовий темп росту 2018/2017 становить – 192,65%);

Таким чином, АТ «Укрсиббанк» поступово переорієнтовує політику традиційного депозитного залучення коштів пасивів в напрямку політики зростання частки запозичення коштів на міжбанківському ринку ресурсів.

Аналіз строковості запозичених коштів показує, що:

- 79,97% коштів банків залучено на термін від 3 до 6 місяців;
- 85,2 % коштів депозитних сертифікатів залучено на строк більше 3 місяців, з них 28,34% залучено на строк від 2 до 3 років;

Аналіз повалютної структури запозичених коштів інших банків показує, що:

- структурна частка запозичених коштів інших банків в доларах США знизилась з рівня 79,6% у 2017 році до 69,2% у 2019 році;

- структурна частка запозичених коштів інших банків в євро зросла з рівня 1,4% у 2016 році до 9,4% у 2017 році, витіснивши долари США;

Ресурсна політика запозичення коштів в АБ «Укргазбанк» характеризується:

- залученням не більше 3,0% недепозитних коштів від валюти пасивів;

- залученням, в основному, середньострокових валютних коштів на міжбанківському ринку для компенсації вимог клієнтів по фінансуванню імпорتنих операцій, при цьому значно зростає використання євро замість доларів США в розрахунках торгового обороту клієнтів банку ;

- залученням середньо- та довгострокових коштів в національній валюті за допомогою депозитних сертифікатів, які відрізняються від депозитних вкладів відсутністю можливості їх дострокового погашення банком.

Порівняльна оцінка цінової конкурентоспроможності АТ «Укрсиббанк» на ринку залучення депозитів в Україні показала, що маркетингова політика пропозиції банківських депозитних послуг АТ «Укрсиббанк» характеризується відносно середнім та низьким рівнями пропонованих ставок депозитних ресурсів – ставок покупки ресурсів:

- в сегменті ринку банківських депозитних послуг конкурентні коефіцієнти привабливості АТ «Укрсиббанк» в середньому становлять 66,62%;

- діапазон коефіцієнтів привабливості для різних видів вкладів знаходиться в діапазоні 40,0% –93,33%, тобто:

- а) доходні ставки депозитів в банку знаходяться в серединих позиціях рейтингу, відповідно, ставки депозитів є непривабливими для клієнтів, але залучені ресурси є відносно “дешевими”, ніж в інших банках;

- б) банк застосовує середній рівень обмежувальних бар’єрів по мінімальній сумі вкладу відносно інших банків конкурентів, тобто є привабливим для клієнтів.

- конкурентні переваги на ринку депозитних послуг в АТ «Укрсиббанк» на сучасному етапі забезпечуються політикою мінімізації ставок залучення депозитів та використання іміджу “надійного” та стабільного банку, як послуги додаткової банківської гарантії повернення депозиту;

- як показує аналіз, аналогічну стратегію використовує і самий великий банк України – ПАТ КБ “Приватбанк” , який також вдало використовує психологію вкладників після скандального банкрутства великих комерційних банків Києва, Дніпропетровська та інших.

Депозитна політика зниження вартості залучених коштів фізичних та

юридичних осіб за рахунок зниження ставок залучення коштів в АТ «Укрсиббанк» привела в умовах жорсткої конкуренції на ринку залучення ресурсів в банківській системі України до зниження темпів зростання депозитної бази залучених коштів у 2019 році та до різкого зростання недепозитної бази запозичених коштів з міжбанківського ринку.

В проектній частині дипломної роботи на основі кореляційно-регресійного аналізу побудовані:

- регресійна лінійна та нелінійна моделі залежності сумарних обсягів депозитів фізичних осіб в банківській системі України від рівня середнього наявного доходу на 1 жителя України на рік;

- регресійні моделі залежності обсягів щорічних приростів депозитів фізичних осіб в банківській системі України та кредитів, виданих фізичним особам, від рівня середнього наявного доходу на 1 жителя України на рік.

Як показали результати, найвищий рівень щільності (найкращий кореляційний зв'язок) між рівнем річного доходу на 1 жителя України та обсягом депозитів в БС України є досягається при нелінійно-зростаючій формі рівняння регресії, що може бути використане для прогнозування майбутнього потоку депозитів населення в банківську систему.

Отримані регресійні рівняння дозволили розрахувати коефіцієнт чутливості, який дорівнює приросту в банківській системі 8,15 млн. грн. при рості середнього річного доходу 1 українця в 1грн./рік.

Враховуючи рівень населення України в 42,4 млн. чоловік, можна констатувати, що кожні 20 -25 копійок з кожної додатково заробленої 1 грн. річного доходу українця вкладаються в комерційний банк у вигляді депозиту («відкладений попит»). Ризикованість такого заощадження коштів населенням повністю повинна бути гарантована оптимальною політикою активного вкладання отриманих коштів комерційними банками в прибуткові комерційні проекти.

В той же час, звертає на себе увагу нелінійно зростаючий потік споживчих кредитів фізичним особам, приріст яких у 2019 році досяг 65% від приросту депозитів фізичних осіб в банківську систему, тобто банківська система змінює стратегію на

використання «невідкладеного попиту» частини населення, яка має високі поточні доходи та може сплачувати відсотки:

- з традиційної стратегії залучення депозитів населення та кредитування за рахунок цих коштів комерційних проектів юридичних осіб;

- до “прибуткової” стратегії залучення “дорогих” депозитів населення та кредитування за рахунок цих коштів споживчих проектів населення з підвищеними “прихованими” відсотками (страхування та інш.).

В проектній частині дипломної роботи запропоновані перспективні інструменти управління залученими коштами, які застосовуються у банках розвинутих країн світу, тобто:

- комплексне управління залученими коштами (пасивами) та активами з точки зору процентної маржі та ризику процентної маржі, пов’язаного з динамікою ставок на пасиви (ресурси) та невідповідною динамікою ставок на кредити (активи), а також часових розривів (гепів) у строках залучення пасивів (ресурсів) та строках розміщення активів;

- інструментарій управління оптимальною структурою залучених коштів з точки зору максимізації рентабельності роботи банку у вигляді кореляційно-регресійної моделі.

Порівняльний аналіз ефективності управління часовими геп-розривами в короткострокових активах та пасивах в АТ «Укрсиббанк» станом на 01.01.2019 року та на 01.01.2020 року показав, що для короткострокових активів та пасивів часткові (в періодах) гепи (розрив між активами та пасивами) та кумулятивний геп мають від’ємний характер, тобто управління пасивами та активами, начебто, спрямоване на прогноз зниження відсоткових ставок на пасиви та активи в короткостроковому періоді. При цьому у 2017 році величина кумулятивного від’ємного гепу для короткострокових періодів зростає практично в 10 разів за рахунок стратегії роботи в діапазоні строків активів та пасивів від 1 до 31 дня (“короткі гроші”).

Порівняльний аналіз ефективності управління часовими геп-розривами в довгострокових активах та пасивах в АТ «Укрсиббанк» станом на 01.01.2019 року та на 01.01.2020 року показує, що для довгострокових активів та пасивів часткові (в

періодах) геви (розрив між активами та пасивами) та кумулятивний геп мають додатний характер, тобто управління пасивами та активами, начебто, спрямоване на прогноз підвищення відсоткових ставок на пасиви та активи в довгостроковому періоді. При цьому у 2018 році величина кумулятивного від'ємного гепу для довгострокових періодів зростає практично в 4 рази за рахунок стратегії роботи в діапазоні строків активів та пасивів більше 365 днів (“довгі гроші”).

Аналіз структури активів та пасивів в АТ «Укрсиббанк», в той же час показує, що довгострокові кредити (строк більше 365 днів) у 2017 – 2018 роках зросли за рахунок масового іпотечного кредитування фізичних осіб, а пасивна база залучених ресурсів має, в основному, короткостроковий характер.

Таким чином, проведений аналіз показав, що менеджменту управління активами та пасивами в АТ «Укрсиббанк» необхідна більш досконала модель управління активами та пасивами для приведення структури залучених коштів в більш оптимальний діапазон з точки зору максимізації рентабельності статутного капіталу (дивідендна дохідність).

Отримані регресійні рівняння можуть бути використані для якісного аналізу депозитної політики банку, тобто оцінки впливу структури активів та пасивів на рентабельність статутного капіталу банку ROE. При цьому найбільш цінним методологічним підходом до описаного процесу моделювання для менеджменту банку є використання інформації не тільки по власному банку, а з допомогою нормованого приведення масштабів банків – також і інформації по іншим банкам банківської системи України.

Таким чином, політика екстенсивного зростання валюти балансу банку АТ «Укрсиббанк» у 2017 – 2019 роках та розширення його інфраструктури з точки зору акціонерів, для яких єдиним значимим показником ефективності депозитної політики залучення банком коштів юридичних та фізичних осіб є рентабельність статутного капіталу ROE, тобто доходність капіталу, вкладеного в акції банку, - не є ефективною, оскільки разом з політикою впровадження переорієнтації банку з переважно юридичних клієнтів в сторону ощадного банку для фізичних осіб ROE зменшився з рівня 16,2% за 2018 рік до рівня 8,7% за 2019 рік, тобто доходність акцій

банку стала практично в 2 рази нижче ринкової доходності інвестиційного капіталу в Україні.

Практична цінність отриманих результатів дипломного дослідження полягає в наданні службі депозитного менеджменту АТ «Укрсиббанк» нових комплексних рішень та підходів по аналізу ефективності політики застосування фінансового важеля зростання рентабельності статутного капіталу за рахунок залучених та запозичених коштів юридичних та фізичних осіб, які доцільно застосувати для корегування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс]: Закону України від 07.12.2000 № 2121-III. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121-14> – Назва з домашньої сторінки Інтернет.
2. Про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів: Положення НБУ від 08.09.2011 № 306. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1203-11> – Назва з домашньої сторінки Інтернет.
3. Про порядок регулювання діяльності банків в Україні [Електронний ресурс]: Інструкція НБУ від 28.08.2001 № 368. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01> – Назва з домашньої сторінки Інтернет.
4. Методичні вказівки з інспектування банків "Система оцінки ризиків" // Постанова Правління НБУ від 15.03.2004 № 104.
5. Методичні рекомендації щодо організації та функціонування систем ризик- менеджменту в банках України // Постанова Правління Національного банку України від 02.08.2004 № 361
6. Правила бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України // Постанова Правління Національного банку України від 18 червня 2003 року №255 // Законодавчо-довідкова система законодавства України WWW.LIGA-ZAKON.COM.UA , квітень 2017 року
7. Положення про регулювання Національним банком України ліквідності банків України // Постанова Правління Національного банку України від 26 вересня 2006 року № 378. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01> – Назва з домашньої сторінки Інтернет.
8. Постанова НБУ № 104 Методичних вказівок з інспектування банків [Електронний ресурс]: «Система оцінки ризиків» від 15.03.2004 – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0104500-04> – Назва з домашньої сторінки Інтернет.
9. Положення про порядок здійснення банками України вкладних (деPOSITНИХ) операцій з юридичними і фізичними особами // Постанова Правління

Національного банку України від 3 грудня 2003 року №516 (Із змінами і доповненнями, внесеними постановою Правління Національного банку України від 15 вересня 2004 року № 437)

10. Положення про порядок видачі банкам банківських ліцензій, письмових дозволів та ліцензій на виконання окремих операцій //Постанова Правління Національного банку України від 17 липня 2001 року № 275 (Із змінами і доповненнями, внесеними постановами Правління Національного банку України станом від 12 жовтня 2005 року № 373)

11. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України та Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України // Постанова Правління Національного банку України від 17 червня 2004 року № 280 (Із змінами і доповненнями, внесеними постановами Правління Національного банку України станом від 6 березня 2006 року № 76)

12. Постанова № 23 від 25.01.2012 Про затвердження Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0231-12> – Назва з домашньої сторінки Інтернет.

13. Положення про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків. Затверджено постановою Правління Національного банку України від 6 липня 2000 р., № 279. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>

14. Про затвердження Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України //Постанова Правління Національного банку України від 7 грудня 2004 року № 598 (Із змінами і доповненнями, внесеними постановами Правління Національного банку України від 21 грудня 2005 року № 484)

15. Про внесення змін до Методики розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні // ПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА від 11 квітня 2005 року № 125(Із змінами і

доповненнями, внесеними постановою Правління Національного банку України від 22 грудня 2005 року № 493)

16. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні // Постанова Правління Національного банку України від 28 серпня 2001 року № 368 (Із змінами і доповненнями, внесеними постановами Правління Національного банку України станом від 19 лютого 2007 року № 52)

17. Про розподіл банків на групи // НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ КОМІСІЯ З ПИТАНЬ НАГЛЯДУ ТА РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ, РІШЕННЯ від 25 грудня 2006 року № 364

18. Про встановлення мінімального розміру регулятивного капіталу банків у гривнях // ПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА від 15 лютого 2006 року № 50

19. Про затвердження Правил організації статистичної звітності, що подається до Національного банку України [Електронний ресурс]: Інструкція НБУ від 07.03.2003 № 353/7674 – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0353-03> – Назва з домашньої сторінки Інтернет.

20. Арбузов, С.Г. Банківська енциклопедія [Текст] / С.Г. Арбузов, Ю.В. Колобов, В.І. Міщенко, С.В. Науменкова. – К.: Центр наукових досліджень Національного банку України: Знання, 2011. – 504 с. – ISBN 978-966-344-923-2.

21. Банківські операції: підручник – 3-тє вид., перероб. і доп. / [А. М. Мороз, М. І. Савлук, М. Ф. Пуховкіна та ін.]; за заг. ред. д-ра економ. наук, проф. А. М. Мороза. – К.: КНЕУ, 2008. – 608 с.

22. Бех, М.С. Банківське кредитування України в умовах світової фінансової кризи // Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка». – 2011. - №7. – С. 73-78

23. Білецька, К. В. Менеджмент банку [Текст]: Навчальний посібник / К. В. Білецька. - К.: КНЕУ, 2008. - 450 с.

24. Бобиль В. Сек'юритизація банківських активів у контексті управління портфельним кредитним ризиком / В. Бобиль, М. Соловей // Вісник НБУ. Серія: Фінансовий ринок. – 2010. – № 1. – С. 22–25

25. Болгар Т. М. Управління проблемними кредитами вітчизняних банків у сучасних умовах господарювання / Болгар Т. М. // БІЗНЕСІНФОРМ № 1 '2014 С. 248-255
26. Бугель, Ю. Напрями удосконалення сучасних методів управління банківським кредитним портфелем / Ю.Бугель // Галицький економічний вісник. – 2010. – №2 (27). – С.157 –163.
27. Васюренко, О.В. Інструментарій аналізу в системі кредитного ризик-менеджменту: монографія / О.В. Васюренко, В.Ю. Подчесова. – К.: УБС НБУ, 2010. – 191с.
28. Васюренко, О.В. Сучасні концепції управління кредитним ризиком банку / О.В. Васюренко, В.Ю. Подчесова // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – №1(115). – С. 170-177.
29. Владичин У. В. Банківське кредитування: Навчальний посібник / За ред. д.е.н., проф. С. К. Реверчука. – К.: Атіка, 2008. – 648 с.
30. Вовк, Я. В. Кредитування і контроль [Текст] : навч. посіб. / Я. В. Вовк, О. В. Хмеленко. — К. : Знання, 2008. — 463 с.
31. Герасименко Р. Проблемні позики та прогнозування їх частки в кредитному портфелі банку / Р. Герасименко, М. Дегтярьова // Вісник НБУ. – 2012. – №4. – С. 40 – 46.
32. Герасимович, А.М. ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана". Аналіз банківської діяльності [Текст] : підручник. - К. : КНЕУ, 2010. - 600 с.
33. Герасимович, А.М. Система показників, що визначають ефективність управління кредитним портфелем банку / А.М. Герасимович, І.А. Герасимович, Н.А. Морозова - Герасимович // Вісник ЖДТУ. - 2010. №3(53)
34. Дараган, В. Аналіз кредитоспроможності банків-контрагентів- цільова функція управління на ринку міжбанківського кредитування [Текст] / В. Дараган // Формування ринкових відносин в Україні. — 2012. — № 2. — С. 10-14.
35. Деньги, банковское дело и денежно-кредитная политика [Текст] : пер. с англ. / Э. Дж. Долан, К. Д. Кэмпбелл, Р. Дж. Кэмпбелл. - СПб. : Санкт-Петербург оркестр, 1994. - 496 с.

36. Дзюблюк, О. В. Банківські операції: Підручник / За ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюблюка. - Тернопіль: Вид-во ТНЕУ «Економічна думка», 2009. - 696 с.
37. Добровольська, О. Методи оцінки якості кредитного портфеля комерційного банку [Текст] / О. Добровольська, К. Новікова // Фондовый рынок. — 2009. — № 14. — С. 16-22.
38. Дроб'язко, А. Аналіз монополізації та регіональний перерозподіл ринків депозитів і кредитів фізичних осіб в Україні в умовах фінансової кризи [Текст] / А. Дроб'язко // Банківська справа. — 2010. — № 1. — С. 32-41.
39. Ермаков, С.Л. Математические методы оптимального управления кредитным портфелем [Текст] / С.Л. Ермаков // Финансовый менеджмент. — 2011. — № 2. — С. 7-14.
40. Карагодова, О.О. Проблеми оптимізації структури кредитного портфеля комерційного банку [Текст] / О. О. Карагодова, Л. Распутна // Банківська справа. — 2012. — № 2. — С.40-42.
41. Квасницька Р.С. Використання механізму сек'юритизації для забезпечення фінансової стійкості та безпеки банків / Р.С. Квасницька // Сталий розвиток економіки. Серія: Фінансово-кредитна система. — 2009. — С. 145–148
42. Колісник М. Проблеми та перспективи функціонування бюро кредитних історій України / М. Колісник, О. Кобилецька // Науковий вісник НЛТУ України. — 2011. — № 19.2. — С. 208 – 219.
43. Коцовська Р.Р., Павлишин О.П., Хміль Л.М. Банківські операції: Навчальний посібник. - К.: Товариство "Знання", КОО, 2010 року. — 390 с.
44. Кушнір М.В., Формування напрямів удосконалення управління кредитною діяльністю за допомогою SWOT-аналізу / Кушнір М.В // Вісник Львівського університету - Серія економічна – №51 – 2014.
45. Лаврушин, О.И. Современный подход к формированию оптимального кредитного портфеля [Текст] / И.О. Лаврушин // Банковские технологии. — 2009. — № 11. — С. 52–65.
46. Лагутін В. Д. Кредитування: теорія і практика: Навчальний посібник — 3-тє вид., перероб. і доп. — К.: Товариство "Знання", КОО, 2002 року. — 215 с.

47. Лобода, Д.Л. Сек`юритизація як спосіб зниження ризиків кредитного портфеля банку [Текст] / Д.Л. Лобода // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. 2007 – № 21. – С.320-328.
48. Манєров, Г.М. Удосконалення управління кредитним портфелем комерційного банку в умовах фінансово-економічної кризи / Г.М. Манєров // Науково-технічний збірник №108/ М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ "Донецький національний технічний університет" – 2013 С. 50-54
49. Молдавська О. В., Демиденко А. В. Статистична оцінка якості кредитної діяльності банків України / Молдавська О. В. // Проблеми економіки № 3, – 2013. – С . 282-287
50. Нікітін, А.В. Маркетинг у банку [Текст]: Навчальний посібник. - К.: КНЕУ, 2006. - 431 с.
51. Облік і аудит у банках: Підручник / А.М. Герасимович, Л.М. Кіндрацька, Т.В. Кривов'яз. – К.: КНЕУ, 2004. – 536 с.
52. Ольшаный А. И. Банковское кредитование: российский и зарубежный опыт / А. И. Ольшаный. – М. : РДЛ, 2006. – 365 с.
53. Основні напрямки розширення операцій банків з кредитно-розрахункового обслуговування клієнтів в умовах кризових явищ в економіці [Електронний ресурс] / О. Малахова // Галицький економічний вісник. – 2012. – № 26(1). – С. 127 – 135. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Gev/2010_1/finance_and_credit_support/021.pdf
54. Остапишин, Т. П. Кредитний моніторинг: врахування фактору кризи / Т. П. Остапишин, Н. Л. Островська // Фінанси, облік і аудит [Електронний ресурс] : зб. наук. праць / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана"; відп. ред. А. М. Мороз. – К.: КНЕУ, 2011. – Вип. 17.
55. Оцінка кредитоспроможності та інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання : монографія / А. О. Єпіфанов, Н. А. Дехтяр, Т. М. Мельник та ін.; за ред. докт. екон. наук А. О. Єпіфанова. – Суми : УАБС НБУ, 2007. – 286 с.

56. Панова, Г.С. Напрями вдосконалення роботи банків України з проблемними активами в посткризовий період [Текст] / Г.С. Панова // Вісник Національного банку України. – 2010. – № 4. – С. 35–46.
57. Пересада А. А., Майорова Т. В. Інвестиційне кредитування: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2002. — 271 с.
58. Прийдун Л. Оцінка зарубіжного досвіду мінімізації рівня проблемної заборгованості у кредитних операціях банків / Л. Прийдун // Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. – 2011. – № 16. – С. 201 – 209.
59. Примостка, Л.О. Фінансовий менеджмент у банку: Підручник. — 2-е вид., доп. і перероб. — К.: КНЕУ. 2004. — 468 с.
60. Рогальська Н.Г., Стратегічний розвиток кредитно-інвестиційної діяльності комерційних банків України / Рогальська Н.Г // Вісник КНУ ім. Т. Шевченка. Економіка / – вип. 10 (151) – 2013 – С. 112-114
61. Рогожнікова, Н.В. Аналіз стану та динаміки кредитної діяльності банків України / Н.В. Рогожнікова // Фінансовий простір. – 2012. – №1(5). – С.30-34.
62. Руднева С. О. Аналіз якості та ефективності управління кредитним портфелем банків України / Руднева С. О. // БІЗНЕСІНФОРМ № 2, 2014 С. 43-49
63. Сало І. В. Фінансовий менеджмент банку: навч. посіб. / І. В. Сало, О. А. Криклій. – Суми: ВТД "Університетська книга", 2007. – 314 с.
64. Синки Дж. мл. Управление финансами в коммерческих банках / Дж. Синки мл. [Текст] – М.: Catallaxy, 1994. – 820 с.
65. Сирота В.С. Реструктуризація позик як ефективний інструмент управління проблемними активами / В.С. Сирота // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2012. – № 3 (12). – С. 207-210.
66. Стешенко О.Д. Управління кредитним портфелем комерційного банку / Стешенко О.Д. // Вісник економіки транспорту і промисловості № 42 – 2013 – С. 19
67. Тридід, О. В. Концептуальні засади формування організаційно – економічного механізму управління банком / О. В. Тридід, В. Я. Вовк // Фінанси України. – 2010. – № 1. – С. 98–107 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>.

68. Управління ризиками банків [Текст] : монографія у 2 томах.Т. 1: Управління ризиками базових банківських операцій / [А. О. Єпіфанов, Т. А. Васильєва, С. М. Козьменко та ін.] / за ред. д-ра екон. наук, проф. А. О. Єпіфанова і д-ра екон. наук, проф.Т. А. Васильєвої. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2012. – 283с.
69. Феникс, Р. де, Певерелли Р. Финансовые услуги: перезагрузка / Регги де Феникс, Роджер Певерелли ; пер. с англ. Павла Миронова. — М.: Манн, Иванов и Фербер, 2012. — 384 с.
70. Фуканчик І.І., Якімова А.М. Оптимізація активних операцій банку // ДПТ. – 2009. – С.231 – 235
71. Харевич А.С. Ринок банківських кредитів, його розвиток та оцінка / Харевич А. С. // ДВНЗ КНЕУ ім. В. Гетьмана Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова. – 2013. – Т. 18 Вип. 2/1 С. 192-196
72. Чуб, П.М. Проблеми управління кредитними портфелями комерційних банків України [Текст] / П. М. Чуб // Стратегія економічного розвитку України: Науковий збірник. 2007 – №.5. – С.309-312.
73. Ширинская Е. Б. Операции коммерческих банков: отечественный и зарубежный опыт / Е. Б. Ширинская. – М. : Финансы и статистика, 2010. – 407 с.
74. Офіційний Інтернет-сайт НБУ – [НТТР://www.bank.gov.ua](http://www.bank.gov.ua)
75. Офіційний Інтернет-сайт Асоціації банків України – [НТТР://WWW.AUB.COM.UA](http://WWW.AUB.COM.UA)
76. Офіційний Інтернет-сайт Державного комітета статистики України - <http://www.ukrstat.gov.ua/>, 2007
77. Bohn, J.R., Stein, R.M. Active Credit Portfolio Management in Practice [Текст]/ J.R.Bohn, R.M.Stein. – Hoboken, New Jersey: Wiley & Sons Inc., 2009. – 610 p.

ДОДАТКИ

Звіт про фінансовий стан (Баланс)

на 31.12.2019 року

(тис.грн.)

Найменування статті	Примітки	Звітний період	Попередній період
1	2	3	4
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	1000	0	0
Кошти обов'язкових резервів банку в Національному банку України	1010	0	0
Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	1020	0	0
Кошти в інших банках	1030	0	0
Кредити та заборгованість клієнтів	1040	0	0
Цінні папери в портфелі банку на продаж	1050	0	0
Цінні папери в портфелі банку до погашення	1060	0	0
Інвестиції в асоційовані/асоційовані та дочірні компанії	1070	0	0
Інвестиційна нерухомість	1080	4	172
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	1090	0	0
Відстрочений податковий актив	1100	0	0
Гудвіл	1110	0	0
Основні засоби та нематеріальні активи	1120	0	0
Інші фінансові активи	1130	0	0
Інші активи	1140	0	0
Необоротні активи, утримувані для продажу, та активи групи вибуття	1150	0	0
Активи – опис додаткових статей статей та зміст їх показників	1990	Грошові кошти в касі Примітка №7:2190833,2332174;Кошти в Національному банку України та обов'язкові резерви Примітка №7:3135959,2458291;Кошти в інших фінансових установах за амортизованою вартістю Примітка №8:10141451,12312124;Дериватива и Примітка №26:20577,12402;Кредити та заборгованість клієнтів за амортизованою вартістю Примітка №9:21371168,26137962;Цінні папери та інвестиції в асоційовані і дочірні компанії Примітка №10:13333834,5506794;Майно та обладнання Примітка №11:1249192,1218782;Нематеріальні активи Примітка №11:521649,475095;Відстрочені податкові активи та передоплати з поточного податку на прибуток Примітка №22:609829,445227;Інвестиція в	

Звіт про фінансову діяльність за період з 01.01.2020 по 31.03.2020			
Примітка №13:622724,984784			
Активи – усього за додатковими статтями	1990	53 197 216	52 012 916
Усього активів	1999	53 197 220	52 013 088
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків	2000	0	0
Кошти клієнтів	2010	45 424 255	41 115 607
Фінансові зобов'язання, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	2020	0	0
Воргові цінні папери, емітовані банком	2030	0	0
Інші залучені кошти	2040	0	0
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	2050	0	0
Відстрочені податкові зобов'язання	2060	0	0
Резерви за зобов'язаннями	2070	0	0
Інші фінансові зобов'язання	2080	0	0
Інші зобов'язання	2090	740 023	1 091 945
Субординований борг	2100	249 348	3 066 893
Зобов'язання групи вибуття	2110	0	0
Зобов'язання – опис додаткових статей статей та вміст їх показників	2990	Заборгованість перед іншими фінансовими установами за амортизованою вартістю:3979,5927(Деривативи Примітка №26:702,7387)	
Зобов'язання – усього за додатковими статтями	2990	4 681	13 314
Усього зобов'язань	2999	46 418 307	45 287 759
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	3000	5 069 262	5 069 262
Вмісльні різниці	3010	0	0
Незареєстрований статутний капітал	3020	0	0
Інший додатковий капітал	3030	0	0
Резерви та інші фонди банку	3040	0	0
Резерви переоцінки	3050	0	0
Нерозподілений прибуток (непокривий збиток)	3060	898 422	844 838
Власний капітал – опис додаткових статей статей та вміст їх показників	3490	Емісійний дохід Примітка №14:111,1229	
Власний капітал – усього за додатковими статтями	3490	811 229	811 229
Неконтрольована частка	3500	0	0
Усього власного капіталу	3999	6 778 913	6 725 329
Усього зобов'язань та власного капіталу	9999	53 197 220	52 013 088

Примітка: Згідно Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України Банк має право вносити зміни до форм фінансової звітності та приєднувати до них відповідно до вимог МСФЗ з метою забезпечення достовірності, зрозумілою інформацією згідно до вимог МСФЗ, наприклад шляхом: увалення додаткових рідких, заголовків та проміжних відступів за окремими розділами згідно з припущенням суттєвості такий, що окремі навання інформації у фінансовій звітності відносять її прозорість та ясність, розкриття суттєвої інформації як окремої статті фінансової звітності, створення додаткових приміток, розділення окремих статей у разі несуттєвості обсягу певних операцій із сумами, подібними за економічною сутністю чи у випадках, виключення статей фінансової звітності з нульовими показниками за поточний та попередній періоди

Завтверджено до вилучення та підписано

26.03.2020

О.В.Воробіш (044) 585.01 37
Головний виконавчий, номер телефону)

Керівник

Головний бухгалтер

А.Б. Кашперук

(підпис, ініціали, прізвище)

Г.П. Олещанська

(підпис, ініціали, прізвище)

Звіт про прибутки і збитки та інший сукупний дохід (Звіт про фінансові результати)
за 2019 рік

(тис.грн.)

Найменування статті	Примітки	Звітний період	Попередній період
1	2	3	4
Процентні доходи	1000	5 236 310	4 584 242
Процентні витрати	1005	-1 030 141	-705 709
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати)	1010	0	0
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення кредитів та заборгованості клієнтів, коштів в інших банках	1020	0	0
Чистий процентний дохід (Чисті процентні витрати) після створення резерву під знецінення кредитів та заборгованості клієнтів, коштів в інших банках	1030	0	0
Комісійні доходи	1040	2 304 140	2 148 021
Комісійні витрати	1045	-567 150	-523 440
Результат від операцій з фінансовими інструментами, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	1050	0	0
Результат від операцій з хеджування справедливої вартості	1060	0	0
Результат від продажу цінних паперів у портфелі банку на продаж	1070	0	0
Результат від операцій з іноземною валютою	1080	0	0
Результат від переоцінки іноземної валюти	1090	0	0
Результат від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості	1100	0	0
Доходи/(витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова	1110	0	0
Витрати/(доходи), які виникають під час первісного визнання фінансових зобов'язань за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова	1120	0	0
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення дебіторської заборгованості та інших фінансових активів	1130	0	0
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення цінних паперів у портфелі банку на продаж	1140	0	0
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення цінних паперів у портфелі банку до погашення	1150	0	0
Чисте (збільшення) зменшення резервів за зобов'язаннями	1160	0	0
Інші операційні доходи	1170	0	0
Адміністративні та інші операційні витрати	1180	-1 074 502	-992 647
Частка в прибутку/(збитку) асоційованих компаній	1190	0	0
Додаткові статті (доходи) – опис статей та вміст показників	1390		

Додаткові статті (доходи) – усього за додатковими статтями	1390	0	0
Додаткові статті (витрати) – опис статей та вміст показників	1395		
Додаткові статті (витрати) - усього за додатковими статтями	1395	0	0
Прибуток/(збиток) до оподаткування	1500	2 871 200	3 168 319
Витрати на податок на прибуток	1510	-290 752	-508 462
Прибуток/(збиток) від діяльності, що триває	1520	0	0
Прибуток/(збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	1530	0	0
Прибуток/(збиток) за рік	1999	0	0
ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД:			
СТАТТІ, ЩО НЕ БУДУТЬ РЕКЛАСИФІКОВАНІ В ПРИБУТОК ЧИ ЗБИТОК:			
Переоцінка основних засобів та нематеріальних активів	2000	0	0
Частка іншого сукупного прибутку асоційованої компанії	2040	0	0
Додаткові статті (сукупні доходи) - опис статей та вміст показників	2190		
Додаткові статті (сукупні доходи) – усього за додатковими статтями	2190	0	0
Додаткові статті (сукупні витрати) - опис статей та вміст показників	2195		
Додаткові статті (сукупні витрати) – усього за додатковими статтями	2195	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний із статтями іншого сукупного доходу, що не буде рекласифікований у прибуток чи збиток	2250	0	0
Інший сукупний дохід, що не буде рекласифікований у прибуток чи збиток після оподаткування	2360	0	0
СТАТТІ, ЩО БУДУТЬ РЕКЛАСИФІКОВАНІ В ПРИБУТОК ЧИ ЗБИТОК:			
Переоцінка цінних паперів у портфелі банку на продаж	2510	0	0
Результат переоцінки за операціями з хеджування грошових потоків	2520	0	0
Накопичені курсові різниці від перерахунку у валюту подання звітності	2530	0	0
Частка іншого сукупного прибутку асоційованої компанії	2540	0	0
Додаткові статті (сукупні доходи) - опис статей та вміст показників	2690		
Додаткові статті (сукупні доходи) – усього за додатковими статтями	2690	0	0
Додаткові статті (сукупні витрати) - опис статей та вміст показників	2695		
Додаткові статті (сукупні витрати) усього за додатковими статтями	2695	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний із статтями, іншого сукупного доходу, що буде рекласифікований у прибуток чи збиток	2750	0	0
Інший сукупний дохід, що буде рекласифікований в прибуток чи збиток після оподаткування	2860	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2900	0	0

Усього сукупного доходу за рік	2999	2 580 448	2 659 857
Прибуток (збиток), що належить:			
власникам банку	3010	0	0
неконтрольованій частці	3020	0	0
Усього сукупного доходу, що належить:			
власникам банку	3210	0	0
неконтрольованій частці	3220	0	0
Прибуток/(збиток) на акцію від діяльності, що триває:			
чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію	4110	0,00000	0,00000
скоригований чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію	4120	0,00000	0,00000
Прибуток/(збиток) на акцію від припиненої діяльності:			
чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію	4210	0,00000	0,00000
скоригований чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію	4220	0,00000	0,00000
Прибуток/(збиток) на акцію, що належить власникам банку:			
чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію за рік	4310	0,00000	0,00000
скоригований чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію за рік	4320	0,00000	0,00000

Примітки: Згідно "Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України" Банк має право вносити зміни до форм фінансової звітності та приміток до них відповідно до вимог МСФЗ з метою забезпечення доречною, достовірною, зрозумілою інформацією відповідно до вимог МСФЗ, наприклад шляхом: уведення додаткових рядків, заголовків та проміжних підсумків за операціями, розмір яких згідно з принципом суттєвості такий, що окреме надання інформації у фінансовій звітності підвищить її прозорість та якість; розкриття суттєвої інформації як окремої статті фінансової звітності; створення додаткових приміток; об'єднання окремих статей у разі несуттєвості обсягу певних операцій із сумами, подібними за економічною сутністю чи функціями; виключення статей фінансової звітності з нульовими показниками за поточний та попередній періоди.

Надасмо повне найменування додаткових статей по яких не було можливості внести у таблицю до звіту:
Найменування статті / Примітки / За 12 місяців 2019 р. / За 12 місяців 2018 р.

Чистий прибуток від переоцінки іноземної валюти, торгових операцій з іноземною валютою та деривативів/ Примітка 26/ 566 811 тис.грн. / 484 967 тис.грн.

Чистий прибуток від цінних паперів та інвестицій, які оцінюються за справедливою вартістю, із відображенням переоцінки у складі прибутку або збитку / 7 167 тис.грн. / 37 тис.грн.

Чистий збиток від іншої діяльності / (79 300) тис.грн. / (3 872) тис.грн.

Зменшення корисності активів, утримуваних для продажу Примітка 12 / - / (84 294) тис.грн.

Зменшення корисності інвестицій у дочірні підприємства Примітка 10 / (49 970) тис.грн. / -

Чисті доходи від банківської діяльності / 6 387 867 тис.грн. / 5 899 952 тис.грн.

Витрати, пов'язані з персоналом / (1 964 022) тис.грн. / (1 612 136) тис.грн.

Знос та амортизація приміщень, вдосконалень орендованого майна, обладнання та нематеріальних активів / (354 446) тис.грн. / (283 594) тис.грн.

Чисті операційні доходи / 2 994 897 тис.грн. / 3 011 575 тис.грн.

Резерв під очікувані кредитні збитки Примітка 23 / (153 286) тис.грн. / 121 282 тис.грн.

Чисті операційні доходи / 2 994 897 тис.грн. / 3 011 575 тис.грн.

Резерв під очікувані кредитні збитки Примітка 23 / (153 286) тис.грн. / 121 282 тис.грн.

Чисті операційні доходи / 2 841 611 тис.грн. / 3 132 857 тис.грн.

Чисті доходи від необоротних активів / 29 589 тис.грн. / 35 462 тис.грн.

Чистий прибуток за звітний період / 2 580 448 тис.грн. / 2 659 857 тис.грн.

Прибуток на одну просту акцію (гривень на акцію) Примітка 18 / 2.73 грн. / 2.81 грн.

Прибуток на одну привілейовану акцію (гривень на акцію) Примітка 18 / 82.45 грн. / 84.98 грн.

Затверджено до випуску та підписано

26.03.2020 року

Керівник

А.Б. Кашнерук

(підпис, ініціали, прізвище)

О.В. Воробйов (044) 585-01-37
(прізвище виконавця, номер телефону)

Головний бухгалтер

Г.П. Отчачанська

(підпис, ініціали, прізвище)

продаж	1354	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
випущення	1358	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Обсяги чистих комісій	1360	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Дивиденди	1370	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Залишок на кінець попереднього періоду	2000	5 069 262	811 229	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Усього сукупного доходу:																			
прибутковий(збитковий) за рік	2200	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
інший сукупний дохід	2205	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Амортизація резерву переоцінки основних засобів або реалізовані результати	2300	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Розподіл прибутку до резервних та інших фондів	2310	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Незарезервовані статутний капітал	2320	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Операції з акціонерним	2330	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Емісія акцій:																			
номінальна вартість	2340	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
емісійний дохід	2345	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Власні акції, що випущені в акціонерів:																			
купівля	2350	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
продаж	2354	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
випущення	2358	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Об'єднання компаній	2360	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Дивиденди	2370	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Додаткові статті – одиниць статей та виїзів пожежників																			
Додаткові статті – усього за додатковими статтями	9990	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Залишок на кінець звітного періоду	9999	5 069 262	811 229	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Примітки: Примітка Згідно "Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України" Банк має право вносити зміни до форми фінансової звітності та приміток до них відповідно до вимог МСФЗ з метою забезпечення достовірності, достовірності, зрозумілості інформацією відповідно до вимог МСФЗ, наприклад шляхом: уведення додаткових рядків, заголовків та проміжних підсумків за операціями, розмір яких згідно з

принципом суттєвості також, що окреме надання інформації у фінансовій звітності підвищить її прозорість та якість; розкриття суттєвої інформації як окремої статті фінансової звітності; створення додаткових приміток; об'єднання окремих статей у разі несуттєвості обсягу певних операцій із суцільми, подібними за економічною сутністю чи функціональними виключеннями статей фінансової звітності з нульовими показниками за поточний та попередній періоди.

Затверджено до випуску та підписано

26.03.2020

Керівник

А.Б. Кашперук

(підпис, ініціали, прізвище)

О.В. Воробйова (044) 585-01-37

Головний бухгалтер

(прізвище, виконавця, номер телефону)

Г.П. Олачанська

(підпис, ініціали, прізвище)

Звіт про рух грошових коштів за прямим методом
за 2019 рік

(тис. грн.)

Найменування статті	Примітки	Звітний період	Попередній період
1	2	3	4
Грошові кошти від операційної діяльності:			
Процентні доходи, що отримані	1010	5 138 891	4 530 957
Процентні витрати, що сплачені	1015	-1 038 515	-692 084
Комісійні доходи, що отримані	1020	2 298 197	2 156 457
Комісійні витрати, що сплачені	1025	-665 900	-513 010
Результат операцій з фінансовими інструментами, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	1060	0	0
Результат операцій з фінансовими похідними інструментами	1070	0	0
Результат операцій з іноземною валютою	1080	0	0
Інші отримані операційні доходи	1100	0	0
Виплати на утримання персоналу, сплачені	1110	-1 854 093	-1 563 067
Адміністративні та інші операційні витрати, сплачені	1120	-1 048 746	-986 781
Податок на прибуток, сплачений	1800	-455 354	-208 280
Грошові кошти отримані/(сплачені) від операційної діяльності до змін в операційних активах і зобов'язаннях	1510	0	0
Зміни в операційних активах та зобов'язаннях	1600	0	0
Чисте (збільшення)/зменшення обов'язкових резервів у Національному банку України	1610	-165 998	-233 809
Чисте (збільшення)/зменшення торгових цінних паперів	1620	0	0
Чисте (збільшення)/зменшення інших фінансових активів, що обліковуються за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки у фінансових результатах	1630	0	0
Чисте (збільшення)/зменшення коштів в інших банках	1640	0	0
Чисте (збільшення)/зменшення кредитів та заборгованості клієнтів	1650	3 789 953	-3 726 785
Чисте (збільшення)/зменшення інших фінансових активів	1660	0	0
Чисте (збільшення)/зменшення інших активів	1670	409 739	-350 331
Чисте збільшення/(зменшення) коштів банків	1680	0	0
Чисте збільшення/(зменшення) коштів клієнтів	1690	7 168 670	5 022 671
Чисте збільшення/(зменшення) боргових цінних паперів, що емітовані банком	1700	0	0
Чисте збільшення/(зменшення) резервів за зобов'язаннями	1710	0	0
Чисте збільшення/(зменшення) інших фінансових зобов'язань	1720	0	0
Чисте збільшення/(зменшення) інших зобов'язань	1730	-394 381	60 007
Чисті грошові кошти, що отримані/(використані) від операційної діяльності	1999	15 178 935	5 724 373
Грошові кошти від інвестиційної діяльності:			
Придбання цінних паперів у портфелі банку на продаж	2010	-288 990 099	-203 303 653

Надходження від реалізації цінних паперів у портфелі банку на продаж	2020	0	0
Придбання цінних паперів у портфелі банку до погашення	2030	0	0
Надходження від погашення цінних паперів у портфелі банку до погашення	2040	0	0
Придбання дочірніх компаній за вирахуванням отриманих грошових коштів	2050	0	0
Надходження від реалізації дочірньої компанії за вирахуванням сплачених грошових коштів	2060	0	0
Придбання асоційованих компаній	2070	0	0
Надходження від реалізації асоційованих компаній	2080	0	0
Придбання інвестиційної нерухомості	2090	0	0
Надходження від реалізації інвестиційної нерухомості	2100	0	0
Придбання основних засобів	2110	0	0
Надходження від реалізації основних засобів	2120	0	0
Придбання нематеріальних активів	2130	0	0
Надходження від вибуття нематеріальних активів	2140	0	0
Дивіденди, що отримані	2150	1 516	19 925
Чисті грошові кошти, що отримані/(використані) від інвестиційної діяльності	2999	-8 305 685	-2 864 584
Грошові кошти від фінансової діяльності:			
Емісія простих акцій	3010	0	0
Емісія привілейованих акцій	3020	0	0
Інші внески акціонерів, крім емісії акцій	3030	0	0
Викуп власних акцій	3040	0	0
Продаж власних акцій	3050	0	0
Отримання субординованого боргу	3060	0	0
Погашення субординованого боргу	3070	-2 427 552	0
Отримання інших залучених коштів	3080	0	0
Повернення інших залучених коштів	3090	0	0
Додаткові внески в дочірню компанію	3100	0	0
Надходження від продажу частки участі без втрати контролю	3110	0	0
Дивіденди, що виплачені	3120	-2 526 864	-1 200 000
Інші виплати акціонерам, крім дивідендів	3130	0	0
Чисті грошові кошти, що отримані/(використані) від фінансової діяльності	3999	-4 956 362	-1 201 094
Вплив зміни офіційного курсу Національного банку України на грошові кошти та їх еквіваленти	5100	-1 026 637	-238 287
Чисте збільшення/(зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів	5200	890 251	1 420 408
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок періоду	5300	8 147 691	6 727 283
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець періоду	5400	9 037 942	8 147 691

Примітки: Примітки: Згідно "Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України" Банк має право вносити зміни до форм фінансової звітності та приміток до них відповідно до вимог МСФЗ з метою забезпечення доречною, достовірною, зрозумілою інформацією відповідно до вимог МСФЗ, наприклад шляхом: введення додаткових рядків, заголовків та проміжних підсумків за операціями, розмір яких згідно з принципом суттєвості такий, що окреме надання інформації у фінансовій звітності підвищить її прозорість та якість; розкриття суттєвої інформації як окремої статті фінансової звітності; створення додаткових приміток; об'єднання окремих статей у разі несуттєвості обсягу певних операцій із сумами, подібними за економічною сутністю чи функціями;

виключення статей фінансової звітності з нульовими показниками за поточний та попередній періоди.

Надасмо повне найменування додаткових статей по яких не було можливості внести у таблицю до звіту:

Рух грошових коштів від операційної діяльності

Прибутки, отримані від торгових операцій з іноземною валютою та деривативів / 519 291 тис.грн. / 390 559 тис.грн.

Інші сплачені операційні витрати / (68 041) тис.грн. / (17 689) тис.грн.

Рух грошових коштів, отриманих від операційної діяльності, до змін в операційних активах та зобов'язаннях / 2 825 730 тис.грн. / 3 097 062 тис.грн.

Зміни в операційних активах та зобов'язаннях

Чисте зменшення коштів в інших фінансових установах / 1 612 729 тис.грн. / 1 915 558 тис.грн.

Чисте збільшення цінних паперів, які оцінюються за справедливою вартістю, із відображенням переоцінки у складі прибутку або збитку / (67 507) тис.грн. / -

Чисте зменшення заборгованості перед іншими фінансовими установами / - / (60 000) тис.грн.

Рух грошових коштів від інвестиційної діяльності

Надходження від погашення цінних паперів / 281 040 000 тис.грн. / 201 015 000 тис.грн.

Придбання приміщень, обладнання та нематеріальних активів і вдосконалення орендного майна / (332 373) тис.грн. / (634 078) тис.грн.

Надходження від продажу приміщень та обладнання / 38 199 тис.грн. / 38 222 тис.грн.

Надходження від продажу/вибуття інвестицій в асоційоване підприємство / 137 072 тис.грн. / -

Рух грошових коштів від фінансової діяльності

Погашення інших позикових коштів / (1 946) тис.грн. / (1 094) тис.грн.

Затверджено до випуску та підписано

26.03.2020 року

А.Б. Кашперук
(підпис, ініціали, прізвище)

О.В.Воробйов (044) 585-01-37
(прізвище виконавця, номер телефону)

Головний бухгалтер

І.І. Опачанська
(підпис, ініціали, прізвище)

**Звіт про рух грошових коштів за непрямим методом
за 2019 рік**

(тис. грн.)

Найменування статті	Примітки	Звітний період	Попередній період
1	2	3	4
Грошові кошти від операційної діяльності:			
Прибуток/(збиток) до оподаткування	1000	0	0
Коригування:			
Знос та амортизація	1030	0	0
Чисте збільшення/(зменшення) резервів під знецінення активів	1040	0	0
Амортизація дисконту/(премії)	1050	0	0
Результат операцій з фінансовими інструментами, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	1060	0	0
Результат операцій з фінансовими похідними інструментами	1070	0	0
Результат операцій з іноземною валютою	1080	0	0
(Нараховані доходи)	1150	0	0
(Нараховані витрати)	1155	0	0
Чистий збиток/(прибуток) від інвестиційної діяльності	1200	0	0
Чистий збиток/(прибуток) від фінансової діяльності	1300	0	0
Інший рух коштів, що не є грошовим	1400	0	0
Чистий грошовий прибуток/(збиток) від операційної діяльності до змін в операційних активах та зобов'язаннях	1520	0	0
Зміни в операційних активах та зобов'язаннях	1600	0	0
Чисте (збільшення)/зменшення обов'язкових резервів у Національному банку України	1610	0	0
Чисте (збільшення)/зменшення торгових цінних паперів	1620	0	0
Чисте (збільшення)/зменшення інших фінансових активів, що обліковуються за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки у фінансових результатах	1630	0	0
Чисте (збільшення)/зменшення коштів в інших банках	1640	0	0
Чисте (збільшення)/зменшення кредитів та заборгованості клієнтів	1650	0	0
Чисте (збільшення)/зменшення інших фінансових активів	1660	0	0
Чисте (збільшення)/зменшення інших активів	1670	0	0
Чисте збільшення/(зменшення) коштів банків	1680	0	0
Чисте збільшення/(зменшення) коштів клієнтів	1690	0	0
Чисте збільшення/(зменшення) боргових цінних паперів, що емітовані банком	1700	0	0
Чисте збільшення/(зменшення) резервів за зобов'язаннями	1710	0	0
Чисте збільшення/(зменшення) інших фінансових зобов'язань	1720	0	0
Чисте збільшення/(зменшення) інших зобов'язань	1730	0	0
Чисті грошові кошти, що отримані/(використані) від операційної діяльності до сплати податку на прибуток	1750	0	0
Податок на прибуток, що сплачений	1800	0	0
Чисті грошові кошти, що отримані/(використані) від операційної діяльності	1999	0	0
Грошові кошти від інвестиційної діяльності:			
Придбання цінних паперів у портфелі банку на продаж	2010	0	0
Находження від реалізації цінних паперів у портфелі банку на продаж	2020	0	0
Придбання цінних паперів у портфелі банку до погашення	2030	0	0
Находження від погашення цінних паперів у портфелі	2040	0	0

Банку до погашення			
Придбання дочірніх компаній за вирахуванням отриманих грошових коштів	2050	0	0
Находження від реалізації дочірньої компанії за вирахуванням сплачених грошових коштів	2060	0	0
Придбання асоційованих компаній	2070	0	0
Находження від реалізації асоційованих компаній	2080	0	0
Придбання інвестиційної нерухомості	2090	0	0
Находження від реалізації інвестиційної нерухомості	2100	0	0
Придбання основних засобів	2110	0	0
Находження від реалізації основних засобів	2120	0	0
Придбання нематеріальних активів	2130	0	0
Находження від вилучення нематеріальних активів	2140	0	0
Дивіденди, що отримані	2150	0	0
Чисті грошові кошти, що отримані/(використані) від інвестиційної діяльності	2999	0	0
Грошові кошти від фінансової діяльності			
Емісія простих акцій	3010	0	0
Емісія привілеєваних акцій	3020	0	0
Інші внески акціонерів, крім емісії акцій	3030	0	0
Викуп власних акцій	3040	0	0
Продаж власних акцій	3050	0	0
Отримання субординованого боргу	3060	0	0
Погашення субординованого боргу	3070	0	0
Отримання інших залучених коштів	3080	0	0
Повернення інших залучених коштів	3090	0	0
Додаткові внески в дочірню компанію	3100	0	0
Находження від продажу частин участі без втрати контролю	3110	0	0
Дивіденди, що виплачені	3120	0	0
Інші виплати акціонерам, крім дивідендів	3130	0	0
Чисті грошові кошти, що отримані/(використані) від фінансової діяльності	3999	0	0
Вплив змін офіційного валютного курсу на грошові кошти та їх еквіваленти	5100	0	0
Чисте збільшення/(зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів	5200	0	0
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок періоду	5300	0	0
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець періоду	5400	0	0

Затверджено до випуску та підписано

26.03.2020 року

А.Б. Кацперук
(підпис, ініціали, прізвище)

О.В. Воробйов (044) 383-01-37
(прізвище виконавця, номер телефону)

Головний бухгалтер

Г.П. Олчакська
(підпис, ініціали, прізвище)

UKRSIBBANK
BNP PARIBAS GROUP

Ректорові Державного ВНЗ
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
академіку НАН України
професору Півняку Г.Г.

ЗАМОВЛЕННЯ

на виконання кваліфікаційної роботи

Просимо Вас надати можливість студентці групи 072-16-1 фінансово-економічного факультету Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» Орловій Марині Сергіївні виконати кваліфікаційну роботу на тему: «Обґрунтування структури та обсягів депозитних операцій комерційних банків (на прикладі АТ "Укрсиббанк")» з використанням обліково-економічної інформації вищевказаного банку.

Тема роботи становить практичний інтерес для удосконалення роботи з депозитними коштами і заходи щодо поліпшення фінансової моделі використання фінансових результатів можуть бути впровадженні в діяльність банківської установи.

Фінансово-економічна інформація, передана для виконання кваліфікаційної роботи, підпадає під дію внутрішнього «Положення про комерційну таємницю» та не підлягає оприлюдненню.

Заст.нач. відділу
депозитарних операцій

В.О.Петрова

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу студентки групи 072-16-1 фінансового-економічного факультету Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» на тему:
«Обґрунтування структури та обсягів депозитних операцій комерційних банків (на прикладі АТ "Укрсиббанк")»

Орлової Марини Сергіївни

Актуальність теми дослідження обумовлена необхідністю удосконалення обліку, аналізу і контролю депозитних ресурсів комерційних банків. Тема широко розкрита, особливо детально розглянутий облік як інформаційна база аналізу і контролю діяльності банку, що в подальшому відіграло значну роль при впровадженні результатів в практичну діяльність.

Позитивним моментом є дослідження теоретичних та організаційно-методологічних питань побудови системи аналізу і контролю за депозитними ресурсами фінансової установи. Висновки і пропозиції, викладені в кваліфікаційній роботі, є достатньо аргументованими. Теоретичне значення полягає у визначенні основних напрямів удосконалення організації та методології аналізу і контролю фінансової політики АТ «Укрсиббанк». Практична цінність дослідження сприяють удосконаленню організації та методології аналізу і контролю депозитної політики банку.

Загальний висновок про рекомендацію кваліфікаційної роботи до захисту та присвоєння її автору ступеня «бакалавр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» з оцінкою «відмінно».

Заст.нач. відділу
депозитарних операцій

В.О.Петрова

ВІДЗИВ

на кваліфікаційну роботу студентки групи 072-16-1

Орлової Марини Сергіївни

«Обґрунтування структури та обсягів депозитних операцій комерційних банків (на прикладі АТ "Укрсиббанк")» представленої для присвоєння ступеня «бакалавр» кваліфікації «бакалавр фінансів, банківської справи та страхування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

1. Мета кваліфікаційної роботи. Полягає у теоретичному обґрунтуванні важливості інтегрованого управління активами та пасивами комерційного банку для визначення алгоритму управління залученням депозитних ресурсів(пасивів) у юридичних та фізичних осіб, розкриттю діючої практики залучення депозитних коштів в АТ «Укрсиббанк».
2. Актуальність теми кваліфікаційної роботи. Розвиток методів управління залученими депозитними коштами в комерційних банках полягає в необхідності впровадження методології комплексного аналізу ефективності діяльності комерційного банку не тільки в внутрішньому мікросередовищі, але і при порівняльному аналізі положення банку у банківській системі України (макросередовищі).
3. Зв'язок теми роботи з об'єктом діяльності бакалавра зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Безпосередньо пов'язана з об'єктом діяльності бакалавра за спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».
4. Задачі кваліфікаційної роботи. Містять елементи, що відповідають вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики.
5. Методичні підходи дипломного дослідження полягають в наданні службі депозитного менеджменту АТ «Укрсиббанк» нових комплексних рішень та підходів по аналізу ефективності політики застосування фінансового важеля зростання рентабельності статутного капіталу за рахунок залучених та запозичених коштів юридичних та фізичних осіб, які доцільно застосувати для корегування стратегічних напрямків в структурі депозитної політики банку.
6. Робота з керівником роботи та інновації запропонованих рішень оцінена 15 балів.

7. Самостійність при виконанні та оформленні результатів досліджень. 15 балів.
8. Виконання презентації. Презентація віддзеркалює основні положення кваліфікаційної роботи - 10 балів.
9. Дотримання стандартів. Оформлення пояснювальної записки виконано у відповідності зі стандартами ЄСКД - 15 балів
10. Робота Орлової Марини Сергіївни виконана на замовлення АТ "Укрсиббанк" та отримала позитивну оцінку його керівництва.

Таким чином констатуємо, що кваліфікаційна робота Орлової Марини Сергіївни рекомендується до захисту з оцінкою 80 балів.

Керівник дипломного проекту
ст.викладач.

О.І.Замковий